KOMISJA
EUROPEJSKA

Strasburg, dnia 11.3.2025 r.
COM(2025) 101 final/2

2025/0059 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

ustanawiające wspólny system powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w Unii oraz uchylające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE, dyrektywę Rady 2001/40/WE i decyzję Rady 2004/191/WE

UZASADNIENIE

KONTEKST WNIOSKU

- **Przyczyny i cele wniosku**

Unia Europejska wdraża obecnie zintegrowaną, zrównoważoną i kompleksową unijną politykę migracyjną, która jest jednocześnie sprawiedliwa i stanowcza. Pakt o migracji i azylu[1] („pakt”) uzgodniony przez Parlament Europejski i Radę w 2024 r. zapewnia UE ramy prawne i narzędzia mające na celu dalsze wzmocnienie skutecznego zarządzania jej granicami zewnętrznymi oraz ustanowienie szybkich i skutecznych procedur azylowych. Prace postępują bardzo szybko, aby zapewnić kompleksowe wdrożenie paktu do połowy 2026 r.

Głównym filarem paktu o migracji i azylu jest ustanowienie skutecznego i wspólnego unijnego systemu powrotów. Warunkiem funkcjonowania każdego systemu zarządzania migracją jest prowadzenie wiarygodnej i skutecznej polityki w zakresie powrotów. Pozostawanie w UE osób niemających prawa do pobytu osłabia cały system migracyjny i azylowy. Jest to niesprawiedliwe wobec osób, które przestrzegają przepisów, a także niweczy wysiłki Europy na rzecz przyciągania i zatrzymywania talentów oraz ostatecznie prowadzi do spadku poparcia opinii publicznej dla otwartych i tolerancyjnych społeczeństw. Stanowi to również zachętę do nielegalnych przyjazdów i naraża osoby przebywające nielegalnie na niepewne warunki i wyzysk przez siatki przestępcze. Obecnie jedynie około 20 % obywateli państw trzecich, którym nakazano opuszczenie Unii, faktycznie to robi. Osoby, którym nakazano opuszczenie Unii, często uciekają władzom, przemieszczając się do innych państw członkowskich. Ponadto mozaika obecnie funkcjonujących 27 różnych krajowych systemów powrotów, z których każdy ma własne podejście i własne procedury, osłabia skuteczność przeprowadzania powrotów na szczeblu Unii. Sytuacja ta wymaga gruntownego przeglądu sposobu stanowienia prawa w UE w zakresie polityki powrotowej.

W wytycznych politycznych na lata 2024–2029[2] przewodnicząca Ursula von der Leyen zapowiedziała, że zamierza wprowadzić nowe wspólne podejście do powrotów z nowymi ramami prawnymi mającymi na celu przyspieszenie i uproszczenie procesu powrotu.

Rada Europejska nieustannie podkreśla potrzebę wdrażania jednolitej, kompleksowej i skutecznej polityki w zakresie powrotów i readmisji[3]. W październiku 2024 r. zwróciła się do Komisji o przedłożenie w trybie pilnym nowego wniosku ustawodawczego w sprawie powrotów[4]. W ramach paktu wnioski o udzielenie azylu będą rozpatrywane szybciej i efektywniej. Aby zapewnić trwały efekt, powroty muszą odbywać się szybko, tak by zapobiegać przeciążaniu systemów, nie dopuszczać do sytuacji, w której ludzie pozostają w niepewnej sytuacji, i utrudniać próby wtórnego przemieszczania się w UE.

---

1 Nowy pakt o migracji i azylu jest dostępny pod adresem: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0609.

2 Wytyczne polityczne na następną kadencję Komisji Europejskiej 2024–2029) – Unia, która mierzy wyżej. Mój program dla Europy.

3 Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 9 lutego 2023 r., EUCO 1/23; konkluzje Rady Europejskiej z dnia 17 października 2024 r., EUCO 25/24.

4 Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 9 lutego 2023 r., EUCO 1/23; konkluzje Rady Europejskiej z dnia 17 października 2024 r., EUCO 25/24.

Na szczeblu UE politykę powrotową reguluje dyrektywa 2008/115/WE[5] („dyrektywa powrotowa”). Istnieje szereg wyzwań, które obecnie utrudniają skuteczność i efektywność przeprowadzania powrotów, począwszy od nieskutecznych procedur na szczeblu krajowym po niewystarczającą współpracę ze strony państw trzecich w zakresie readmisji swoich obywateli. W procesie powrotu często uczestniczy wiele organów i podmiotów, a w wielu państwach członkowskich stał się on bardzo złożony. Obecna dyrektywa powrotowa pozostawia wiele swobody, jeśli chodzi o wdrażanie przepisów UE w ramach prawodawstwa krajowego, a także o interpretowanie ich przez sądy krajowe. Państwa członkowskie zgłaszają problemy związane z brakiem jasności przepisów i przedłużającymi się postępowaniami administracyjnymi, które osłabiają sprawiedliwość proceduralną. Prowadzi to do niejasności i niepewności po stronie obywateli państw trzecich objętych procedurą powrotu, a także po stronie organów zarządzających powrotami. Brak współpracy ze strony obywateli państw trzecich, którzy mogą stawiać opór, uciekać lub w inny sposób zakłócać działania w zakresie powrotów, utrudnia egzekwowanie decyzji nakazujących powrót. Państwa członkowskie stoją w obliczu wyzwań związanych z monitorowaniem sytuacji obywateli państw trzecich na różnych etapach procedur, co spowalnia ich tempo lub wręcz uniemożliwia ich przeprowadzenie.

Chociaż poczyniono postępy w zakresie dobrowolnych powrotów, działania te utrudnia brak wiarygodnej polityki w zakresie przymusowych powrotów. Ponadto obywateli państw trzecich, którym nakazano opuszczenie terytorium jednego państwa członkowskiego i którzy uciekają do innego państwa członkowskiego, spotykają obecnie niewielkie konsekwencje: w większości państw członkowskich proces powrotu rozpoczyna się od nowa – od wydania nowej decyzji nakazującej powrót. Podważa to decyzje podjęte w imię sprawiedliwości proceduralnej w pierwszym państwie członkowskim, a w praktyce prowadzi do obchodzenia systemu powrotów.

Krajowe systemy i praktyki nie są spójne, a także brakuje obecnie systematycznego, ustrukturyzowanego procesu identyfikacji i przyspieszenia powrotu obywateli państw trzecich stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa.

Wśród wielu rozbieżności między praktykami państw członkowskich znajdują się również różne podejścia do procesu readmisji. Ma to bezpośredni wpływ na spójność podejścia UE i państw członkowskich do readmisji do państw trzecich.

Reforma unijnych przepisów dotyczących powrotów jest istotnym elementem bieżących działań Unii na rzecz reformy przepisów dotyczących zarządzania migracją. Co więcej, skuteczne i nowoczesne procedury odsyłania osób ubiegających się o azyl, którym odmówiono jego udzielenia, i osób przekraczających dozwolony wizą okres pobytu mają zasadnicze znaczenie dla ochrony unijnej przestrzeni swobodnego przemieszczania się bez granic wewnętrznych.

Od czasu przyjęcia dyrektywy powrotowej w 2008 r. przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz unijna polityka migracyjna przeszły gruntowną reformę. Prawo UE w dziedzinie migracji, początkowo przewidujące minimalne normy, przekształciło się w prawodawstwo mające na celu zbliżenie praktyk państw członkowskich, dzięki m.in. opracowaniu działań operacyjnych i praktycznych oraz zapewnieniu konkretnego wsparcia na rzecz bardziej spójnego podejścia na szczeblu UE. Komisja aktywnie dążyła do usprawnienia praktyk mających na celu poprawę skuteczności przeprowadzania powrotów, w tym w drodze

[5] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich.

zaleceń z 2017 r.[6] i 2023 r.[7] oraz unijnej strategii na rzecz dobrowolnych powrotów i reintegracji z 2021 r.[8] Komisja powołała koordynatora ds. powrotów, którego wspiera sieć wysokiego szczebla ds. powrotów.

Reforma przepisów dotyczących powrotów jest priorytetem i celem politycznym od 2018 r., kiedy to Komisja przedstawiła wniosek dotyczący przekształcenia obecnej dyrektywy powrotowej[9]. Chociaż nowe rozporządzenie w sprawie powrotowej procedury granicznej[10] weszło w życie jako część przepisów paktu, ogólne przepisy dotyczące powrotów nadal reguluje dyrektywa powrotowa z 2008 r., która nie jest już adekwatna do zakładanych celów. Niniejszy wniosek zastępuje wniosek Komisji dotyczący dyrektywy w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, COM(2018) 634 final, 2018/0329 (COD), przyjęty przez Komisję w dniu 12 września 2018 r., który to wniosek zostaje wycofany. Pozostałe części inicjatywy z 2018 r. nie uzyskały dostatecznego poparcia, aby współprawodawcy mogli przeprowadzić pomyślne negocjacje, i dlatego należy je wycofać.

Niniejszy wniosek ma na celu zwiększenie skuteczności procesu powrotu przez zapewnienie państwom członkowskim jasnych, nowoczesnych, uproszczonych i wspólnych przepisów dotyczących skutecznego zarządzania powrotami. Jego celem jest zapewnienie współpracy obywateli państw trzecich z władzami w procesie łączącym obowiązki, zachęty i konsekwencje braku współpracy. Wniosek ma również na celu zapobieganie obchodzeniu przepisów i powstrzymanie niedozwolonego wtórnego przemieszczania się w obrębie strefy Schengen. Celem wniosku jest również zapewnienie, aby w przypadku nakazu opuszczenia UE dana osoba opuściła UE, przymusowo lub dobrowolnie, jeżeli pozwolą na to warunki, przy jednoczesnym poszanowaniu praw podstawowych. Ponadto wniosek ma na celu zapewnienie państwom członkowskim wspólnych zasad identyfikacji i przyspieszenia powrotu obywateli państw trzecich stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa. W niniejszym wniosku po raz pierwszy uwzględniono również readmisję w ramach procesu powrotu. Ponadto we wniosku zagwarantowano prawa podstawowe osób powracających dzięki jasnym gwarancjom proceduralnym, zapewniając tym samym nadzór nad decyzjami nakazującymi powrót, w tym prawo do odwołania i obowiązek przestrzegania zasady *non-refoulement*, z należytym uwzględnieniem potrzeb osób wymagających szczególnego traktowania i najlepszego interesu dziecka. Dzięki wyeliminowaniu luk w tym procesie wniosek pozwoli zapobiec sytuacjom, w których decyzja nakazująca powrót wydana w jednym państwie członkowskim może być obchodzona lub jej wykonanie znacznie opóźnione z powodu przeniesienia się do innego państwa członkowskiego. Wprowadzony we wniosku mechanizm uznawania decyzji nakazujących powrót pomoże osiągnąć ten cel.

---

6 Zalecenie Komisji (UE) 2017/2338 z dnia 16 listopada 2017 r. ustanawiające wspólny „Podręcznik dotyczący powrotów" przeznaczony do stosowania przez właściwe organy państw członkowskich wykonujące zadania związane z powrotami. C(2017) 6505. Dz.U. L 339 z 19.12.2017, s. 83.

7 Zalecenie Komisji (UE) 2023/682 z dnia 16 marca 2023 r. w sprawie wzajemnego uznawania decyzji nakazujących powrót i przyspieszonych powrotów podczas wdrażania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE, C(2023) 1763. Dz.U. L 86 z 24.3.2023, s. 58.

8 Komunikat Komisji: Strategia UE na rzecz dobrowolnych powrotów i reintegracji. Bruksela, 27.4.2021. COM(2021) 120 final.

9 Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (wersja przekształcona). Bruksela, 12.9.2018. COM(2018) 634 final, 2018/0329 (COD).

10 Rozporządzenie (UE) 2024/1349 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia powrotowej procedury granicznej i zmiany rozporządzenia (UE) 2021/1148. PE/17/2024/REV/1. Dz.U. L, 2024/1349, 22.5.2024.

Solidne i nowoczesne ramy prawne, które są stanowcze, lecz sprawiedliwe, oraz które respektują prawa podstawowe i zapewniają Unii i państwom członkowskim narzędzia niezbędne do zagwarantowania skutecznego powrotu obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu, stanowią konieczny element prawdziwie europejskiego systemu migracyjnego.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Niniejszy wniosek jest częścią kompleksowego podejścia do zarządzania migracją określonego w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją[11] i uzupełnia ramy legislacyjne paktu przyjętego w maju 2024 r. Kluczowym aspektem przepisów paktu jest zbliżenie procedur azylowych i powrotowych, z uwzględnieniem rozporządzenia w sprawie procedury azylowej i rozporządzenia w sprawie powrotowej procedury granicznej. Niniejszy wniosek uzupełnia reformę przez dodanie do unijnych ram prawnych wspólnych przepisów dotyczących powrotów obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu.

Niniejszy wniosek jest zgodny z niektórymi kluczowymi nowymi rozwiązaniami przewidzianymi w aktach prawnych wchodzących w skład paktu. W ten sposób za sprawą wniosku dąży się do zapewnienia sprawiedliwego i przejrzystego procesu zarówno z myślą o obywatelach państw trzecich, jak i organach krajowych. Na przykład ocena wieku małoletnich przewidziana w niniejszym wniosku odzwierciedla rozwiązanie przyjęte w rozporządzeniu w sprawie procedury azylowej. We wniosku przewidziano również wyznaczenie przedstawiciela małoletniego bez opieki w celu zapewnienia, aby małoletni byli odpowiednio traktowani w całym procesie migracji i otrzymywali odpowiednie wsparcie. Ponadto nałożony na obywatela państwa trzeciego obowiązek współpracy, a także konsekwencje braku współpracy jest równoważony z prawem danego obywatela państwa trzeciego do uzyskania informacji o tych obowiązkach. Tworzy to jasny i sprawiedliwy proces dla obywateli państw trzecich i organów krajowych.

Niniejszy wniosek jest również spójny z zaostrzonymi przepisami aktów prawnych wchodzących w skład paktu dotyczącymi obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu, którzy stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa, co pozwala zapewnić wykorzystywanie w pełnym zakresie wszystkich narzędzi na szczeblu Unii do prawidłowej identyfikacji takich obywateli państw trzecich, a także do przeprowadzenia ich szybkiego i skutecznego powrotu.

Jeżeli chodzi o kwestię ucieczek, niniejszy wniosek opiera się na niektórych rozwiązaniach legislacyjnych, które są elementem nowej dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania[12], dostosowanych do kontekstu powrotów, aby zapewnić spójniejsze podejście do przeciwdziałania ucieczkom.

We wniosku przewidziano więcej możliwości w zakresie wspólnego zarządzania przez państwa członkowskie nieuregulowanym przepływem osób między państwami członkowskimi w celu ochrony obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych.

Niniejszy wniosek ma na celu dostosowanie przepisów dotyczących powrotów do takiego samego poziomu ambicji, jaki zapewniają pozostałe ramy prawne dotyczące migracji

---

[11] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zarządzania azylem i migracją, zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1147 i (UE) 2021/1060 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 604/2013. Dz.U. L, 2024/1351, 22.5.2024.

[12] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1346 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. PE/69/2023/REV/1. Dz.U. L, 2024/1346, 22.5.2024.

i zarządzania granicami, aby stworzyć płynne powiązanie i ciągłość między poszczególnymi etapami procesu zarządzania migracją w Unii.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Niniejszy wniosek stanowi również wdrożenie strategicznych wytycznych planowania prawodawczego i operacyjnego w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, przyjętych przez Radę ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniu 12 grudnia 2024 r. Zgodnie z tymi strategicznymi wytycznymi Unia Europejska i jej państwa członkowskie muszą zapewnić skuteczny powrót osób niemających prawa do pobytu. W tym celu w wytycznych tych wezwano do opracowania i wdrożenia bardziej asertywnego i kompleksowego podejścia do powrotów w drodze pilnej aktualizacji ram prawnych i zdolności, w połączeniu z wykorzystaniem dostępnych wewnętrznych i zewnętrznych narzędzi. Ponadto w tych strategicznych wytycznych przypomniano, że skuteczna polityka powrotowa jest podstawowym filarem kompleksowego i wiarygodnego unijnego systemu azylowego i migracyjnego, który ma zostać wdrożony na mocy niniejszego rozporządzenia.

Niniejszy wniosek jest również spójny z działaniami Unii na rzecz zapobiegania i zwalczania nielegalnej imigracji, zarządzania granicami zewnętrznymi Unii i zachowania strefy Schengen bez kontroli na granicach wewnętrznych.

Niniejszy wniosek jest zgodny z podejściem UE polegającym na ustanowieniu zrównoważonych i kompleksowych partnerstw z państwami trzecimi, w których to partnerstwach migracja powinna stanowić kluczową kwestię, oraz na ścisłej współpracy z państwami trzecimi w zakresie powrotów, readmisji i reintegracji. Dzięki zwiększeniu skuteczności swojego systemu powrotów UE będzie w stanie lepiej wykorzystywać usprawnioną współpracę w zakresie readmisji prowadzoną z wykorzystaniem wszystkich odpowiednich polityk i narzędzi, w tym polityki wizowej, handlu, rozwoju i dyplomacji.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

- **Podstawa prawna**

Z uwagi na treść wniosku podstawą prawną jest art. 79 ust. 2 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

W odniesieniu do zmiennej geometrii w niniejszym wniosku przyjęto podejście porównywalne do podejścia stosowanego w obecnej dyrektywie powrotowej.

Zgodnie z art. 4 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatów, Dania podejmie decyzję, w terminie sześciu miesięcy po przyjęciu przez Radę decyzji w sprawie proponowanego rozporządzenia, czy dokona transpozycji niniejszego wniosku, stanowiącego rozwinięcie dorobku Schengen, do swojego prawa krajowego.

W odniesieniu do Irlandii obecna dyrektywa powrotowa prezentuje charakter mieszany, co odzwierciedlają jej motywy. To samo podejście zastosowano w niniejszym wniosku, w związku z czym zastosowanie mają do niego zarówno Protokół nr 19 w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej, jak i Protokół nr 21 w sprawie stanowiska Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączone do Traktatów.

W zakresie, w jakim proponowane rozporządzenie stanowi rozwinięcie dorobku Schengen, jego przepisy mają zastosowanie do Islandii, Norwegii, Szwajcarii i Liechtensteinu zgodnie z odpowiednimi umowami dotyczącymi włączenia tych państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen.

- **Pomocniczość**

Celem niniejszego wniosku jest wprowadzenie wspólnej procedury powrotu oraz zaradzenie najważniejszym niedociągnięciom i wyzwaniom napotykanym przez państwa członkowskie przy przeprowadzaniu powrotów obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu w Unii. Zapobieganie nielegalnej imigracji i zwalczanie tego zjawiska oraz zapewnienie powrotu osób niemających prawa do pobytu, leżą we wspólnym interesie wszystkich państw członkowskich, którego to celu państwa członkowskie nie są w stanie osiągnąć samodzielnie. Obecnie wiele niedociągnięć w realizacji polityki powrotowej wynika z braku interakcji między systemami krajowymi, czemu można skutecznie zaradzić jedynie na szczeblu UE.

Celem jest zapewnienie wszystkim państwom członkowskim sprawnej i skutecznej procedury oraz zapobieżenie przemieszczaniu się między państwami członkowskimi, które zakłóca przebieg procesu powrotu.

Nowa procedura powinna rządzić się tymi samymi zasadami, bez względu na państwo członkowskie, które ją stosuje, aby zapewnić równość i jednolite podejście do traktowania obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu, a także jasność i pewność prawa.

Ponadto ustanowienie na szczeblu krajowym przepisów mających na celu ograniczenie zachęt do niedozwolonego przemieszczania się między państwami członkowskimi w celu powstrzymania procedury powrotu nie rozwiązałoby skutecznie tego problemu. Cele niniejszego wniosku nie mogą zatem zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez same państwa członkowskie, a z uwagi na zasięg i skutki niniejszego rozporządzenia możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii. Unia musi zatem działać i może przyjąć środki, zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej.

- **Proporcjonalność**

Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia założonych w nim celów.

Jeżeli chodzi o cel ustanowienia wspólnej procedury powrotu, w tym mechanizmu uznawania i wykonywania decyzji nakazującej powrót, zaostrzonych przepisów dotyczących osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa oraz jasności gwarancji proceduralnych, wszystkie elementy wniosku są ograniczone do tego, co jest niezbędne do ustanowienia i uruchomienia takiej wspólnej procedury, do jej usprawnienia i uproszczenia, do zapewnienia obywatelom państw trzecich równego traktowania pod względem praw i gwarancji zgodnie z prawem unijnym i międzynarodowym oraz do uniknięcia różnic między procedurami krajowymi, które wywołują niezamierzony skutek zachęcający migrantów do niedozwolonego przemieszczania się. Celem tych zmian jest znalezienie właściwej równowagi między sprawiedliwym traktowaniem obywateli państw trzecich a zapewnieniem, aby obywatele państw trzecich nie mogli obchodzić systemu celem uniknięcia wydalenia z Unii. Zastosowano wszystkie konieczne zabezpieczenia w celu zapewnienia, aby obywatele państw trzecich byli traktowani w sposób humanitarny i sprawiedliwy, z pełnym poszanowaniem Karty.

- **Wybór instrumentu**

Komisja proponuje rozporządzenie. Pomimo przedstawienia zaleceń z 2017 i 2023 r. oraz okresowych ocen Schengen, aby zachęcić państwa członkowskie do korzystania ze wszystkich elastycznych rozwiązań przewidzianych w dyrektywie powrotowej, nadal istnieją istotne przeszkody proceduralne.

Działania na rzecz poprawy skuteczności wdrażania okazały się niewystarczające, aby wyeliminować różnice w rodzajach stosowanych procedur, prawach i gwarancjach proceduralnych dla obywateli państw trzecich oraz zapewnić spójne podejście między państwami członkowskimi.

Rozporządzenie ustanawiające wspólny system powrotów w Unii, którego przepisy są bezpośrednio stosowane, zapewnia niezbędny stopień jednolitości i skuteczności, wymagany do przyjęcia nowego wspólnego podejścia do powrotów. Rozporządzenie zapewnia spójne uwzględnienie we wszystkich państwach członkowskich kluczowych nowych rozwiązań wprowadzonych w celu zwiększenia skuteczności, takich jak przepisy proceduralne, obowiązki obywateli państw trzecich i wzajemne uznawanie, co zapobiegnie zakłóceniom i lukom w funkcjonowaniu unijnego systemu powrotów. Ponadto rozporządzenie pozwoli dostosować przepisy dotyczące powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich do przepisów szczegółowych określonych w rozporządzeniu w sprawie powrotowej procedury granicznej.

3. WYNIKI OCEN EX POST, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny *ex post*/oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa**

Podczas dyskusji na szczeblu eksperckim prowadzonych w ramach grupy kontaktowej ds. dyrektywy powrotowej, której przewodniczy Komisja, z udziałem ekspertów z państw członkowskich, Agencji Praw Podstawowych i Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej („Frontex”) od czasu wejścia w życie dyrektywy powrotowej przeanalizowano interpretację konkretnych elementów przedmiotowej dyrektywy. Na przestrzeni lat pozwoliło to Komisji uzyskać jasny obraz najtrudniejszych elementów, jeżeli chodzi o interpretację i stosowanie dyrektywy powrotowej. Grupa ekspertów ds. readmisji i specjalne krajowe grupy robocze zorganizowane przez Frontex regularnie omawiały i analizowały wyzwania związane z procesem readmisji.

Okresowe oceny Schengen i ocena tematyczna Schengen z 2024 r. dotycząca powrotów[13] pozwoliły uzyskać szczegółowy obraz obecnego systemu powrotów. Co najmniej raz na siedem lat zespół ekspertów z państw członkowskich i Komisji, wspierany przez agencje UE, dokonuje w ramach podejścia partnerskiego oceny każdego państwa członkowskiego i państwa stowarzyszonego w ramach Schengen w pełni stosującego dorobek Schengen. Oceny te często wskazywały na konkretne problemy w prawie krajowym transponującym dyrektywę powrotową i pozwoliły Komisji uzyskać ogólny obraz kluczowych wyzwań związanych z wdrażaniem obecnej dyrektywy.

Wniosek opiera się również na wstępnych wynikach badania pt. „Gaps and needs of EU law in the area of return” [Różnice i potrzeby w zakresie prawa UE w obszarze powrotów] zleconego przez Dyrekcję Generalną ds. Migracji i Spraw Wewnętrznych. Badanie to, prowadzone przez konsorcjum ICF we współpracy z Instytutem Polityki Migracyjnej (MPI Europe), Centrum Polityki Europejskiej i siecią Odysseus, dostarcza wysokiej jakości analiz możliwych wariantów nowych ram prawnych dotyczących powrotów, które to analizy są opracowywane w ramach szczegółowych konsultacji za pośrednictwem ankiet, warsztatów i wywiadów z kluczowymi zainteresowanymi stronami. Chociaż badanie zakończy się

[13] Sprawozdanie z oceny tematycznej Schengen – Niwelowanie luk na poziomie krajowym: w kierunku skutecznego unijnego systemu powrotów.

dopiero pod koniec 2025 r., trwający proces konsultacji w ramach badania i wstępne wyniki odegrały zasadniczą rolę w przygotowaniu wniosku.

Komisja prowadzi regularne konsultacje z praktykami z państw członkowskich, organizacjami międzynarodowymi i organizacjami pozarządowymi za pośrednictwem grupy eksperckiej ds. powrotów przy Europejskiej Sieci Migracyjnej (EMN-REG). Bieżące prace EMN-REG zapewniły cenną praktyczną bazę dowodową, dzięki której wniosek oparto na rzeczywistych doświadczeniach. EMN-REG odgrywa istotną rolę dzięki ułatwianiu ciągłej współpracy i dzieleniu się najlepszymi praktykami w dziedzinie powrotów i reintegracji. W ramach regularnych warsztatów i seminariów EMN-REG zajmuje się kluczowymi zagadnieniami, takimi jak doradztwo w zakresie powrotów, dobrowolny powrót i reintegracja, powrót grup wymagających szczególnego traktowania oraz środki będące alternatywą dla detencji. Struktura EMN-REG umożliwia stałe przekazywanie informacji zwrotnych, które przyczyniły się do wypracowania wariantów strategicznych do celów niniejszego wniosku.

Wniosek opiera się na kilku finansowanych przez UE (trwających) projektach badawczych w dziedzinie powrotów i migracji nieuregulowanej. Projekty te obejmują w szczególności: ocenę polityki dotyczącej migracji nieuregulowanej i powiązanych polityk (MIrreM), która dotyczy migracji nieuregulowanej ogółem, a także zdecentralizowane podejście do badania powrotów migrantów i polityk readmisyjnych w Europie i poza nią (GAPS), projekt MORE: Motywacja, doświadczenia i następstwa polityki powrotów i readmisji: odkrywanie i opracowywanie skutecznych rozwiązań alternatywnych oraz projekt FAIR (Finding Agreement in Return) dotyczący powrotów, reintegracji i readmisji. W te projekty badawcze zaangażowani są pracownicy naukowi, społeczeństwo obywatelskie, rządy i organizacje międzynarodowe, aby między innymi badać kwestie legalizacji pobytu, bariery/warunki sprzyjające współpracy międzynarodowej w zakresie powrotów, motywacje, doświadczenia i konsekwencje polityki powrotów i readmisji oraz aspekty praw człowieka związane z dobrowolnymi i przymusowymi powrotami.

Przy opracowywaniu nowego wniosku uważnie przeanalizowano przedstawiony przez Parlament Europejski wniosek dotyczący zastępczej oceny skutków wersji przekształconej dyrektywy powrotowej[14] i sprawozdanie Parlamentu Europejskiej z wdrożenia dyrektywy powrotowej[15].

Szczegółowy opis procesu konsultacji oraz dowody stanowiące podstawę niniejszego wniosku przedstawiono w dokumencie roboczym służb Komisji, który zostanie wkrótce opublikowany.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

Wniosek opiera się na konsultacjach z szerokim gronem zainteresowanych stron, w tym z państwami członkowskimi, instytucjami europejskimi, organizacjami międzynarodowymi, organizacjami pozarządowymi, społeczeństwem obywatelskim, podmiotami badawczymi i państwami trzecimi.

W okresie od października 2024 r. do lutego 2025 r. Komisja zintensyfikowała już i tak ścisłe i trwające konsultacje z kluczowymi zainteresowanymi stronami – państwami członkowskimi, ekspertami i praktykami w dziedzinie powrotów oraz społeczeństwem obywatelskim. Konsultacje te odbyły się na szczeblu politycznym, strategicznym i technicznym, aby zapewnić uwzględnienie realiów i potrzeb wszystkich zainteresowanych

[14] https://www.europarl.europa.eu/thinktank/pl/document/EPRS_STU(2019)631727.

[15] Teksty przyjęte – Sprawozdanie z wdrożenia dyrektywy powrotowej – czwartek, 17 grudnia 2020 r.

stron. W tym kontekście zainteresowane strony przekazały Komisji odpowiednie zasoby i ukierunkowany wkład.

Bieżące prace EMN-REG zapewniły cenną praktyczną bazę dowodową, dzięki której wniosek oparto na konkretnych doświadczeniach i praktykach. W ramach regularnych warsztatów i seminariów EMN-REG zajmowała się w ubiegłym roku takimi zagadnieniami, jak wzajemne uznawanie, doradztwo w zakresie powrotów, dobrowolny powrót i reintegracja, powrót grup wymagających szczególnego traktowania oraz środki będące alternatywą dla detencji. Od listopada 2024 r. ESM-REG wykorzystuje się również w sposób ukierunkowany do zbadania opinii grupy, w szczególności na temat osób wymagających szczególnego traktowania w procesie powrotu.

We wrześniu 2024 r. i w styczniu 2025 r. sieć wysokiego szczebla ds. powrotów, której przewodniczy unijny koordynator ds. powrotów, przeprowadziła również ukierunkowane dyskusje, w szczególności na temat różnych wariantów strategicznych i rozważań dotyczących wniosku.

Na Europejskim Forum Migracji w listopadzie 2024 r. Komisja zorganizowała kilka specjalnych sesji poświęconych przyszłym przepisom w dziedzinie powrotów, podczas których to sesji udało się zebrać dalsze poglądy i pomysły, w szczególności od społeczeństwa obywatelskiego.

W dniu 15 stycznia 2025 r. grupa ekspertów Komisji ds. migrantów również przeprowadziła specjalną dyskusję na temat przyszłych przepisów dotyczących powrotów.

W ubiegłym roku Rada pod przewodnictwem rotacyjnej prezydencji zorganizowała liczne dyskusje na temat przyszłego prawodawstwa w dziedzinie powrotów na poziomach technicznym, strategicznym i ministerialnym.

W okresie od listopada 2024 r. do lutego 2025 r. przeprowadzono intensywny proces konsultacji w ramach badania pt. „Gaps and needs of EU law in the area of return” [Różnice i potrzeby w zakresie prawa UE w obszarze powrotów] zleconego przez Dyrekcję Generalną ds. Migracji i Spraw Wewnętrznych. Badanie prowadzone przez konsorcjum ICF we współpracy z Instytutem Polityki Migracyjnej (MPI Europe), Centrum Polityki Europejskiej i siecią Odysseus umożliwiło przeprowadzenie szczegółowych konsultacji za pośrednictwem ankiet, warsztatów i wywiadów z kluczowymi zainteresowanymi stronami.

Ponadto, wraz z intensyfikacją prac nad wnioskiem, Komisja otrzymała liczne stanowiska, notatki i analizy, w których wskazano wyzwania, problemy i proponowane rozwiązania, z których wszystkie zostały należycie przeanalizowane i uwzględnione w kontekście przygotowywania wniosku.

Szczegółowy opis procesu konsultacji oraz dowody stanowiące podstawę niniejszego wniosku przedstawiono w dokumencie roboczym służb Komisji, który zostanie wkrótce opublikowany.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

Komisja wykorzystała wiedzę fachową zgromadzoną przez liczne sieci i grupy ekspertów działające w obszarze powrotów, w tym przez grupę ekspercką ds. powrotów przy Europejskiej Sieci Migracyjnej ds. Powrotów (EMN-REG), grupę kontaktową ds. dyrektywy powrotowej, grupę ekspertów ds. readmisji, sieć wysokiego szczebla ds. powrotów pod przewodnictwem unijnego koordynatora ds. powrotów oraz przez ekspertów zaangażowanych w badanie pt. „Gaps and needs of EU law in the area of return” [Różnice i potrzeby w zakresie prawa UE w obszarze powrotów].

Ponadto wraz z intensyfikacją prac nad wnioskiem Komisja wzięła pod uwagę wiele dokumentów, stanowisk i materiałów badawczych, które zostały jej przekazane zwłaszcza w ostatnich miesiącach.

- **Ocena skutków**

Chociaż nie przeprowadzono oceny skutków ze względu na pilną potrzebę zaproponowania nowych przepisów w dziedzinie powrotów, wniosek opiera się na szerokim zakresie konsultacji, badań i ocen przedstawionych powyżej.

Wkrótce opublikowany zostanie dokument roboczy służb Komisji określający proces konsultacji prowadzący do opracowania wniosku, a także analizę niektórych kluczowych rozważanych wariantów strategicznych.

- **Sprawność regulacyjna i uproszczenie**

Wniosek ma na celu uproszczenie i usprawnienie obecnych ram prawnych, które zostały rozwinięte na podstawie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i sądów krajowych, co doprowadziło m.in. do tego, że wdrażanie przepisów jest bardzo skomplikowane.

Obowiązek współpracy przyczyni się do zmniejszenia obciążenia administracyjnego państw członkowskich, ponieważ obywatele państw trzecich będą zobowiązani do aktywnego udziału w procesie powrotu poprzez dostarczanie wszystkich niezbędnych informacji oraz do stałej obecności i dostępności. Mechanizm uznawania i wykonywania decyzji nakazujących powrót pozwoli uniknąć powielania działań podejmowanych w państwach członkowskich i kilkukrotnych ocen tego samego obywatela państwa trzeciego. Ponadto unijny nakaz powrotu ułatwi wymianę informacji niezbędnych do uznania decyzji nakazujących powrót wydanych przez inne państwa członkowskie.

- **Prawa podstawowe**

Niniejszy wniosek nie narusza praw podstawowych i jest zgodny z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej[16], a także ze zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego, w szczególności Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców[17], europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności[18], Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania[19] oraz Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka[20].

Celem niniejszego wniosku jest zapewnienie, aby powroty odbywały się z poszanowaniem godności ludzkiej, prawa do życia, zakazu tortur i nieludzkiego lub poniżającego traktowania lub karania, prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego, prawa do życia rodzinnego i prywatnego, w tym ochrony danych osobowych, ochrony w przypadku zobowiązania do powrotu i wydalenia, w szczególności zasady *non-refoulement oraz ochrony przed wydaleniem zbiorowym*, niedyskryminacji i prawa do skutecznego środka prawnego.

---

16 Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, Dz.U. C 326 z 26.10.2012, s. 391.

17 Konwencja genewska dotycząca statusu uchodźców, 1951 r., Zbiór traktatów ONZ.

18 Europejska konwencja praw człowieka, 1950 r., Rada Europy.

19 Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych, 1966 r., Organizacja Narodów Zjednoczonych.

20 Konwencja o prawach dziecka, 1989 r., Organizacja Narodów Zjednoczonych.

Prawo do wolności jest chronione przez ścisłe ramy prawne zastosowanej detencji: detencja jest uzasadniona wyłącznie szczególnymi powodami jasno określonymi w rozporządzeniu, jeżeli jest ona konieczna i proporcjonalna, na podstawie indywidualnej oceny każdego przypadku podlegającej kontroli sądowej. Rozporządzenie reguluje również stosowanie środków będących alternatywą dla detencji, ponieważ chociaż środki takie są mniej inwazyjne niż detencja, wiążą się jednak z ograniczeniem wolności. Wniosek gwarantuje, że podczas stosowania niniejszego rozporządzenia należy przede wszystkim uwzględniać najlepszy interes dziecka. Wobec małoletnich w ramach procesu powrotu obowiązują szczególne zasady, zwłaszcza jeżeli chodzi o warunki detencji. Ponadto niektóre z kluczowych nowości wprowadzonych przepisami paktu, w szczególności w odniesieniu do oceny wieku małoletnich i praktyki wyznaczania przedstawiciela towarzyszącego małoletniemu bez opieki, zostaną teraz wprowadzone na mocy niniejszego rozporządzenia również w odniesieniu do procedury powrotu. We wniosku wykluczono również możliwość powrotu małoletnich bez opieki i rodzin z małoletnimi do krajów, które zawarły umowę lub uzgodnienie. Dzięki zaostrzeniu przepisów dotyczących obywateli państw trzecich stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa wniosek wspiera również prawo do bezpieczeństwa.

4. WPŁYW NA BUDŻET

Jak określono w ocenie skutków finansowych i cyfrowych regulacji towarzyszącej wnioskowi, inwestycje wymagane na szczeblu UE i w państwach członkowskich są zgodne z wieloletnimi ramami finansowymi (WRF) na lata 2021–2027 i można je sfinansować w okresie obowiązywania WRF na lata 2021–2027 w zakresie Funduszy w Obszarze Spraw Wewnętrznych, korzystając z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI)[21]. Finansowanie po 2027 r. będzie przedmiotem negocjacji dotyczących przyszłych WRF. Proponuje się zwiększenie, w razie potrzeby, budżetu Fronteksu na powroty w latach 2025, 2026 i 2027 poprzez wewnętrzny przydział zasobów w ramach budżetu Fronteksu w zależności od rzeczywistego wykorzystania środków.

Państwa członkowskie będą mogły wykorzystać środki przydzielone w poszczególnych programach krajowych w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji do wspierania wszelkich niezbędnych inwestycji w infrastrukturę i procedury wdrażania niniejszego rozporządzenia. Frontex może wspierać państwa członkowskie przy pomocy swojego personelu oraz podejmując działania wchodzące w zakres jego mandatu, takie jak koordynowanie operacji powrotowych, w tym pokrywanie kosztów związanych z operacjami powrotowymi, czarterowanie samolotu lub rezerwowanie biletów na powroty z wykorzystaniem lotów komercyjnych, w tym samym celu.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Komisja będzie regularnie monitorować stosowanie rozporządzenia, w tym za pośrednictwem mechanizmu oceny Schengen. Komisja powinna przedstawić sprawozdanie z wykonania rozporządzenia pięć lat po jego wejściu w życie.

[21] W zakresie, w jakim działania będą finansowane w ramach instrumentu tematycznego FAMI, mogą być one realizowane w ramach zarządzania bezpośredniego, pośredniego lub dzielonego.

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

Głównym celem wniosku jest uproszczenie procesu powrotu i uczynienie go bardziej przejrzystym dla organów krajowych i obywateli państw trzecich objętych procedurą powrotu.

Wniosek ma formę rozporządzenia, a tym samym zapewnia bezpośrednie stosowanie przepisów w państwach członkowskich oraz jednolite zarządzanie powrotami w całej Unii. Zapewnia to jasność i przewidywalność oraz ogranicza możliwości obchodzenia systemu powrotów w jednym państwie członkowskim w związku z przeniesieniem się do innego państwa członkowskiego.

Wspólne przepisy proceduralne dotyczące wydawania decyzji dotyczących powrotu: wniosek zawiera wspólne przepisy dotyczące wydawania decyzji nakazujących powrót i wydawania zakazów wjazdu. Zapewnia to równe traktowanie obywateli państw trzecich we wszystkich państwach członkowskich oraz pomaga zapobiegać wykorzystywaniu rozbieżności między systemami państw członkowskich. Definicje zaktualizowano w świetle praktyki stosowanej od czasu przyjęcia dyrektywy powrotowej i, w stosownych przypadkach, dostosowano je do definicji zawartych w nowo przyjętych aktach prawnych wchodzących w skład paktu, aby zapewnić jednolitość, jasność i przewidywalność w całym procesie migracji. Prawa podstawowe osób powracających są chronione za pomocą jasnych gwarancji proceduralnych, które zapewniają kontrolę nad decyzjami nakazującymi powrót, w tym za pomocą prawa do odwołania i obowiązku przestrzegania zasady *non-refoulement,* z należytym uwzględnieniem potrzeb małoletnich bez opieki i najlepszego interesu dziecka.

Uściślenie przepisów dotyczących przymusowych powrotów i zachęcanie do dobrowolnych powrotów: we wniosku wyjaśniono, kiedy decyzja nakazująca powrót powinna zostać wykonana w drodze wydalenia, oraz zdefiniowano dobrowolny powrót, zapewniając tym samym jasność i przewidywalność zarówno dla odpowiedzialnych organów, jak i dla obywateli państw trzecich. To z kolei sprzyja dobrowolnym powrotom, ponieważ przymusowe powroty stają się jasnym i wiarygodnym instrumentem. We wniosku doprecyzowano przepisy dotyczące monitorowania powrotów przymusowych.

Zabezpieczenia proceduralne: przepisy zawarte w niniejszym wniosku muszą być zawsze wdrażane z pełnym poszanowaniem Karty praw podstawowych, w tym z poszanowaniem zasady *non-refoulement*, prawa do wolności, prawa do skutecznego środka prawnego i najlepszego interesu dziecka. Terminy na składanie odwołań od decyzji nakazujących powrót znacznie się od siebie różnią w poszczególnych państwach członkowskich i wynoszą od kilku dni do jednego miesiąca lub więcej. Termin ten musi być wystarczająco długi, aby zapewnić poszanowanie praw podstawowych i dostęp do skutecznego środka prawnego, a jednocześnie nie powinien opóźniać procedur powrotu. Wniosek harmonizuje również przepisy dotyczące zapewniania, na żądanie, bezpłatnej pomocy lub reprezentacji prawnej, zgodnie z nowo przyjętymi przepisami paktu. Ponadto wniosek jest zgodny z przepisami dorobku w zakresie prawa azylowego dotyczącymi oceny wieku małoletnich, a także wyznaczenia przedstawiciela, który będzie towarzyszył małoletnim bez opieki w procesie powrotu. Dzięki powiązaniu z procedurą azylową wniosek zapewnia odpowiednie i spójne traktowanie małoletnich w unijnych przepisach dotyczących zarządzania migracją, wprowadzając jasność, uproszczenie i przewidywalność.

Obowiązek współpracy i prawo do informacji: brak współpracy ze strony obywatela państwa trzeciego podczas procedury powrotu jest głównym problemem utrudniającym powrót. W niniejszym wniosku nałożono zatem na obywateli państw trzecich wyraźny obowiązek współpracy z organami krajowymi na wszystkich etapach procedury powrotu, w szczególności w zakresie ustalania i weryfikacji ich tożsamości w celu uzyskania ważnego

dokumentu podróży oraz przekazania danych osobowych, informacji o podróży i danych biometrycznych. W proponowanych przepisach określono zakres współpracy oraz konsekwencje w przypadku braku współpracy, w połączeniu z zachętami służącymi zapewnieniu współpracy, które obejmują doradztwo w zakresie powrotów i wsparcie dobrowolnego powrotu. W celu zapewnienia, aby obywatel państwa trzeciego był należycie informowany o tym, czego oczekuje się od niego w procesie powrotu, we wniosku uwzględniono prawo obywatela państwa trzeciego do informacji, opierając się na niektórych praktykach stosowanych w państwach członkowskich, oraz odzwierciedlono podobne przepisy wprowadzone rozporządzeniem w sprawie procedury azylowej. Przedmiotowy system umożliwia zaskarżenie niektórych decyzji i zapewnia dostęp do środków prawnych.

Zarządzanie ucieczkami i niedozwolonym przemieszczaniem się między państwami członkowskimi oraz zapobieganie tym zjawiskom: wniosek zapewnia państwom członkowskim zaostrzone przepisy mające zagwarantować dostępność obywateli państw trzecich objętych procedurą powrotu poprzez stworzenie systemu, który pozwoli lepiej oceniać ryzyko ucieczki oraz lepiej nim zarządzać. We wniosku wprowadzono wyczerpujący wykaz służący ocenie ryzyka ucieczki, który zapewni spójne i jednolite podejście wśród państw członkowskich, oraz wyczerpujący wykaz podstaw do zastosowania detencji. Przepisy, które stanowią uzupełnienie obowiązku współpracy w celu zapewnienia, aby osoba powracająca pozostała dostępna przez cały czas trwania procesu powrotu, częściowo odzwierciedlają rozwiązania uzgodnione do celów azylu przewidziane w aktach prawnych wchodzących w skład paktu, na przykład możliwość wymagania od obywatela państwa trzeciego pozostania w określonej lokalizacji geograficznej, takiej jak region.

Powroty obywateli państw trzecich stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa: obywatele państw trzecich niemający prawa do pobytu w Unii i stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa, muszą być szybko identyfikowani i odsyłani. W związku z tym we wniosku przewidziano ogólny obowiązek przeprowadzania przez odpowiedzialne organy niezbędnych weryfikacji na wczesnym etapie procesu powrotu w celu wsparcia identyfikacji i weryfikacji wszelkich możliwych zagrożeń dla bezpieczeństwa. We wniosku określono niektóre kategorie obywateli państw trzecich objętych zakresem szczególnych przepisów proceduralnych dotyczących osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa, na przykład gdy popełniono przestępstwo o określonej wadze. Tacy obywatele państw trzecich będą podlegać przymusowemu powrotowi, dłuższym zakazom wjazdu oraz osobnej podstawie do zastosowania detencji. Przepisy te odzwierciedlają przepisy dotyczące powrotów i dostosowują je do nowo przyjętych przepisów paktu, a także do kodeksu granicznego Schengen, i wszystkie te przepisy obejmują przepisy dotyczące w szczególności postępowania z migrantami stwarzającymi zagrożenie dla bezpieczeństwa. We wniosku przewidziano również jasne zabezpieczenia w celu ochrony praw podstawowych.

Europejski nakaz powrotu: chociaż państwa członkowskie nadal będą wydawać własne decyzje nakazujące powrót, we wniosku wprowadzono europejski nakaz powrotu, który będzie uzupełnieniem decyzji państw członkowskich nakazujących powrót, zapewniającym jasność we wszystkich państwach członkowskich. Europejski nakaz powrotu, który jest wspólnym formularzem zawierającym kluczowe elementy decyzji nakazującej powrót, będzie dostępny za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen. Wszelkie zmiany techniczne niezbędne do ułatwienia szybkiego dostępu do europejskiego nakazu powrotu będą rozpatrywane w kontekście wszelkich przyszłych rozważań dotyczących zmian w rozporządzeniu (UE) 2018/1860 w sprawie użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich. Europejski nakaz powrotu zostanie ustanowiony w drodze aktu wykonawczego.

Mechanizm uznawania i wykonywania decyzji wydanych przez inne państwo członkowskie: w niniejszym wniosku wprowadzono istotne uproszczenie proceduralne polegające na ustanowieniu mechanizmu bezpośredniego wykonywania decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie. Zgodnie z obowiązującymi przepisami większość państw członkowskich ma obowiązek wydać nową decyzję nakazującą powrót danej osobie, nawet jeżeli inne państwo członkowskie wydało już decyzję nakazującą powrót. W niniejszym wniosku zapewniono państwom członkowskim narzędzie do wykonywania decyzji nakazującej powrót wydanej wcześniej przez inne państwo członkowskie. Pozwoli to wyeliminować pewien etap procesu i uniknąć powielania działań. Do dnia 1 lipca 2027 r. Komisja sprawdzi, czy państwa członkowskie ustanowiły odpowiednie rozwiązania prawne i techniczne w celu skutecznego przetwarzania europejskich nakazów powrotu za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen, oraz przyjmie decyzję wykonawczą, na mocy której zostanie wprowadzony obowiązek uznania i wykonania decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie. Wniosek uzupełniają ograniczone odstępstwa. Państwa członkowskie, które wydają decyzję nakazującą powrót, są odpowiedzialne za jej wykonanie i muszą zastosować wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia skutecznego powrotu. Mechanizm uznawania decyzji nakazujących powrót wydanych przez inne państwo członkowskie opiera się na opisanym powyżej europejskim nakazie powrotu, który ułatwia stosowanie tego mechanizmu. We wniosku wyjaśniono również proces oraz odpowiednie gwarancje proceduralne i środki prawne, opierając się na wnioskach wyciągniętych z wdrażania zalecenia Komisji z 2023 r. w sprawie wzajemnego uznawania decyzji nakazujących powrót.

Powrót do państwa, z którym zawarto umowę lub uzgodnienie w sprawie powrotu: we wniosku wprowadzono możliwość powrotu obywateli państw trzecich, wobec których wydano decyzję nakazującą powrót, do państwa trzeciego, z którym zawarto umowę lub uzgodnienie w sprawie powrotu („ośrodki powrotowe”). Możliwość powrotu migrantów o nieuregulowanym statusie do tych państw powinna podlegać szczególnym warunkom w celu zapewnienia poszanowania praw podstawowych osób objętych procedurą powrotu. Umowę lub uzgodnienie można zawrzeć wyłącznie z państwem trzecim, w którym przestrzegane są międzynarodowe standardy i zasady dotyczące praw człowieka zgodnie z prawem międzynarodowym, w tym zasada *non-refoulement*. Taka umowa lub takie uzgodnienie musi określać warunki przekazania, a także warunki dotyczące okresu przebywania obywatela państwa trzeciego w danym państwie, który to okres może mieć charakter krótko- lub długoterminowy. Takiej umowie lub takiemu uzgodnieniu towarzyszy mechanizm monitorowania, który umożliwia ocenę wdrożenia i uwzględnienie wszelkich zmieniających się okoliczności w państwie trzecim. Małoletni bez opieki i rodziny z małoletnimi nie podlegają powrotowi do kraju, z którym zawarto umowę lub uzgodnienie w sprawie powrotu.

Readmisja jako integralna część procesu powrotu: we wniosku uwzględniono readmisję jako integralną część procesu powrotu. Ustanowiono tym samym wspólne podejście proceduralne do składania wniosków o readmisję, które to podejście obejmuje stosowanie standardowego formularza wniosków o readmisję oraz podejmowanie systematycznych działań następczych w związku z decyzjami nakazującymi powrót w odniesieniu do wniosków o readmisję. Zwiększono również przejrzystość i koordynację podejścia do państw trzecich w zakresie readmisji, przy jednoczesnym zachowaniu elastyczności dla państw członkowskich. We wniosku wprowadzono elementy zapewniające bardziej spójne podejście do państw trzecich oraz zapewniono jasną podstawę prawną przekazywania danych do państw trzecich do celów readmisji. Doprecyzowano w nim również, że komunikacja z nieuznanymi podmiotami z państw trzecich w celu przeprowadzenia procedury readmisji nie jest równoznaczna z uznaniem.

2025/0059 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

ustanawiające wspólny system powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w Unii oraz uchylające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE, dyrektywę Rady 2001/40/WE i decyzję Rady 2004/191/WE

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 79 ust. 2 lit. c),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego[22],

uwzględniając opinię Komitetu Regionów[23],

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Unia, ustanawiając przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, powinna prowadzić wspólną politykę w zakresie powrotów obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu w Unii. Skuteczna polityka powrotowa jest kluczowym elementem wiarygodnego systemu zarządzania migracją.

(2) W niniejszym rozporządzeniu ustanawia się wspólny system powrotów obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu w Unii, oparty na wspólnej procedurze powrotu i readmisji, system zapobiegania ryzyku ucieczki i zarządzania nim oraz system współpracy opartej na wzajemnym zaufaniu między państwami członkowskimi.

(3) Aby przyczynić się do wdrożenia kompleksowego podejścia określonego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351[24], należy wprowadzić wspólny system skutecznego zarządzania powrotami nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich. System ten powinien opierać się na zintegrowanym kształtowaniu polityki, aby zapewnić spójność i skuteczność działań i środków wprowadzanych przez Unię i jej państwa członkowskie działające w ramach ich odpowiednich kompetencji.

(4) Rada Europejska konsekwentnie podkreśla znaczenie zdecydowanych działań na wszystkich szczeblach w celu ułatwienia i przyspieszenia powrotów z Unii

[22] Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

[23] Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

[24] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zarządzania azylem i migracją, zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1147 i (UE) 2021/1060 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 604/2013 (Dz.U. L, 222, 22.5.2024, s. 1).

Europejskiej oraz zwiększenia ich skali. W październiku 2024 r. Rada Europejska zwróciła się do Komisji o przedstawienie w trybie pilnym nowego wniosku ustawodawczego.

(5) W strategicznych wytycznych planowania prawodawczego i operacyjnego w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości przyjętych przez Radę ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniu 12 grudnia 2024 r. przypomniano, że skuteczna polityka powrotowa jest podstawowym filarem kompleksowego i wiarygodnego unijnego systemu azylowego i migracyjnego. W związku z tym w strategicznych wytycznych wezwano do opracowania i wdrożenia bardziej stanowczego i kompleksowego podejścia do powrotów w drodze pilnej aktualizacji ram prawnych.

(6) Skuteczna polityka powrotowa powinna zapewniać spójność z paktem o migracji i azylu oraz wspierać jego integralność, a także powinna przyczyniać się do zarządzania nielegalną imigracją do Unii oraz zapobiegać niedozwolonemu przemieszczaniu się nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich między państwami członkowskimi w celu ochrony obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych, przy jednoczesnym poszanowaniu praw podstawowych.

(7) Unia i jej państwa członkowskie wzmagają działania na rzecz zwiększenia skuteczności polityki powrotowej. Pomimo tych działań obowiązujące ramy prawne, na które składają się dyrektywa Rady 2001/40/WE[25] i dyrektywa 2008/115/WE[26], nie odpowiadają już potrzebom unijnej polityki migracyjnej. Od czasu przyjęcia dyrektywy 2008/115/WE w 2008 r. w zakresie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz unijnej polityki migracyjnej nastąpiły znaczne zmiany. Prawo UE w obszarze migracji zmieniło się z prawodawstwa przewidującego minimalne normy na prawo zbliżające praktyki państw członkowskich. W 2018 r., przedstawiając wniosek dotyczący przekształcenia dyrektywy powrotowej[27], Komisja miała na celu zreformowanie przepisów dotyczących powrotów. Celem Komisji było również wsparcie państw członkowskich w korzystaniu z mechanizmów elastyczności przewidzianych w dyrektywie 2008/115/WE za pomocą zaleceń (UE) 2017/2338[28] i (UE) 2023/682[29]. Dotychczasowe ramy prawne nie są już jednak wystarczające.

---

25 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zarządzania azylem i migracją, zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1147 i (UE) 2021/1060 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 604/2013 (Dz.U. L, 222, 22.5.2024, s. 1).

26 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 98, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj).

27 Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (wersja przekształcona). Bruksela, 12.9.2018. COM(2018) 634 final, 2018/0329 (COD).

28 Zalecenie Komisji (UE) 2017/2338 z dnia 16 listopada 2017 r. ustanawiające wspólny „Podręcznik dotyczący powrotów" przeznaczony do stosowania przez właściwe organy państw członkowskich wykonujące zadania związane z powrotami (Dz.U. L 339 z 19.12.2017, s. 83, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2017/2338/oj).

29 Zalecenie Komisji (UE) 2023/682 z dnia 16 marca 2023 r. w sprawie wzajemnego uznawania decyzji nakazujących powrót i przyspieszonych powrotów podczas wdrażania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE. C(2023) 1763. Dz.U. L 86 z 24.3.2023, s. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj.

(8) Należy ustanowić stanowczą i sprawiedliwą wspólną procedurę powrotu w celu zapewnienia, aby obywatele państw trzecich, którzy nie spełniają warunków wjazdu, pozostawania lub pobytu na terytorium danego państwa członkowskiego lub przestali je spełniać, byli odsyłani w sposób humanitarny oraz z pełnym poszanowaniem praw podstawowych i prawa międzynarodowego. Jasne i przejrzyste zasady mające zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich powinny zagwarantować pewność obywatelowi państwa trzeciego objętemu procedurą powrotu i właściwym organom. Należy uprościć, ułatwić i przyspieszyć procedury powrotu oraz zapewnić, aby niedozwolone przemieszczanie się do innych państw członkowskich nie utrudniało powrotu.

(9) Stosowanie przepisów na podstawie niniejszego rozporządzenia nie powinno mieć wpływu na przepisy dotyczące dostępu do ochrony międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348[30]. W stosownych przypadkach przepisy niniejszego rozporządzenia zostały uzupełnione przepisami szczegółowymi, które wypełniają luki między odmownymi decyzjami azylowymi i decyzjami nakazującymi powrót w odniesieniu do wydawania decyzji i środków prawnych, o których mowa w rozporządzeniu (UE) 2024/1348, a powrotową procedurą graniczną określoną w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1349[31].

(10) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych obywateli państw trzecich i jest zgodne z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”) oraz w Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r., zmienionej protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r. („konwencja genewska”). Niniejsze rozporządzenie należy stosować zgodnie z Kartą, ogólnymi zasadami prawa Unii i odpowiednim prawem międzynarodowym.

(11) Przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia należy przestrzegać zasady *non-refoulement* i zakazu wydaleń zbiorowych przewidzianych w art. 19 Karty. Nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydalony lub wydany w drodze ekstradycji do państwa trzeciego, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może być poddany karze śmierci, torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

(12) Państwo członkowskie, na którego terytorium wykryto nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego, jest odpowiedzialne za zapewnienie jego powrotu. Po wykryciu przypadku nielegalnego pobytu państwa członkowskie powinny szybko zidentyfikować obywatela państwa trzeciego i zweryfikować możliwe zagrożenia dla bezpieczeństwa przez przeszukanie odpowiednich unijnych i krajowych baz danych. Państwa członkowskie powinny sprawdzić wszelkie podatności na zagrożenia i, w stosownych przypadkach, przeprowadzić kontrolę stanu zdrowia.

(13) Właściwe organy powinny sprawdzać przestrzeganie zasady *non-refoulement* na podstawie indywidualnej oceny uwzględniającej wszystkie istotne okoliczności. Dany

---

30 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnej procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylenia dyrektywy 2013/32/UE (Dz.U. L, 2024/1348, 22.5.2024, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).

31 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1349 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia powrotowej procedury granicznej i zmiany rozporządzenia (UE) 2021/1148 (Dz.U. L, 2024/1349, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj).

obywatel państwa trzeciego powinien jak najszybciej przedstawić dowody dotyczące jego sytuacji osobistej. Powinna istnieć możliwość oparcia się na istniejącej szczegółowej ocenie wszystkich istotnych okoliczności przeprowadzonej na poprzednich etapach procedury. Należy zbadać wszelkie zmiany okoliczności i wszelkie nowe elementy świadczące o zagrożeniu.

(14) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość prowadzenia bardziej elastycznej współpracy, w tym dzięki nowym dwustronnym umowom lub uzgodnieniom, oraz w bardziej ukierunkowany sposób, aby ograniczyć przemieszczanie się nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich przez wspólne granice wewnętrzne, chroniąc jednocześnie strefę Schengen bez kontroli na granicach wewnętrznych.

(15) Po ustaleniu, że dany obywatel państwa trzeciego nie spełnia warunków wjazdu, pozostawania lub pobytu na terytorium państw członkowskich lub przestał je spełniać, decyzję nakazującą powrót należy szybko wydać na podstawie indywidualnej oceny uwzględniającej wszystkie fakty i okoliczności.

(16) Należy zapewnić, aby istotne elementy decyzji nakazującej powrót wydanej przez państwo członkowskie były wprowadzane w określonej formie jako europejski nakaz powrotu i udostępniane w Systemie Informacyjnym Schengen wraz z wpisem dotyczącym powrotu lub w drodze dwustronnej wymiany informacji z innym państwem członkowskim. Europejski nakaz powrotu powinien z kolei pomagać w uznawaniu i wykonywaniu decyzji nakazujących powrót wydanych przez inne państwo członkowskie, w przypadku gdy obywatel państwa trzeciego przemieszcza się nielegalnie do innego państwa członkowskiego.

(17) Często, zwłaszcza w przypadkach braku współpracy ze strony obywatela państwa trzeciego, właściwym organom trudno jest zidentyfikować kraj powrotu w momencie wydawania decyzji nakazującej powrót. W takich przypadkach właściwe organy powinny określić kraj powrotu na podstawie dostępnych informacji i wskazać w decyzji nakazującej powrót najbardziej prawdopodobny kraj lub kraje.

(18) W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego przebywający na terytorium państwa członkowskiego podlega wykonalnej decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie, decyzję tę należy uznać i wykonać. Uznawanie i wykonywanie decyzji nakazujących powrót powinno ułatwiać i przyspieszać proces powrotu poprzez zacieśnioną współpracę i wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi. Może to również przyczynić się do powstrzymania migracji nieuregulowanej i zniechęcać do niedozwolonego wtórnego przemieszczania się w obrębie Unii, a także do ograniczania opóźnień w procesie powrotu. Ze środka prawnego przeciwko decyzji nakazującej powrót należy korzystać w wydającym decyzję państwie członkowskim, które wydało daną decyzję.

(19) Od daty rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie powinny wprowadzić rozwiązania prawne i techniczne zapewniające możliwość udostępniania europejskiego nakazu powrotu za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen. Do dnia 1 lipca 2027 r., czyli nieco ponad rok od daty rozpoczęcia stosowania rozporządzenia (UE) 2024/1351, Komisja powinna przeprowadzić przegląd w celu sprawdzenia, czy państwa członkowskie ustanowiły odpowiednie rozwiązania prawne i techniczne w celu skutecznego przetwarzania europejskich nakazów powrotu za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen. Na podstawie tego przeglądu Komisja powinna przyjąć decyzję wykonawczą nakładającą obowiązek uznawania wykonalnych decyzji nakazujących powrót popartych europejskim nakazem powrotu.

(20) Skutkom krajowych środków w zakresie powrotów należy w dalszym ciągu nadawać wymiar unijny poprzez wprowadzenie zakazu wjazdu, wskutek którego zabroniony byłby wjazd i pobyt na terytorium wszystkich państw członkowskich. Okres obowiązywania zakazu wjazdu należy określić z należytym uwzględnieniem wszystkich istotnych dla danego przypadku okoliczności i co do zasady nie powinien on przekraczać dziesięciu lat. Jeżeli podczas odprawy wyjazdowej na granicach zewnętrznych dojdzie do wykrycia nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego, właściwe może być wydanie zakazu wjazdu, aby zapobiec ponownemu wjazdowi danego obywatela w przyszłości, a tym samym ograniczyć ryzyko nielegalnej imigracji.

(21) Obywatele państw trzecich mogą zostać odesłani za pomocą środków przymusu w drodze wydalenia lub dobrowolnego wykonania obowiązku wyjazdu. Te dwa rodzaje powrotu powinny być ze sobą powiązane, aby uniknąć luk w systemie. Chociaż współpracujący obywatele państw trzecich powinni być w dalszym ciągu wydalani przede wszystkim w drodze dobrowolnego powrotu, zaostrzone przepisy dotyczące wydalenia mają na celu zapewnienie bezpośrednich i natychmiastowych konsekwencji, w przypadku gdy obywatel państwa trzeciego nie dotrzymuje terminu, do którego ma opuścić terytorium danego państwa. Środki przymusu powinny podlegać zasadom proporcjonalności i skuteczności w odniesieniu do zastosowanych środków i do zamierzonych celów.

(22) Konieczne są wspólne przepisy w celu zapewnienia skutecznej identyfikacji i szybkiego odsyłania obywateli państw trzecich stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa i niemających prawa do pobytu w Unii. Należy zapewnić przeprowadzanie odpowiednich kontroli służących identyfikowaniu i wskazywaniu obywateli państw trzecich stwarzających ryzyko dla bezpieczeństwa, w tym w ramach procesu kontroli przesiewowej określonego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady 2024/1356[32]. W przypadku obywateli państw trzecich stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa wydalenie powinno być regułą, a także powinna istnieć możliwość odstąpienia od ogólnych zasad w celu ustanowienia dłuższych zakazów wjazdu i dłuższych okresów zatrzymania oraz od konieczności skorzystania ze specjalnych ośrodków detencyjnych, tak aby osoby, które zagrażają bezpieczeństwu Unii, zostały szybko wydalone.

(23) Nowe przepisy powinny przyczynić się do rozszerzenia możliwości państw członkowskich w zakresie zapewnienia powrotów do państw trzecich za pomocą dodatkowych narzędzi. Powinna istnieć możliwość zawarcia szczególnych umów lub uzgodnień z państwami trzecimi w celu zapewnienia państwom członkowskim większej liczby możliwości przeprowadzania powrotów, pod warunkiem że dane państwo trzecie przestrzega międzynarodowych standardów w zakresie praw człowieka i zasady *non-refoulement*. W takich umowach lub uzgodnieniach należy w szczególności określić warunki przekazania, warunki pobytu w danym państwie, warunki w przypadku dalszego etapu powrotu do kraju pochodzenia, konsekwencje w przypadku naruszeń lub istotnych zmian mających negatywny wpływ na sytuację w państwie trzecim, a także należy wskazać niezależny organ lub mechanizm

[32] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1356 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie wprowadzenia kontroli przesiewowej obywateli państw trzecich na granicach zewnętrznych oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 767/2008, (UE) 2017/2226, (UE) 2018/1240 i (UE) 2019/817 (Dz.U. L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

monitorujący, który oceni realizację umowy lub uzgodnienia. Takie umowy lub uzgodnienia będą stanowić wdrożenie prawa Unii do celów art. 51 ust. 1 Karty.

(24) Sprawne funkcjonowanie strefy Schengen bez granic wewnętrznych zależy od efektywnego i sprawnego stosowania odpowiedniego dorobku prawnego przez państwa członkowskie. W rozporządzeniu Rady (UE) 2022/922 ustanowiono mechanizm oceny i monitorowania w celu weryfikacji stosowania dorobku Schengen za pomocą okresowych, niezapowiedzianych i tematycznych ocen, w tym w odniesieniu do skutecznego przeprowadzania powrotu obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu oraz w odniesieniu do poszanowania praw podstawowych. Mechanizm ten umożliwia szybką identyfikację niedociągnięć, które mogłyby zakłócać prawidłowe funkcjonowanie strefy Schengen, i zapewnia należyte eliminowanie tych niedociągnięć.

(25) Stosując procedury powrotu, państwa członkowskie powinny dbać w pierwszym rzędzie o interes dziecka, zgodnie z art. 24 Karty oraz z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z 1989 r. Przy indywidualnej ocenie najlepszego interesu dziecka państwa członkowskie powinny brać w szczególności pod uwagę dobrostan i rozwój społeczny małoletniego w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej, względy bezpieczeństwa i ochrony oraz opinię małoletniego, stosownie do jego wieku i stopnia dojrzałości, w tym jego pochodzenia. Małoletniego bez opieki powinien przez wszystkie etapy procesu powrotu prowadzić przedstawiciel.

(26) Jeżeli istnieją podstawy do wątpliwości, czy obywatel państwa trzeciego jest małoletni, należy przeprowadzić ocenę wieku. Aby zapewnić spójność zarządzania migracją w całej Unii, należy stosować tę samą procedurę, jak przewidziano w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348[33]. Przy przeprowadzaniu oceny wieku państwa członkowskie powinny w szczególności uwzględniać odpowiednie wytyczne Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu.

(27) Aby zwiększyć skuteczność przeprowadzania procedury powrotu, należy jasno określić obowiązki obywateli państw trzecich. Obywatele państw trzecich powinni współpracować z organami na wszystkich etapach procedury powrotu. Obywatele państw trzecich powinni pozostawać dostępni i powinni dostarczać informacje niezbędne do przygotowania powrotu. W przypadku nieprzestrzegania obowiązku współpracy należy przewidzieć skuteczne i proporcjonalne konsekwencje, w tym na przykład obniżyć świadczenia i dodatki przyznane zgodnie z prawem krajowym, zająć dokumenty podróży lub przedłużyć okres obowiązywania zakazu wjazdu. Właściwe organy powinny poinformować obywatela państwa trzeciego o poszczególnych etapach procedury powrotu, jego obowiązkach i konsekwencjach niewypełnienia tych obowiązków.

(28) Niniejsze rozporządzenie nie powinno wpływać na możliwość nakładania przez państwa członkowskie, w stosownych przypadkach, sankcji karnych zgodnie z krajowym prawem karnym na obywateli państw trzecich objętych zakresem niniejszego rozporządzenia.

---

[33] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnej procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylenia dyrektywy 2013/32/UE (Dz.U. L, 2024/1348, 22.5.2024, s. 1).

(29) Należy ustanowić zbiór środków prawnych w przypadku decyzji dotyczących powrotu, tak aby zapewnić skuteczną ochronę interesów osób, których decyzje te dotyczą. Osobom nieposiadającym dostatecznych środków należy udostępnić na żądanie niezbędną pomoc prawną w przypadku wniesienia do organu sądowego środka odwoławczego lub innego środka zaskarżenia.

(30) Aby zwiększyć skuteczność przeprowadzania procedur powrotu, przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania prawa do skutecznego środka prawnego zgodnie z art. 47 Karty, odwołania od decyzji związanych z powrotem powinny być w miarę możliwości zaskarżane przed jedną instancją sądową. Przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące odwołań i skutku zawieszającego powinny być zgodne z prawem do skutecznego środka prawnego przewidzianym w art. 47 Karty praw podstawowych.

(31) Państwom członkowskim należy zapewnić narzędzia niezbędne do oceny ryzyka ucieczki, zarządzania nim i zapobiegania mu. Wspólne przepisy powinny przyczynić się do usprawnienia oceny tego ryzyka w indywidualnych przypadkach i powinny mieć na celu zwiększenie wykorzystania skutecznych środków będących alternatywą dla detencji w państwach członkowskich w celu skutecznego zarządzania procesem powrotu.

(32) Powinna istnieć możliwość zastosowania detencji, gdy jest to proporcjonalne i konieczne, po przeprowadzeniu indywidualnej oceny każdego przypadku, łącznie z uwzględnieniem konieczności zapewnienia szczególnego traktowania, wyłącznie w celu przygotowania powrotu. W tym celu można zastosować detencję, jeżeli istnieje ryzyko ucieczki obywateli państw trzecich, gdy obywatele państw trzecich utrudniają powrót lub unikają go, lub gdy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa, lub gdy nie można zastosować wobec nich środków będących alternatywą dla detencji, lub gdy zatrzymanie jest konieczne do ustalenia lub weryfikacji tożsamości lub obywatelstwa. Organy powinny działać z należytą starannością, a detencję należy stosować przez możliwie jak najkrótszy okres, który nie może przekraczać 24 miesięcy. Jeżeli prawo krajowe przewiduje zastosowanie detencji wobec małoletnich, należy przede wszystkim uwzględniać najlepszy interes dziecka. Należy stosować inne łagodniejsze środki będące alternatywą dla detencji, jeżeli można je skutecznie stosować wobec nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich.

(33) Powrót obywateli państw trzecich, którzy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa, wymaga szczególnych środków mających na celu ochronę praw i wolności innych osób. W związku z tym powinna istnieć możliwość zastosowania detencji wobec takich obywateli państw trzecich przez dłuższy okres, przy czym każde taki przypadek zastosowania detencji musi być zgodny z zasadą proporcjonalności.

(34) Obywateli państwa trzeciego, wobec których zastosowano detencję, należy traktować w sposób ludzki i godny, z poszanowaniem ich praw podstawowych oraz zgodnie z prawem międzynarodowym i krajowym, z uwzględnieniem praktycznych wytycznych Komitetu Rady Europy dotyczących zapobiegania torturom oraz nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu. Co do zasady osoby, wobec których zastosowano detencję, powinny zostać umieszczone w specjalnych ośrodkach detencyjnych lub specjalnych oddziałach innych ośrodków. W przypadku gdy państwo członkowskie nie jest w stanie zapewnić miejsca zakwaterowania w takim ośrodku, można posiłkować się miejscami zakwaterowania w więzieniu, w którym obywateli państw trzecich przetrzymuje się oddzielnie od więźniów.

(35) Podstawy do zastosowania detencji określone w niniejszym rozporządzeniu pozostają bez uszczerbku dla innych podstaw do zastosowania detencji, w tym podstaw do zatrzymania w ramach postępowania karnego, mających zastosowanie na podstawie prawa krajowego i niezwiązanych z nielegalnym pobytem obywatela państwa trzeciego.

(36) Zobowiązanie każdego państwa do readmisji własnych obywateli stanowi podstawową zasadę suwerenności państwa i współpracy międzynarodowej. Spoczywający na państwach obowiązek readmisji własnych obywateli uznaje się za zasadę międzynarodowego prawa zwyczajowego. Istnienie takiego obowiązku potwierdza również utrwalona praktyka państw w zakresie wdrażania umów i uzgodnień o readmisji, w połączeniu z uznawaniem przez państwa tej zasady za niezbędny aspekt współpracy międzynarodowej w zakresie zarządzania migracją.

(37) Systematyczne i skoordynowane podejście do readmisji między państwami członkowskimi ma kluczowe znaczenie dla ułatwienia powrotu obywateli państw trzecich. Niewystarczające działania następcze w związku z wykonalnymi decyzjami nakazującymi powrót mogą osłabić skuteczność wspólnego podejścia do powrotów. Po wydaniu wykonalnych decyzji nakazujących powrót należy systematycznie stosować wszelkie środki niezbędne do realizacji powrotu, w tym należy przedłożyć wnioski o readmisję organom państw trzecich, w przypadku gdy istnieją wątpliwości co do obywatelstwa lub gdy konieczne jest uzyskanie dokumentu podróży.

(38) Chociaż readmisja zależy również od współpracy państw trzecich, państwa członkowskie powinny przyjąć spójne podejście w celu zwiększenia efektywności i skuteczności procedur readmisji oraz zapewnienia jedności między państwami członkowskimi. Aby wzmocnić spójne podejście Unii, należy zapewnić przejrzystość i koordynację współpracy z państwami trzecimi, w tym w kontekście negocjowania instrumentów readmisji. Aby zapewnić skuteczne powroty, komunikacja z odpowiednimi podmiotami z państw trzecich do celów procedury readmisji nie powinna być równoznaczna z dyplomatycznym uznaniem danych podmiotów z państw trzecich.

(39) Skuteczne procedury powrotu opierają się na skutecznej współpracy administracyjnej i wymianie informacji między państwami członkowskimi. Wymiana informacji, w tym wymiana danych dotyczących tożsamości i obywatelstwa obywateli państw trzecich, ich dokumentów podróży oraz innych istotnych informacji, powinna opierać się na jasnych zasadach, w tym zasadach określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1860[34]. Zasady te powinny być zgodne z zasadami ochrony danych i prawami osób objętych procedurą powrotu, aby zapewnić dokładność tych informacji i możliwość ich wykorzystywania wyłącznie do celów powrotu, readmisji i reintegracji oraz aby zapewnić ich ochronę przed nieuprawnionym dostępem, ujawnieniem lub wykorzystaniem.

(40) Państwa członkowskie powinny zastosować niezbędne środki w celu zapewnienia, aby właściwe organy przestrzegały dyrektywy [...] zmieniającej dyrektywę 2012/29/UE ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar

[34] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1860 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 312 z 7.12.2018, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1860/oj).

przestępstw w celu zachęcenia do zgłaszania przestępstw i zwiększenia zaufania do systemu wymiaru sprawiedliwości.

(41) Do przetwarzania danych osobowych do celów niniejszego rozporządzenia zastosowanie ma rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679[35]. Do przetwarzania danych osobowych przez instytucje i organy Unii do celów niniejszego rozporządzenia zastosowanie ma rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725. Z uwagi na ważne względy interesu publicznego leżące u podstaw readmisji, do celów readmisji i reintegracji konieczne może być przekazanie danych osobowych obywateli państw trzecich objętych decyzją nakazującą powrót, w tym danych dotyczących ich tożsamości, dokumentów podróży, innych istotnych danych, a także, w należycie uzasadnionych przypadkach, danych dotyczących wyroków skazujących za popełnione przez nich przestępstwa i danych dotyczących zdrowia. Przekazywanie takie danych musi odbywać się zgodnie z rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2016/679 i rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2018/1725[36], stosownie do przypadku, a także zgodnie z zasadami *non-refoulement*, proporcjonalności i konieczności oraz Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej.

(42) Głównym wyzwaniem strukturalnym utrudniającym skuteczniejszy proces powrotu są przeszkody we współpracy i komunikacji między organami państw członkowskich odpowiedzialnymi za procedury azylowe i powrotowe. Właściwe organy zaangażowane na poszczególnych etapach procesu powrotu powinny ściśle ze sobą współpracować i koordynować swoje działania. W przypadku gdy państwa członkowskie wyznaczają organy ścigania jako właściwe organy na podstawie niniejszego rozporządzenia, należy rozumieć, że wyznaczenie to ogranicza się do takich organów, gdy działają one w charakterze organów wykonujących decyzje nakazujące powrót. Takim wyznaczeniem nie powinny być objęte organy ścigania działające w charakterze organów dochodzeniowych w postępowaniu karnym.

(43) Wspólny system powrotów powinien w pełni wykorzystywać systemy cyfrowe wspierające zarządzanie powrotami, readmisją i reintegracją, które to systemy mogą być obsługiwane od strony operacyjnej na szczeblu Unii lub przez państwa członkowskie, z naciskiem na skuteczną procedurę administracyjną, współpracę, wymianę informacji i interoperacyjność.

(44) Unia zapewnia wsparcie finansowe i operacyjne w celu skutecznego wdrożenia niniejszego rozporządzenia. W zakresie, w jakim działania powinny być finansowane z instrumentu tematycznego Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, mogą one być realizowane w ramach zarządzania bezpośredniego, pośredniego lub dzielonego. Państwa członkowskie powinny jak najlepiej wykorzystywać dostępne unijne instrumenty finansowe, programy i projekty w dziedzinie powrotów, w szczególności

---

35 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

36 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147[37], jak również pomoc operacyjną zapewnianą przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896[38]. Wsparcie takie powinno być wykorzystywane w szczególności do ustanawiania systemów zarządzania powrotami i programów pomocy logistycznej, finansowej i innej pomocy rzeczowej lub niefinansowej na potrzeby wspierania powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich.

(45) Gromadzenie i analiza wiarygodnych i porównywalnych statystyk dotyczących powrotów, readmisji i reintegracji ma zasadnicze znaczenie dla monitorowania skuteczności niniejszego rozporządzenia i określenia obszarów wymagających poprawy, ponieważ statystki te dostarczają cennych informacji na temat skuteczności procedur powrotu, współpracy państw trzecich oraz wyników działań na rzecz reintegracji. Należy ustanowić wspólne normy i definicje dotyczące gromadzenia odpowiednich danych i sprawozdawczości, aby umożliwić Komisji i państwom członkowskim ocenę wpływu niniejszego rozporządzenia oraz przyczynić się do podejmowania świadomych decyzji dotyczących przyszłego rozwoju polityki.

(46) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze do ustanowienia europejskiego nakazu powrotu i wspólnej formy wniosków o readmisję. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011[39].

(47) Należy uchylić dyrektywę 2001/40/WE, dyrektywę 2008/115/WE i decyzję Rady 2004/191/WE.

(48) Ponieważ cele rozporządzenia dotyczące zwiększenia skuteczności przeprowadzania powrotów, jakimi jest ochrona obszaru bez granic wewnętrznych nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast – ze względu na rozmiary i skutki działań ukierunkowanych na zapewnienie wspólnego i spójnego podejścia między państwami członkowskimi – możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

(49) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje. Ponieważ niniejsze rozporządzenie – w zakresie, w jakim ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają warunków wjazdu

---

37 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (Dz.U. L 251 z 15.7.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

38 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

39 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399[40] lub przestali je spełniać – stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, zgodnie z art. 4 tego protokołu Dania podejmuje w terminie sześciu miesięcy po przyjęciu przez Radę niniejszego rozporządzenia decyzję, czy dokona jego transpozycji do swego prawa krajowego.

(50) W zakresie, w jakim ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają warunków wjazdu zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/399, niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, w którym Irlandia nie uczestniczy zgodnie z decyzją Rady 2002/192/WE[41]; Irlandia nie uczestniczy zatem w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i, z zastrzeżeniem stosowania art. 4 Protokołu nr 19 w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, nie jest nim związana ani go nie stosuje. [W zakresie, w jakim niniejsze rozporządzenie nie stanowi rozwinięcia dorobku Schengen, Irlandia, zgodnie z art. 3 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, powiadomiła jednak [pismem z dnia …] o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.]

[lub]

[Ponadto w zakresie, w jakim niniejsze rozporządzenie nie stanowi rozwinięcia dorobku Schengen, zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i TFUE oraz bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestnicy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i w związku z tym nie jest nim związana ani go nie stosuje.]

(51) W odniesieniu do Islandii i Norwegii niniejsze rozporządzenie – w zakresie, w jakim ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają warunków wjazdu zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/399 lub przestali je spełniać – stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Umowy zawartej przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącej włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen[42], które wchodzą w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 pkt C decyzji Rady 1999/437/WE.

(52) W odniesieniu do Szwajcarii niniejsze rozporządzenie – w zakresie, w jakim ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają warunków wjazdu zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/399 lub przestali je spełniać – stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku

---

40 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen). Dz.U. L 2016/399 z 15.3.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj).

41 Decyzja Rady 2002/192/WE z dnia 28 lutego 2002 r. dotycząca wniosku Irlandii o zastosowanie wobec niej niektórych przepisów dorobku Schengen (Dz.U. L 64 z 7.3.2002, s. 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj).

42 Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj.

Schengen[43], które wchodzą w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 pkt C decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2008/146/WE[44].

(53) W odniesieniu do Liechtensteinu niniejsze rozporządzenie – w zakresie, w jakim ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają warunków wjazdu zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/399 lub przestali je spełniać – stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu o przystąpieniu Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, które wchodzą w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 pkt C decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2011/350/UE[45].

(54) W przypadku gdy niniejsze rozporządzenie odnosi się do obowiązku opuszczenia Unii Europejskiej, należy to rozumieć jako obowiązek opuszczenia terytorium wszystkich państw członkowskich, do których niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie, w tym w świetle powyższych motywów.

(55) Zgodnie z art. 42 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2018/1725 skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych, który wydał opinię w dniu [...],

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Rozdział I
PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1
Przedmiot

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia wspólny system powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w Unii, zgodnie z prawami podstawowymi uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”) oraz zgodnie z mającymi zastosowanie zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego, w tym w zakresie ochrony uchodźców i praw człowieka.

2. Celem niniejszego rozporządzenia jest zapewnienie skutecznych powrotów i readmisji nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich zgodnie z kompleksowym podejściem określonym w art. 3, art. 4 lit. h) i art. 5 lit. e) rozporządzenia (UE) 2024/1351.

---

43 Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 52.

44 Decyzja Rady 2008/146/WE z dnia 28 stycznia 2008 r. w sprawie zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia tego państwa we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj).

45 Decyzja Rady 2011/350/UE z dnia 7 marca 2011 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, odnoszącego się do zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych i do przemieszczania się osób (Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj).

Artykuł 2

Zakres zastosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na terytorium państw członkowskich.

2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do osób korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy prawa Unii, zdefiniowanych w art. 2 pkt 5 rozporządzenia (UE) 2016/399.

Artykuł 3

Odstępstwa

1. Państwa członkowskie mogą odstąpić od przepisów niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do następujących obywateli państw trzecich:

   a. osób, którym odmówiono wjazdu na granicach zewnętrznych zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2016/399;

   b. osób, które zostały zatrzymane lub ujęte przez właściwe organy w związku z nielegalnym przekraczaniem lądowej, morskiej lub powietrznej zewnętrznej granicy tego państwa członkowskiego oraz które nie otrzymały następnie zezwolenia na pobyt lub prawa do pobytu w tym państwie członkowskim.

2. Stosując odstępstwa na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu, państwa członkowskie opierają się na prawie krajowym w celu zapewnienia powrotu obywateli państw trzecich należących do tych kategorii i przestrzegają zasady *non-refoulement*. Stosuje się następujące artykuły: art. 12 ust. 4 i 5, art. 14 ust. 2, art. 14 ust. 6 lit. c) i e), art. 34 i art. 35.

Artykuł 4

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

1) „obywatel państwa trzeciego” oznacza osobę, która nie jest obywatelem Unii w rozumieniu art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i która nie jest osobą korzystającą z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy prawa Unii, zdefiniowaną w art. 2 pkt 5 rozporządzenia (UE) 2016/399;

2) „nielegalny pobyt” oznacza obecność na terytorium państwa członkowskiego obywatela państwa trzeciego, który nie spełnia warunków wjazdu do państwa członkowskiego określonych w art. 6 rozporządzenia (UE) 2016/399 lub innych warunków wjazdu, pobytu lub zamieszkania w tym państwie członkowskim, lub przestał spełniać te warunki;

3) „kraj powrotu” oznacza jedno z następujących:

   a) państwo trzecie będące państwem pochodzenia obywatela państwa trzeciego;

   b) państwo trzecie będące państwem formalnego miejsca zwykłego pobytu obywatela państwa trzeciego;

   c) państwo trzecie tranzytu w drodze do Unii zgodnie z umowami lub uzgodnieniami o readmisji zawartymi przez Unię lub państwa członkowskie;

   d) państwo trzecie inne niż państwo, o którym mowa w lit. a), b) i g), w którym obywatel państwa trzeciego ma prawo do wjazdu i pobytu;

e) bezpieczny kraj trzeci, w odniesieniu do którego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej obywatela państwa trzeciego został odrzucony jako niedopuszczalny zgodnie z art. 59 ust. 8 rozporządzenia (UE) 2024/1348;

f) kraj pierwszego azylu, w odniesieniu do którego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej obywatela państwa trzeciego został odrzucony jako niedopuszczalny na podstawie art. 58 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2024/1348;

g) państwo trzecie, z którym zawarto umowę lub uzgodnienie, na podstawie których przyjmuje się obywatela państwa trzeciego, zgodnie z art. 17 niniejszego rozporządzenia;

4) „decyzja nakazująca powrót” oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe, w których stwierdza się lub uznaje, że obywatel państwa trzeciego przebywa w państwie członkowskim nielegalnie, oraz nakłada się lub stwierdza zobowiązanie do opuszczenia Unii Europejskiej;

5) „wydalenie” oznacza wykonanie decyzji nakazującej powrót przez właściwe organy poprzez fizyczny przewóz osoby poza terytorium państwa członkowskiego;

6) „dobrowolny powrót” oznacza wypełnienie przez nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego obowiązku opuszczenia terytorium państw członkowskich w terminie określonym w decyzji nakazującej powrót zgodnie z art. 13 niniejszego rozporządzenia;

7) „ucieczka” oznacza działanie, w wyniku którego obywatel państwa trzeciego przestaje być dostępny dla właściwych organów administracyjnych lub sądowych, na przykład na skutek opuszczenia terytorium państwa członkowskiego bez zezwolenia właściwych organów, z powodów, które nie są poza jego kontrolą;

8) „zakaz wjazdu” oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe, które zakazują na określony czas wjazdu i pobytu na terytorium państw członkowskich;

9) „procedura readmisji” oznacza wszystkie kroki podejmowane przez właściwy organ lub, w stosownych przypadkach, przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej („Frontex”) w związku z potwierdzeniem obywatelstwa obywatela państwa trzeciego, wydania dokumentu podróży obywatelowi państwa trzeciego oraz organizacji operacji powrotowej;

10) „wniosek o readmisję” oznacza wniosek o readmisję złożony przez właściwy organ do właściwego organu państwa trzeciego, składający się odpowiednio z wniosku o potwierdzenie obywatelstwa i wniosku o wydanie dokumentu podróży;

11) „operacja powrotowa” oznacza operację zorganizowaną lub koordynowaną przez właściwy organ, w ramach której odsyłani są obywatele państw trzecich z jednego lub większej liczby państw członkowskich;

12) „instrument readmisji” oznacza prawnie wiążący lub niewiążący instrument zawierający postanowienia dotyczące współpracy między państwem członkowskim lub Unią a państwem trzecim w zakresie procedury readmisji, taki jak readmisja lub inne umowy i uzgodnienia międzynarodowe;

13) „inne zezwolenie upoważniające do pobytu” oznacza każdy dokument wydany przez państwo członkowskie obywatelowi państwa trzeciego, uprawniający do pobytu na jego terytorium, który nie jest dokumentem pobytowym w rozumieniu art. 2 pkt 16 rozporządzenia (UE) 2016/399 ani wizą długoterminową w rozumieniu art. 2 pkt 14

rozporządzenia (UE) 2018/1860, z wyjątkiem dokumentu, o którym mowa w art. 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1346[46].

Artykuł 5
Prawa podstawowe

Stosując niniejsze rozporządzenie, państwa członkowskie w pełni przestrzegają odpowiednich przepisów prawa Unii, w tym Karty, i odpowiedniego prawa międzynarodowego, a także zobowiązań związanych z dostępem do ochrony międzynarodowej, w szczególności zasady *non-refoulement*, oraz praw podstawowych.

Rozdział II
PROCEDURA POWROTU

SEKCJA 1
ROZPOCZĘCIE PROCEDURY POWROTU

Artykuł 6
Wykrywanie i kontrole wstępne

1. Państwa członkowskie wprowadzają skuteczne i proporcjonalne środki służące wykrywaniu obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na ich terytorium w celu przeprowadzenia procedury powrotu oraz wszelkich dodatkowych niezbędnych kontroli, w tym pod kątem konieczności zapewnienia szczególnego traktowania i kontroli bezpieczeństwa.
2. Do celów ust. 1 właściwe organy opierają się na wcześniejszych kontrolach przeprowadzonych w odniesieniu do obywateli państw trzecich, w tym na kontroli przesiewowej na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1356 lub na równoważnych kontrolach określonych w prawie krajowym.
3. W razie konieczności dodatkowe kontrole bezpieczeństwa do celów przeprowadzenia procedury zwrotu przewidzianej w niniejszym rozporządzeniu można przeprowadzić na podstawie oceny ryzyka i obiektywnych kryteriów określonych w prawie krajowym.

SEKCJA 2
PROCEDURA WYDAWANIA DECYZJI NAKAZUJĄCEJ POWRÓT

Artykuł 7
Wydawanie decyzji nakazującej powrót

1. Decyzję nakazującą powrót wydają właściwe organy państw członkowskich wobec każdego obywatela państwa trzeciego przebywającego nielegalnie na ich terytorium, bez uszczerbku dla wyjątków, o których mowa w art. 8.
2. Decyzję nakazującą powrót wydaje się na piśmie, podając w niej uzasadnienie faktyczne i prawne, a także informacje o dostępnych środkach prawnych i terminach na

[46] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1346 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową (Dz.U. L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj).

skorzystanie z tych środków. Obywatela państwa trzeciego powiadamia się o decyzji nakazującej powrót bez zbędnej zwłoki.

3. Właściwe organy mogą podjąć decyzję o nieprzekazywaniu informacji na temat uzasadnienia faktycznego lub mogą zdecydować się na ich ograniczenie, jeżeli prawo krajowe pozwala na ograniczenie prawa do informacji lub gdy jest to konieczne do ochrony porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego oraz w celu zapobiegania przestępstwom karnym, prowadzenia dochodzenia w sprawie, wykrywania i ścigania przestępstw karnych. W takich przypadkach obywatela państwa trzeciego informuje się o zasadniczych powodach podjęcia decyzji nakazującej powrót w celu uzyskania dostępu do skutecznego środka prawnego.

4. Jeżeli na podstawie informacji dostępnych właściwym organom w momencie wydawania decyzji nakazującej powrót nie można określić kraju powrotu, w decyzji tej można tymczasowo wskazać jeden lub kilka krajów powrotu.

5. Obywatelowi państwa trzeciego zapewnia się na żądanie pisemne lub ustne tłumaczenie głównych elementów decyzji nakazujących powrót, o których mowa w ust. 2, w tym tłumaczenie informacji o dostępnych środkach prawnych, na język, który obywatel państwa trzeciego rozumie lub można w uzasadniony sposób przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały.

6. Decyzję nakazującą powrót na podstawie ust. 2 wydaje się w tym samym akcie lub w tym samym czasie i łącznie z decyzją o zakończeniu legalnego pobytu obywatela państwa trzeciego, bez uszczerbku dla gwarancji proceduralnych przewidzianych w rozdziale IV i innych odpowiednich przepisów prawa Unii i prawa międzynarodowego.

7. Po wydaniu decyzji nakazującej powrót jej główne elementy wprowadza się do formularza („europejski nakaz powrotu”) ustanowionego zgodnie z ust. 8 i udostępnia za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1860 lub w drodze wymiany informacji zgodnie z art. 38.

8. Komisja przyjmuje akt wykonawczy w celu ustanowienia formularza europejskiego nakazu powrotu, o którym mowa w ust. 7. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 49 ust. 2.

9. Niniejszy artykuł nie ma wpływu na decyzje państw członkowskich o wydaniu w dowolnym momencie niezależnego dokumentu pobytowego, wizy długoterminowej lub innego zezwolenia upoważniającego obywatela państwa trzeciego nielegalnie przebywającego na ich terytorium do pobytu ze względu na jego ciężką sytuację albo z przyczyn humanitarnych lub z innych przyczyn. W takich przypadkach wydana decyzja nakazująca powrót zostaje cofnięta lub zawieszona na okres ważności dokumentu pobytowego, wizy długoterminowej lub innego zezwolenia upoważniającego do pobytu.

10. Państwo członkowskie, które wydaje decyzję nakazującą powrót zgodnie z niniejszym artykułem, stosuje wszelkie niezbędne środki zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, aby zapewnić skuteczny powrót.

Artykuł 8

Wyjątki od obowiązku wydania decyzji nakazującej powrót

1. Właściwe organy państw członkowskich mogą podjąć decyzję o niewydaniu decyzji nakazującej powrót w jednym z następujących przypadków, gdy dany obywatel państwa trzeciego:

   a. został przekazany do innego państwa członkowskiego zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 23a rozporządzenia (UE) 2016/399;

   b. został przekazany do innego państwa członkowskiego na mocy dwustronnych umów lub uzgodnień lub na podstawie współpracy między państwami członkowskimi zgodnie z art. 44;

   c. jest osobą, której nielegalny pobyt wykryto w związku z odprawą graniczną przeprowadzaną przy wyjeździe na granicy zewnętrznej zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) 2016/399 lub w związku z równoważną kontrolą przeprowadzaną zgodnie z prawem krajowym, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi okolicznościami danej sprawy i jest zgodne z zasadą proporcjonalności i prawem do obrony oraz aby uniknąć w jak największym stopniu odroczenia wyjazdu danego obywatela państwa trzeciego.

2. Decyzji nakazującej powrót nie wydaje się w przypadkach, gdy obywatel państwa trzeciego posiada ważny dokument pobytowy, wizę długoterminową lub inne zezwolenie upoważniające do pobytu wydane przez inne państwo członkowskie lub gdy wobec danego obywatela państwa trzeciego toczy się procedura mająca na celu przedłużenie ważności dokumentu pobytowego, wizy długoterminowej lub innego zezwolenia upoważniającego do pobytu w innym państwie członkowskim.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, państwo członkowskie wymaga, aby obywatel państwa trzeciego natychmiast udał się na terytorium tego innego państwa członkowskiego. Jeżeli dany obywatel państwa trzeciego nie wypełni tego obowiązku lub gdy natychmiastowy wyjazd danego obywatela państwa trzeciego jest konieczny ze względów porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego, państwo członkowskie może zwrócić się o współpracę do innych państw członkowskich zgodnie z art. 44 lub wydać decyzję nakazującą powrót zgodnie z art. 7.

4. Decyzji nakazującej powrót nie wydaje się w przypadku, gdy wobec obywatela państwa trzeciego inne państwo członkowskie wydało wykonalną decyzję nakazującą powrót. W takim przypadku stosuje się procedurę opisaną w art. 9.

Artykuł 9

Uznawanie i wykonywanie decyzji nakazujących powrót wydanych przez inne państwo członkowskie

1. Państwo członkowskie, w którym obywatel państwa trzeciego przebywa nielegalnie („wykonujące decyzję państwo członkowskie”), może uznać wykonalną decyzję nakazującą powrót wydaną wobec danego obywatela państwa trzeciego przez inne państwo członkowskie („wydające decyzję państwo członkowskie”) zgodnie z art. 7 ust. 1, na podstawie europejskiego nakazu powrotu, o którym mowa w art. 7 ust. 7, i na tej podstawie nakazuje wydalenie zgodnie z art. 12.

2. Do 1 lipca 2027 r. Komisja przyjmie decyzję wykonawczą w sprawie stosowania ust. 3 na podstawie oceny skuteczności rozwiązań prawnych i technicznych wprowadzonych

przez państwa członkowskie w celu udostępnienia europejskiego nakazu powrotu za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen, o którym mowa w art. 7 ust. 7. Komisja poinformuje Parlament Europejski i Radę o wynikach przeprowadzonej oceny. Decyzję wykonawczą przyjmuje się zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 49 ust. 2.

3. Od momentu publikacji decyzji wykonawczej podjętej zgodnie z ust. 2 państwa członkowskie uznają wykonalne decyzje nakazujące powrót wydane przez inne państwa członkowskie na podstawie art. 7 ust. 1 wobec obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na ich terytorium na podstawie europejskiego nakazu powrotu, o którym mowa w art. 7 ust. 7, i nakazują ich wydalenie zgodnie z art. 12.

4. Do celów stosowania ust. 3 państwo członkowskie może podjąć decyzję o nieuznaniu lub niewykonaniu decyzji nakazującej powrót wydanej przez wydające decyzję państwo członkowskie, jeżeli wykonanie jest ewidentnie sprzeczne z porządkiem publicznym w wykonującym decyzję państwie członkowskim lub gdy dany obywatel państwa trzeciego ma zostać wydalony do innego państwa trzeciego niż wskazane w decyzji nakazującej powrót wydanej przez wydające decyzję państwo członkowskie.

5. Jeżeli państwo członkowskie nie uzna lub nie wykona decyzji nakazującej powrót zgodnie z ust. 1 lub 3, państwo to musi wydać decyzję nakazującą powrót zgodnie z art. 7.

6. Wykonujące decyzję państwo członkowskie zawiesza wykonanie powrotu w przypadku zawieszenia skutków decyzji nakazującej powrót w wydającym decyzję państwie członkowskim.

7. Jeżeli wydające decyzję państwo członkowskie wycofa decyzję nakazującą powrót lub gdy decyzja nakazująca powrót zostanie unieważniona przez organ sądowy, wykonujące decyzję państwo członkowskie musi wydać decyzję nakazującą powrót z zastrzeżeniem warunków określonych w art. 7.

8. Wydające decyzję państwo członkowskie przekazuje wykonującemu decyzję państwu członkowskiemu wszystkie dostępne dane i dokumenty niezbędne do wykonania decyzji nakazującej powrót zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1860 lub na podstawie wymiany informacji między państwami członkowskimi zgodnie z art. 38.

9. Wykonujące decyzję państwo członkowskie może zwrócić się do Fronteksu o wsparcie wykonania decyzji nakazującej powrót zgodnie z rozdziałem II sekcja 8 rozporządzenia (UE) 2019/1896. Jeżeli Frontex nie wesprze wykonania decyzji nakazującej powrót oraz na wniosek wykonującego decyzję państwa członkowskiego wydające decyzję państwo członkowskie wypłaca wykonującemu decyzję państwu członkowskiemu rekompensatę w kwocie nieprzekraczającej faktycznych kosztów poniesionych przez wykonujące decyzję państwo członkowskie. Komisja przyjmuje decyzję wykonawczą w celu określenia odpowiednich kryteriów ustalania kwoty i praktycznych ustaleń dotyczących rekompensaty. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 49 ust. 2.

10. Decyzję Komisji, o której mowa w ust. 2, publikuje się w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

SEKCJA 3
ZAKAZ WJAZDU

Artykuł 10
Wydawanie zakazu wjazdu

1. Decyzji nakazującej powrót towarzyszy zakaz wjazdu, gdy:
   a. obywatel państwa trzeciego podlega wydaleniu zgodnie z art. 12;
   b. zobowiązanie do powrotu nie zostało wykonane w terminach określonych zgodnie z art. 13;
   c. obywatel państwa trzeciego stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa zgodnie z art. 16.
2. W przypadkach innych niż wymienione w ust. 1 właściwe organy ustalają, czy decyzji nakazującej powrót musi towarzyszyć zakaz wjazdu, biorąc pod uwagę istotne okoliczności, w szczególności poziom współpracy ze strony obywatela państwa trzeciego.
3. Zakaz wjazdu wydaje się w ramach decyzji nakazującej powrót lub oddzielnie na piśmie. Obywatel państwa trzeciego jest powiadamiany o zakazie wjazdu w języku, który jest dla niego zrozumiały lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały.
4. Właściwe organy mogą wydać zakaz wjazdu bez wydawania decyzji nakazującej powrót wobec obywatela państwa trzeciego, który przebywa nielegalnie na terytorium państw członkowskich i którego nielegalny pobyt został wykryty w związku z odprawą graniczną przeprowadzaną przy wyjeździe zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) 2016/399, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi okolicznościami danej sprawy i jest zgodne z zasadą proporcjonalności i prawem do obrony oraz aby uniknąć w jak największym stopniu odroczenia wyjazdu danego obywatela państwa trzeciego.
5. Właściwe organy mogą wstrzymać się od wydania zakazu wjazdu w indywidualnych przypadkach ze względów humanitarnych lub jeżeli obywatel państwa trzeciego należycie współpracuje z właściwymi organami, w tym przystąpił do programu powrotów i reintegracji.
6. Czas trwania zakazu wjazdu określa się z należytym uwzględnieniem wszystkich istotnych dla danego przypadku okoliczności na okres maksymalnie dziesięciu lat.
7. Czas trwania zakazu wjazdu zgodnie z ust. 6 może zostać przedłużony o kolejne okresy nieprzekraczające pięciu lat. Takie przedłużenie opiera się na indywidualnej ocenie z należytym uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności, a w szczególności należycie uzasadnionych powodów, dla których właściwe organy uzasadniają konieczność dalszego uniemożliwienia danemu obywatelowi państwa trzeciego wjazdu na terytorium państw członkowskich.
8. Okres obowiązywania zakazu wjazdu rozpoczyna się w dniu, w którym obywatel państwa trzeciego opuścił terytorium państw członkowskich.

Artykuł 11

Cofnięcie, zawieszenie lub skrócenie czas trwania zakazu wjazdu

1. Zakaz wjazdu może zostać cofnięty lub zawieszony lub jego czas trwania może zostać skrócony, w przypadku gdy obywatel państwa trzeciego:

   a. wykaże, że wrócił dobrowolnie zgodnie z decyzją nakazującą powrót;

   b. nie został już w przeszłości objęty decyzją nakazującą powrót lub nakazem wydalenia;

   c. nie przybył na terytorium państwa członkowskiego w trakcie obowiązywania zakazu wjazdu.

2. Ponadto zakaz wjazdu może zostać cofnięty lub zawieszony lub jego czas trwania może zostać skrócony w uzasadnionych indywidualnych przypadkach, w tym ze względów humanitarnych, z uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności.

3. Obywatel państwa trzeciego może złożyć wniosek o takie cofnięcie, zawieszenie lub skrócenie okresu obowiązywania zakazu wjazdu.

SEKCJA 4
WYKONANIE DECYZJI NAKAZUJĄCEJ POWRÓT

Artykuł 12

Wydalenie

1. Wydalenie obywatela państwa trzeciego podlegającego decyzji nakazującej powrót następuje, gdy:

   a. obywatel państwa trzeciego odmawia współpracy z organami w trakcie procesu powrotu;

   b. obywatel państwa trzeciego przenosi się do innego państwa członkowskiego bez zezwolenia, w tym w okresie ustalonym zgodnie z art. 13;

   c. obywatel państwa trzeciego jest objęty zakresem art. 16;

   d. obywatel państwa trzeciego nie opuścił terytorium państw członkowskich w terminie określonym zgodnie z art. 13.

2. Właściwe organy państw członkowskich mogą wydawać na piśmie odrębne decyzje administracyjne lub orzeczenia sądowe nakazujące wydalenie.

3. Właściwe organy oceniają przestrzeganie zasady *non-refoulement* poprzez odniesienie do kraju powrotu. Mogą się one opierać na istniejącej dogłębnej ocenie wszystkich istotnych okoliczności na poprzednich etapach postępowania. Zmiany okoliczności i nowe elementy świadczące o ryzyku podlegają należytej analizie. Dany obywatel państwa trzeciego niezwłocznie przedstawia wszelkie istotne kwestie dotyczące jego sytuacji osobistej.

4. Zastosowanie środków przymusu w celu zapewnienia wydalenia musi być konieczne i proporcjonalne oraz w żadnym przypadku środki takie nie mogą obejmować użycia siły przekraczającego rozsądne granice. Są one wdrażane zgodnie z prawem krajowym, z poszanowaniem praw podstawowych i należnym szacunkiem dla godności i nietykalności cielesnej danego obywatela państwa trzeciego.

5. Jeżeli wydalenie następuje drogą powietrzną, państwa członkowskie uwzględniają wspólne wytyczne w sprawie postanowień dotyczących tajności w odniesieniu do

wspólnych wydaleń drogą powietrzną, które to wytyczne określono w załączniku do decyzji Rady 2004/573/WE[47].

6. W należycie uzasadnionych przypadkach i gdy obywatel państwa trzeciego wyraźnie współpracuje, właściwe organy mogą podjąć decyzję o wskazaniu daty, do której obywatel państwa trzeciego ma opuścić terytorium państw członkowskich zgodnie z art. 13. W takich przypadkach właściwe organy ściśle monitorują przestrzeganie przepisów przez obywatela państwa trzeciego, w tym organizując pomoc transportową do odpowiedniego miejsca wyjazdu z Unii.

Artykuł 13
Dobrowolny powrót

1. Jeżeli obywatel państwa trzeciego nie podlega wydaleniu zgodnie z art. 12, w decyzji nakazującej powrót wskazuje się datę, do której obywatel państwa trzeciego ma opuścić terytorium państw członkowskich, oraz określa się możliwość wcześniejszego opuszczenia terytorium przez obywatela państwa trzeciego.
2. Datę, o której mowa w ust. 1, ustala się z należytym uwzględnieniem szczególnych okoliczności w danym przypadku. Termin wyjazdu obywatela państwa trzeciego nie przekracza 30 dni od daty powiadomienia o decyzji nakazującej powrót.
3. Państwa członkowskie mogą przewidzieć dłuższy okres lub przedłużyć okres opuszczenia ich terytorium zgodnie z ust. 1, biorąc pod uwagę szczególne okoliczności w danym przypadku, takie jak więzy rodzinne, obecność dzieci uczęszczających do szkoły, uczestnictwo w programie wspierającym powrót i reintegrację zgodnie z art. 46 ust. 3 oraz przestrzeganie obowiązku współpracy określonego w art. 21. Obywatela państwa trzeciego informuje się pisemnie o każdym przedłużeniu okresu opuszczenia kraju.
4. Obywatel państwa trzeciego musi opuścić terytorium państw członkowskich w terminie określonym zgodnie z ust. 1. W przeciwnym razie wydalenie obywatela państwa trzeciego następuje zgodnie z art. 12.

Artykuł 14
Warunki odroczenia wydalenia

1. Wydalenie zgodnie z art. 12 odracza się w następujących okolicznościach:
   a. jeżeli miałoby ono naruszać zasadę *non-refoulement*; lub
   b. jeśli obowiązuje zawieszenie decyzji nakazującej powrót zgodnie z art. 28.
2. Wydalenie zgodnie z art. 12 można odroczyć na odpowiedni okres, uwzględniając szczególne okoliczności w danym przypadku.
3. Wniosek obywatela państwa trzeciego o odroczenie wydalenia musi zawierać odpowiednie uzasadnienie.

[47] Decyzja Rady 2004/573/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wspólnych lotów w celu wydalenia z terytorium dwóch lub więcej Państw Członkowskich, obywateli państw trzecich, którzy podlegają indywidualnemu nakazowi wydalenia (Dz.U. L 261 z 6.8.2004, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/573/oj).

4. Po podjęciu decyzji zgodnie z ust. 1 lub 2 państwa członkowskie przekazują danemu obywatelowi państwa trzeciego pisemne potwierdzenie z podaniem okresu odroczenia i wyszczególnieniem jego praw w tym okresie.

5. Decyzję o odroczeniu wydalenia podjętą zgodnie z ust. 1 lub 2 regularnie poddaje się przeglądowi, co najmniej raz na 6 miesięcy.

6. W odniesieniu do sytuacji obywatela państwa trzeciego w okresach, na które odroczono wydalenie, uwzględnia się następujące kwestie:

   a. podstawowe potrzeby;

   b. utrzymanie jedności rodziny w odniesieniu do członków rodziny znajdujących się na terytorium państw członkowskich;

   c. opiekę zdrowotną w nagłych wypadkach oraz leczenie chorób w podstawowym zakresie;

   d. zapewnienie małoletnim dostępu do podstawowego systemu edukacji w zależności od długości ich pobytu;

   e. szczególne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania.

7. W przypadku odroczenia wydalenia środki określone w art. 31 mogą być stosowane po spełnieniu warunków.

Artykuł 15

Monitorowanie wydalenia

1. Podczas operacji wydalenia państwa członkowskie zapewniają niezależny mechanizm monitorowania przestrzegania praw podstawowych. Państwa członkowskie wyposażają niezależny mechanizm monitorowania w odpowiednie środki.

2. W ramach niezależnego mechanizmu monitorowania wybiera się operacje wydalenia do objęcia monitorowaniem na podstawie oceny ryzyka i prowadzi się działania na podstawie przeglądu dokumentacji i kontroli na miejscu, które mogą być niezapowiedziane. Państwa członkowskie z wyprzedzeniem informują organ monitorujący o zbliżających się operacjach wydalenia i zapewniają dostęp do odpowiednich lokalizacji.

3. O uzasadnionych zarzutach dotyczących nieprzestrzegania praw podstawowych podczas operacji wydalenia informuje się właściwy organ krajowy za pośrednictwem mechanizmu monitorowania. Właściwe organy zajmują się takimi zarzutami skutecznie i bez zbędnej zwłoki.

Artykuł 16

Powrót obywateli państw trzecich stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa

1. Niniejszy artykuł ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, jeżeli:

   a. stanowią oni zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego;

b. istnieją poważne podstawy, by sądzić, że popełnili oni poważne przestępstwo, o którym mowa w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW[48];

c. istnieją wyraźne przesłanki wskazujące na zamiar popełnienia przestępstwa zgodnie z lit. b) niniejszego ustępu na terytorium państwa członkowskiego.

2. Obywatele państw trzecich objęci zakresem niniejszego artykułu podlegają wydaleniu zgodnie z art. 12.

3. Na zasadzie odstępstwa od odpowiednich przepisów niniejszego rozporządzenia obywatele państw trzecich objęci zakresem niniejszego artykułu mogą:

a. podlegać zakazowi wjazdu wydanemu zgodnie z art. 10 na okres przekraczający maksymalny okres, o którym mowa w art. 10 ust. 6, o dodatkowy okres nieprzekraczający 10 lat;

b. zostać umieszczeni w ośrodku detencyjnym zgodnie z art. 29 ust. 3 lit. c);

c. zostać umieszczeni w więzieniach i być przetrzymywani oddzielnie od zwykłych więźniów;

d. podlegać detencji na okres przekraczający maksymalny okres, o którym mowa w art. 32 ust. 3, określony przez organ sądowy z uwzględnieniem okoliczności w danym przypadku i podlegający kontroli organu sądowego co najmniej raz na trzy miesiące.

4. Na zasadzie odstępstwa od przepisów art. 28 ust. 2 i 3 wykonanie decyzji nakazującej powrót wydanej wobec obywatela państwa trzeciego objętego zakresem niniejszego artykułu nie ulega zawieszeniu, chyba że istnieje ryzyko naruszenia zasady *non-refoulement*.

Artykuł 17

Powrót do państwa trzeciego związanego umową lub uzgodnieniem

1. Powroty w rozumieniu art. 4 akapit pierwszy pkt 3 lit. g) nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich wymagają zawarcia umowy lub uzgodnienia z państwem trzecim. Taka umowa lub takie uzgodnienie może zostać zawarte z państwem trzecim wyłącznie wówczas, gdy przestrzegane są międzynarodowe standardy i zasady praw człowieka zgodnie z prawem międzynarodowym, w tym z zasadą *non-refoulement*.

2. W umowie lub uzgodnieniu, o których mowa w ust. 1, określa się:

a. procedury mające zastosowanie do przekazywania nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich z terytorium państw członkowskich do państwa trzeciego, o którym mowa w ust. 1;

b. warunki pobytu obywatela państwa trzeciego w państwie trzecim, o którym mowa w ust. 1, w tym odpowiednie obowiązki i zakres odpowiedzialności państwa członkowskiego i tego państwa trzeciego;

c. w stosownych przypadkach, warunki dalszego etapu powrotu do państwa pochodzenia lub innego państwa, w którym obywatel państwa trzeciego

[48] Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między Państwami Członkowskimi (Dz.U. L 190 z 18.7.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/584/oj).

dobrowolnie zdecyduje się na powrót, oraz konsekwencje w przypadku, gdy nie jest to możliwe;

d. obowiązki państwa trzeciego, o którym mowa w ust. 1 zdanie drugie;

e. niezależny organ lub mechanizm monitorowania skutecznego stosowania umowy lub uzgodnienia;

f. konsekwencje, jakie należy wyciągnąć w przypadku naruszenia umowy lub uzgodnienia lub istotnej zmiany, które mają negatywny wpływ na sytuację w państwie trzecim.

3. Przed zawarciem umowy lub uzgodnienia zgodnie z ust. 1 państwa członkowskie informują o tym Komisję i pozostałe państwa członkowskie.

4. Małoletnich bez opieki i rodzin z małoletnimi nie odsyła się do państwa trzeciego, o którym mowa w ust. 1.

SEKCJA 5
POWRÓT MAŁOLETNICH

Artykuł 18
Najlepszy interes dziecka

Stosując przepisy zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, właściwe organy uwzględniają przede wszystkim najlepszy interes dziecka.

Artykuł 19
Ocena wieku małoletnich

W przypadku gdy w wyniku oświadczeń obywatela państwa trzeciego, dostępnej dokumentacji i innych istotnych przesłanek istnieją wątpliwości co do tego, czy obywatel państwa trzeciego jest małoletni, właściwy organ może zlecić wykwalifikowanym specjalistom przeprowadzenie multidyscyplinarnej oceny, w tym oceny psychospołecznej, aby ustalić wiek obywatela państwa trzeciego. Do takiej oceny zastosowanie ma odpowiednio art. 25 rozporządzenia (UE) 2024/1348.

Artykuł 20
Powrót małoletnich bez opieki

1. Przed podjęciem decyzji o wydaniu decyzji nakazującej powrót wobec małoletniego bez opieki odpowiednie podmioty inne niż organy wykonujące decyzję nakazującą powrót udzielają pomocy małoletniemu bez opieki z uwzględnieniem najlepszego interesu dziecka.

2. Wyznacza się przedstawiciela lub osobę przeszkoloną w zakresie ochrony najlepszego interesu dziecka do reprezentowania małoletniego bez opieki, oferowania mu pomocy i działania, stosownie do przypadku, w jego imieniu w procesie powrotu. Należy zapewnić, aby wyznaczony przedstawiciel był odpowiednio przeszkolony w zakresie komunikowania się w sposób, który jest przyjazny dziecku i odpowiedni do jego wieku, a także w języku zrozumiałym dla małoletniego. Osoba ta jest osobą wyznaczoną do działania jako przedstawiciel na podstawie dyrektywy (UE) 2024/1346, jeżeli została wyznaczona zgodnie z art. 27 tej dyrektywy.

3. Małoletniego bez opieki przesłuchuje się, bezpośrednio albo z udziałem przedstawiciela lub przeszkolonej osoby, o której mowa w ust. 2, również w kontekście ustalenia

najlepszego interesu dziecka. Przed wydaleniem małoletniego bez opieki z terytorium danego państwa członkowskiego, organy tego państwa członkowskiego upewniają się, że zostanie on przekazany członkowi swojej rodziny lub wyznaczonemu opiekunowi albo zostanie umieszczony w odpowiednim ośrodku w kraju powrotu.

Rozdział III
OBOWIĄZKI OBYWATELA PAŃSTWA TRZECIEGO

Artykuł 21
Obowiązek współpracy

1. Obywatele państw trzecich mają obowiązek współpracować z właściwymi organami państw członkowskich na wszystkich etapach procedur powrotu i readmisji oraz przestrzegać obowiązku opuszczenia terytorium państw członkowskich. Obywatele państw trzecich bez zbędnej zwłoki przekazują właściwym organom informacje na temat wszelkich istotnych zmian w swojej sytuacji istotnych do celów art. 5.
2. Obywatele państw trzecich:
   a. pozostają na terytorium państwa członkowskiego właściwego w zakresie procedury powrotu, której podlega obywatel państwa trzeciego, i nie uciekają do innego państwa członkowskiego;
   b. dostarczają, na wniosek właściwych organów i bez zbędnej zwłoki, wszelkie posiadane przez siebie informacje i dokumentację fizyczną niezbędne do ustalenia lub weryfikacji tożsamości lub w inny sposób istotne w ramach procedury powrotu i readmisji;
   c. nie niszczą ani nie usuwają w inny sposób takich dokumentów, nie używają pseudonimów w celu popełnienia oszustwa, nie dostarczają ustnie ani pisemnie innych fałszywych informacji ani w inny sposób nie sprzeciwiają się procedurze powrotu lub readmisji;
   d. udzielają wyjaśnienia w przypadku, gdy nie posiadają dokumentu tożsamości lub dokumentu podróży;
   e. dostarczają informacje na temat państw trzecich będących państwami tranzytu;
   f. dostarczają dane biometryczne zdefiniowane w art. 2 ust. 1 lit. s) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1358[49];
   g. podają dokładne dane kontaktowe, w tym aktualne miejsce zamieszkania, adres, numer telefonu, pod którym można się z nimi skontaktować, oraz, jeżeli jest dostępny, adres poczty elektronicznej;

[49] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1358 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania danych biometrycznych w celu skutecznego stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 i (UE) 2024/1350 i dyrektywy Rady 2001/55/WE oraz w celu identyfikowania nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich oraz bezpaństwowców, w sprawie występowania z wnioskami o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego, w sprawie zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1240 i (UE) 2019/818 oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 (Dz.U. L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj).

h. bez zbędnej zwłoki przekazują informacje na temat wszelkich zmian danych kontaktowych, o których mowa w lit. g);

i. pozostają do dyspozycji zgodnie z art. 23 przez cały czas trwania procedur powrotu i readmisji, a w szczególności stawiają się w miejscu wyjazdu w celu przewiezienia w ramach powrotu;

j. dostarczają wszelkie wymagane informacje i oświadczenia w kontekście wniosków złożonych do właściwych organów odpowiednich państw trzecich w celu uzyskania dokumentów podróży i w razie potrzeby współpracują z tymi organami państw trzecich;

k. w razie potrzeby stawiają się osobiście lub, gdy jest to trudne, w drodze wideokonferencji, przed właściwymi organami krajowymi i organami państw trzecich w miejscu wskazanym przez te organy, jeżeli jest to konieczne do ustalenia ich obywatelstwa;

l. jeżeli wymagają tego właściwe organy, korzystają z doradztwa dotyczącego powrotów i reintegracji.

3. Informacje i dokumentacja fizyczna lub, jeżeli nie są dostępne, ich kopie, o których mowa w ust. 2 lit. b), obejmują w szczególności oświadczenia obywateli państw trzecich i wszelkie posiadane przez nich dokumenty dotyczące:

a. danych, takich jak imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia, płeć i obywatelstwo lub obywatelstwa lub fakt, że obywatel państwa trzeciego jest bezpaństwowcem;

b. członków ich rodziny i innych danych osobowych obywatela państwa trzeciego, jeżeli są one istotne dla przeprowadzenia procedury powrotu lub readmisji lub dla określenia kraju powrotu;

c. danych, takich jak rodzaj, numer, termin ważności wszelkich dokumentów tożsamości lub dokumentów podróży obywateli państw trzecich oraz innych dostarczonych przez nich dokumentów, jak również państwo wydające takie dokumenty, które właściwy organ uzna za istotne do celów ich identyfikacji, przeprowadzenia procedury powrotu lub readmisji oraz określenia kraju powrotu;

d. wszelkich dokumentów pobytowych lub innych zezwoleń upoważniających obywateli państw trzecich do pobytu wydanych przez inne państwo członkowskie lub państwo trzecie;

e. wszelkich decyzji nakazujących powrót wydanych przez inne państwo członkowskie;

f. kraju lub krajów oraz miejsca lub miejsc poprzedniego pobytu, tras podróży i dokumentów podróży.

4. W przypadku gdy właściwe organy postanowią zachować dowolny dokument, o którym mowa w ust. 2 lit. b), niezbędny do przygotowania powrotu, zapewniają, aby obywatel państwa trzeciego niezwłocznie otrzymał kserokopie lub, według uznania danej osoby, elektroniczne zapisy oryginałów. W kontekście powrotu, o którym mowa w art. 13, właściwe organy zwracają takie dokumenty obywatelowi państwa trzeciego w momencie wyjazdu albo po przybyciu do państwa trzeciego.

5. Obywatel państwa trzeciego akceptuje wszelkie formy komunikacji ze strony właściwych organów, niezależnie od tego, czy chodzi o kontakt telefoniczny, pocztą elektroniczną lub tradycyjną, przy użyciu najaktualniejszych danych kontaktowych, które podał właściwym organom zgodnie z ust. 2 lit. g) i h). Państwa członkowskie

ustanawiają w prawie krajowym metodę komunikacji oraz termin, w którym uznaje się wiadomości za dostarczone obywatelowi państwa trzeciego, albo korzystają z systemów cyfrowych opracowanych lub obsługiwanych przez Unię do celów takiej komunikacji.

6. Obywatela państwa trzeciego można przeszukać lub można przeszukać jego rzeczy osobiste w przypadku, gdy jest to konieczne i należycie uzasadnione do celów procedury powrotu lub readmisji i bez uszczerbku dla ewentualnych przeszukań dokonywanych ze względów bezpieczeństwa. Każde przeszukanie obywatela państwa trzeciego na podstawie niniejszego rozporządzenia odbywa się z poszanowaniem praw podstawowych, w szczególności zasad godności ludzkiej oraz integralności fizycznej i psychicznej, oraz podlega zabezpieczeniom i środkom prawnym przewidzianym w prawie krajowym.

Artykuł 22
Skutki niewywiązywania się z obowiązku współpracy

W przypadku nieprzestrzegania obowiązków określonych w art. 21 ust. 2 lit. a)–k) państwa członkowskie zapewniają możliwość zastosowania wobec obywatela państwa trzeciego, po przeprowadzeniu indywidualnej oceny, skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających środków spośród następujących:

1) odmowa lub obniżenie niektórych świadczeń i zasiłków przyznawanych na mocy prawa państwa członkowskiego obywatelom państw trzecich objętych procedurą powrotu, chyba że uniemożliwiłoby to zaspokojenie przez te osoby ich podstawowych potrzeb;

2) odmowa lub zmniejszenie zachęt przyznanych w celu wspierania dobrowolnych powrotów zgodnie z art. 13 lub ograniczenie pomocy w programach powrotu i reintegracji zgodnie z art. 46 ust. 3;

3) zatrzymanie dokumentów tożsamości lub dokumentów podróży, pod warunkiem że obywatel państwa trzeciego otrzyma ich kopie;

(4) odmowa wydania lub cofnięcie zezwolenia na pracę, zgodnie z prawem krajowym;

(5) przedłużenie okresu obowiązywania zakazu wjazdu zgodnie z art. 10 ust. 7;

(6) kary finansowe.

Artykuł 23
Dyspozycyjność podczas procesu powrotu

1. Aby zapewnić szybki, wydajny i skuteczny powrót, obywateli państw trzecich obejmuje się na czas trwania procedury powrotu co najmniej jednym z poniższych środków:

   a. przydział do obszaru geograficznego na terytorium państwa członkowskiego, po którym mogą się swobodnie przemieszczać;

   b. zamieszkanie pod określonym adresem;

   c. zgłaszanie się do właściwych organów w określonym terminie lub w rozsądnych odstępach czasu.

2. Ust. 1 stosuje się wyłącznie w zakresie uwzględniającym szczególne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania oraz najlepszy interes dziecka.

3. Właściwe organy mogą, na wniosek obywatela państwa trzeciego, udzielić zezwolenia na:

a. czasowe opuszczenie obszaru geograficznego z należycie uzasadnionych, pilnych i poważnych powodów rodzinnych lub z powodu niezbędnego leczenia, które nie jest dostępne w danym obszarze geograficznym;

b. czasowy pobyt poza miejscem wyznaczonym zgodnie z ust. 1 lit. b);

c. czasowe niewywiązywanie się z obowiązku zgłaszania się.

4. Decyzje dotyczące zezwoleń wymienionych w ust. 3 akapit pierwszy podejmuje się obiektywnie i bezstronnie na podstawie oceny co do istoty sprawy w indywidualnym przypadku oraz podaje się uzasadnienie, jeżeli nie udzielono takiego zezwolenia.

5. Obywatel państwa trzeciego nie musi występować o zezwolenie na stawienie się przed organami lub sądami, jeżeli obecność tej osoby jest konieczna. Obywatel państwa trzeciego powiadamia właściwe organy o takiej konieczności stawienia się przed organami lub sądami.

6. Decyzje podejmowane zgodnie z ust. 1 lit. b) i c) muszą być sporządzane w formie pisemnej, być proporcjonalne i uwzględniać szczególne okoliczności danego obywatela państwa trzeciego.

Rozdział IV
ZABEZPIECZENIA I ŚRODKI PRAWNE

SEKCJA 1
ZABEZPIECZENIA PROCEDURALNE

Artykuł 24
Prawo do informacji

1. Obywateli państw trzecich podlegających procedurze powrotu bez zbędnej zwłoki informuje się o następujących kwestiach:

a. cel, czas trwania i etapy procedury powrotu, a także informacje na temat dostępnych środków prawnych i terminów na skorzystanie z tych środków;

b. prawa i obowiązki obywateli państw trzecich w trakcie procedury powrotu określone w art. 21 i 23, skutki nieprzestrzegania przepisów zgodnie z art. 22, wpis dotyczący powrotu danej osoby w Systemie Informacyjnym Schengen oraz uznawanie i wykonywanie decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie zgodnie z art. 9;

c. doradztwo i programy w zakresie powrotów i reintegracji zgodnie z art. 46;

d. prawa i obowiązki proceduralne w trakcie całej procedury powrotu zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i prawem krajowym, w szczególności prawo do pomocy prawnej i zastępstwa prawnego zgodnie z art. 25.

2. Informacje podaje się bez zbędnej zwłoki, w prostym i przystępnym języku oraz w języku zrozumiałym dla obywatela państwa trzeciego lub w języku, co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały, w tym w razie potrzeby w drodze tłumaczenia pisemnego lub ustnego. Informacje te przekazuje się w formie standardowych broszur informacyjnych, w formie papierowej albo elektronicznej. W przypadku małoletnich informacje przekazuje się w sposób przyjazny dziecku i odpowiedni do jego wieku, z udziałem osoby sprawującej władzę rodzicielską lub

przedstawiciela, o którym mowa w art. 20 ust. 2. Obywatelowi państwa trzeciego zapewnia się możliwość potwierdzenia, że otrzymał te informacje.

Artykuł 25
Pomoc prawna i zastępstwo prawne

1. W przypadku wniesienia do organu sądowego odwołania lub środka zaskarżenia zgodnie z art. 27 państwa członkowskie, na wniosek obywatela państwa trzeciego, zapewniają bezpłatną pomoc prawną i bezpłatne zastępstwo prawne, o ile jest to niezbędne do zapewnienia prawa do skutecznego środka prawnego i rzetelnego procesu sądowego.
2. Małoletnim bez opieki automatycznie zapewnia się bezpłatną pomoc prawną i bezpłatne zastępstwo prawne.
3. Pomoc prawna i zastępstwo prawne obejmują przygotowanie dokumentów proceduralnych wymaganych na mocy prawa krajowego, przygotowanie odwołania i, jeżeli dojdzie do rozprawy, udział przedstawiciela prawnego w tej rozprawie przed organem sądowym w celu zapewnienia skutecznego wykonywania prawa do obrony. Pomoc ta nie ma wpływu na pomoc przewidzianą w rozporządzeniu (UE) 2024/1348.
4. Bezpłatna pomoc prawna i bezpłatne zastępstwo prawne zapewniane są przez doradców prawnych lub inne odpowiednio wykwalifikowane osoby – dopuszczone lub upoważnione na podstawie prawa krajowego – których interesy nie są sprzeczne lub nie mogłyby być potencjalnie sprzeczne z interesem obywatela państwa trzeciego.
5. Od zapewnienia nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym państwa członkowskie mogą odstąpić, w przypadku gdy:
   a. uznaje się, że obywatel państwa trzeciego ma wystarczające środki, aby zapewnić sobie na własny koszt pomoc prawną i zastępstwo prawne;
   b. uznaje się, że odwołanie nie ma realnych szans powodzenia lub stanowi nadużycie;
   c. odwołanie lub kontrola sądowa, w tym ponowne rozprawy lub kontrole odwołania, odbywają się w drugiej lub wyższej instancji odwoławczej, jak przewidziano na mocy prawa krajowego;
   d. obywatel państwa trzeciego otrzymuje już pomoc doradcy prawnego lub jest przez niego reprezentowany.
6. Obywatel państwa trzeciego ubiegający się o bezpłatną pomoc prawną i zastępstwo prawne musi ujawnić swoją sytuację finansową.
7. Z wyjątkiem wszelkiej pomocy udzielanej małoletnim bez opieki oraz z poszanowaniem istoty prawa do skutecznego środka prawnego, państwa członkowskie mogą:
   a. nakładać ograniczenia pieniężne lub czasowe w zakresie zapewniania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego, pod warunkiem że nie są one arbitralne i nie ograniczają w sposób nieuzasadniony dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego ani skutecznego wykonywania prawa do obrony;
   b. domagać się od obywatela państwa trzeciego całkowitego lub częściowego zwrotu wszelkich poniesionych kosztów, w przypadku gdy w toku procedury sytuacja finansowa obywatela państwa trzeciego ulegnie poprawie lub jeżeli decyzja o zapewnieniu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego została podjęta na podstawie nieprawdziwych informacji przedstawionych przez obywatela państwa trzeciego;

c. postanowić, że w odniesieniu do opłat oraz innych kosztów i zwrotów traktowanie obywateli państw trzecich ma być jednakowe, lecz nie korzystniejsze niż traktowanie na ogół przyznawane ich obywatelom w kwestiach związanych z pomocą prawną.

8. Państwa członkowskie ustanawiają szczególne przepisy proceduralne regulujące sposób składania i rozpatrywania wniosków o zapewnienie bezpłatnej pomocy prawnej i bezpłatnego zastępstwa prawnego lub stosują istniejące przepisy dotyczące krajowych roszczeń o podobnym charakterze, pod warunkiem że przepisy te nie uniemożliwiają ani nie utrudniają nadmiernie dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej i do bezpłatnego zastępstwa prawnego.

9. W przypadku gdy decyzję o niezapewnieniu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego podejmuje organ, który nie jest organem sądowym i który uzasadnia tę decyzję tym, że odwołanie nie ma realnych szans powodzenia lub stanowi nadużycie, osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma prawo do skutecznego środka prawnego przed organem sądowym przeciwko tej decyzji. Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma prawo do wnioskowania o nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne zastępstwo prawne w celu skorzystania z tego środka zaskarżenia.

10. Państwa członkowskie mogą zapewnić nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne zastępstwo prawne w procedurze administracyjnej zgodnie z prawem krajowym.

SEKCJA 2
ŚRODKI PRAWNE

Artykuł 26
Prawo do skutecznego środka prawnego

1. Danemu obywatelowi państwa trzeciego zapewnia się skuteczny środek prawny do zaskarżenia decyzji, o których mowa w art. 7, art. 10 i art. 12 ust.2, przed właściwym organem sądowym.

2. Skuteczny środek prawny przewiduje pełne rozpatrzenie *ex nunc* zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby zgodność z wymogami wynikającymi z zasady *non-refoulement* była weryfikowana przez właściwy organ sądowy na wniosek obywatela państwa trzeciego lub z urzędu.

Artykuł 27
Odwołanie do właściwego organu sądowego

1. W celu zapewnienia prawa do skutecznego środka prawnego zgodnie z art. 26 państwa członkowskie określają w swoim prawie krajowym rozsądne terminy rozpatrzenia przez właściwy organ sądowy pierwszej instancji decyzji, o których mowa w art. 7, art. 10 i art. 12 ust. 2, zapewniając odpowiednie i kompletne rozpatrzenie odwołania. Termin na wniesienie odwołania do organu sądowego pierwszej instancji wynosi maksymalnie 14 dni.

2. Terminy, o których mowa w ust. 1, zaczynają biec w dniu, w którym obywatel państwa trzeciego został powiadomiony o którejkolwiek z decyzji, o których mowa w art. 7, art. 10 i art. 12 ust. 2, lub od innej daty określonej w prawie krajowym, zwłaszcza w przypadku ucieczki obywatela państwa trzeciego.

3. W przypadku gdy decyzja nakazująca powrót opiera się na tym samym akcie co decyzja o odmowie lub zakończeniu legalnego pobytu lub została wydana w tym samym akcie co decyzja o odmowie lub zakończeniu legalnego pobytu, termin odwołania się od decyzji nakazującej powrót może być taki sam jak termin przewidziany w prawie krajowym na odwołanie się od decyzji o zakończeniu lub odmowie legalnego pobytu.

4. Jeżeli zakaz wjazdu został wydany wraz z decyzją nakazującą powrót, o której mowa w art. 7, od tego zakazu wjazdu można się odwołać łącznie z odwołaniem od tej decyzji nakazującej powrót, do tego samego organu sądowego i w ramach tego samego postępowania sądowego i w tych samych terminach. Jeżeli zakaz wjazdu zostanie wydany oddzielnie od decyzji nakazującej powrót lub jest jedyną decyzją podlegającą odwołaniu, można się od niego odwołać oddzielnie. Terminy wszczęcia takiego odrębnego postępowania sądowego są takie same jak terminy określone w przypadku, gdy od zakazu wjazdu wniesiono odwołanie łącznie z odwołaniem od decyzji nakazującej powrót.

5. Jeżeli dokumenty nie zostaną przedłożone w stosownym terminie określonym przez właściwy organ sądowy – w przypadku gdy tłumaczenia mają zostać zapewnione przez wnioskodawcę – lub jeżeli dokumenty nie zostaną przedłożone w terminie umożliwiającym organowi sądowemu zapewnienie ich tłumaczenia – w przypadku gdy tłumaczenia mają zostać zapewnione przez właściwy organ sądowy – organ sądowy może odmówić uwzględnienia tych dokumentów.

Artykuł 28
Skutek zawieszający:

1. Wykonanie decyzji wydanych zgodnie z art. 7, art. 10 i art. 12 ust. 2 zawiesza się do upływu terminu, w którym można skorzystać z prawa do skutecznego środka prawnego przed organem sądowym pierwszej instancji, o którym mowa w art. 27.

2. Obywatelom państw trzecich przyznaje się prawo do złożenia wniosku o zawieszenie wykonania decyzji nakazującej powrót przed upływem terminu, w którym mogą oni skorzystać z prawa do skutecznego środka prawnego przed organem sądowym pierwszej instancji, o którym mowa w art. 27. Organ sądowy jest uprawniony do postanowienia, po zbadaniu zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, o zawieszeniu wykonania decyzji nakazującej powrót do czasu rozpatrzenia środka prawnego. Wykonanie decyzji nakazującej powrót zawiesza się, jeżeli istnieje ryzyko naruszenia zasady *non-refoulement*.

3. W przypadku wniesienia kolejnego odwołania od pierwszej lub kolejnej decyzji w sprawie odwołania wykonanie decyzji nakazującej powrót nie ulega zawieszeniu, chyba że obywatel państwa trzeciego wystąpi z wnioskiem o zawieszenie, a właściwy organ sądowy podejmie decyzję o jego przyznaniu, z należytym uwzględnieniem szczególnych okoliczności danego przypadku.

4. Decyzję w sprawie wniosku o zawieszenie wykonania decyzji nakazującej powrót podejmuje się w terminie 48 godzin. W sprawach dotyczących złożonych okoliczności faktycznych lub prawnych termin ten może zostać przekroczony.

Rozdział V
ZAPOBIEGANIE UCIECZKOM I DETENCJA

Artykuł 29
Podstawy do zastosowania detencji

1. Państwa członkowskie mogą umieścić obywatela państwa trzeciego w ośrodku detencyjnym zgodnie z niniejszym rozporządzeniem na podstawie indywidualnej oceny danego przypadku i wyłącznie w zakresie, w jakim detencja jest proporcjonalna.
2. Państwa członkowskie mogą umieścić obywatela państwa trzeciego w ośrodku detencyjnym wyłącznie w celu przygotowania powrotu lub przeprowadzenia procesu wydalenia.
3. Umieszczenie obywatela państwa trzeciego w ośrodku detencyjnym może nastąpić na co najmniej jednej z następujących podstaw:
   a. ryzyko ucieczki określone zgodnie z art. 30;
   b. obywatel państwa trzeciego unika lub utrudnia przygotowania do powrotu lub proces wydalenia;
   c. obywatel państwa trzeciego stwarza ryzyko dla bezpieczeństwa zgodnie z art. 16;
   d. w celu ustalenia lub weryfikacji jej tożsamości lub obywatelstwa;
   e. niezgodność ze środkami przyjętymi na mocy art. 31.
4. Wymienione podstawy detencji określa się w prawie krajowym.
5. Decyzja o zastosowaniu detencji wydawana jest przez organy administracyjne lub sądowe. Detencję nakazuje się w drodze pisemnej decyzji z podaniem powodów faktycznych i prawnych stanowiących jej podstawę, jak również informacji o dostępnych środkach prawnych. O decyzji powiadamia się obywatela państwa trzeciego w języku, który obywatel państwa trzeciego rozumie lub można w uzasadniony sposób przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały.
6. Podczas umieszczania obywatela państwa trzeciego w ośrodku detencyjnym zgodnie z ust. 2, państwa członkowskie biorą pod uwagę wszelkie widoczne oznaki, oświadczenia lub zachowania wskazujące, że obywatel państwa trzeciego jest osobą wymagającą szczególnego traktowania.

Artykuł 30
Ryzyko ucieczki

1. O ile nie udowodniono inaczej, istnieje ryzyko ucieczki w indywidualnym przypadku, gdy spełnione jest jedno z poniższych kryteriów:
   a. obywatel państwa trzeciego przeniósł się bez zezwolenia na terytorium innego państwa członkowskiego lub innych państw członkowskich, w tym po tranzycie przez państwo trzecie, lub próbował tego dokonać;
   b. obywatel państwa trzeciego podlega decyzji nakazującej powrót lub wykonaniu decyzji wydanej przez państwo członkowskie inne niż państwo członkowskie, na którego terytorium dana osoba aktualnie przebywa nielegalnie, w tym po wykryciu takiego faktu na podstawie wpisów wprowadzonych do Systemu Informacyjnego Schengen zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1860;

c. niezgodność ze środkami, o których mowa w art. 23.

2. W przypadkach nieobjętych ust. 1 ryzyko ucieczki określa się na podstawie ogólnej oceny szczególnych okoliczności danego przypadku i gdy spełnione jest jedno z następujących kryteriów dotyczących danego obywatela państwa trzeciego:

   a. brak miejsca pobytu, brak miejsca stałego pobytu lub wiarygodnego adresu;

   b. wyraźne wyrażenie zamiaru nieprzestrzegania środków związanych z powrotami stosowanych na mocy niniejszego rozporządzenia lub działania wyraźnie wskazujące na zamiar nieprzestrzegania takich środków;

   c. niewypełnienie obowiązków wynikających z decyzji nakazującej powrót do dnia, do którego obywatel państwa trzeciego ma opuścić terytorium państw członkowskich, jak określono w art. 13;

   d. nieprzestrzeganie obowiązku współpracy z właściwymi organami państw członkowskich na wszystkich etapach procedur na podstawie niniejszego rozporządzenia, o których to etapach mowa w art. 21 ust. 2 lit. a)–k);

   e. gdy termin wyjazd jest bliski i występują poważne przesłanki, by sądzić, że obywatel państwa trzeciego zamierza naruszyć obowiązek współpracy określony w art. 21 ust. 2 lit. l);

   f. posługiwanie się fałszywymi lub podrobionymi dokumentami tożsamości lub podróży, dokumentami pobytowymi lub wizami lub dokumentami uzasadniającymi warunki wjazdu, zniszczenie lub innego rodzaju pozbycie się takich dokumentów, używanie pseudonimów z zamiarem oszustwa, dostarczanie innych nieprawdziwych informacji w formie ustnej lub pisemnej lub w inny oparty na oszustwie sprzeciw wobec procedury powrotu lub readmisji;

   g. siłowy sprzeciw wobec procedury powrotu;

   h. ponowny wjazd do Unii z naruszeniem obowiązującego zakazu wjazdu.

Artykuł 31

Środki będące alternatywą dla detencji

1. Państwa członkowskie przewidują w prawie krajowym środki będące alternatywą dla detencji. Zastosowanie takich środków nakazuje się z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności danego obywatela państwa trzeciego, w tym wszelkich podatności na zagrożenia, przy czym środki te muszą być proporcjonalne do poziomu ryzyka ucieczki ocenionego zgodnie z art. 30.

2. W tym celu państwa członkowskie przewidują dowolny z następujących środków:

   a. obowiązek regularnego zgłaszania się do właściwych organów nawet co 3 dni, w zależności od indywidualnych okoliczności;

   b. obowiązek oddania właściwym organom dokumentów tożsamości lub dokumentów podróży;

   c. obowiązek zamieszkiwania w miejscu wyznaczonym przez właściwe organy;

   d. złożenie odpowiedniej gwarancji finansowej;

   e. stosowanie dozoru elektronicznego, w tym gwarancji i procedur przewidzianych w prawie krajowym.

3. W decyzji o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 2, podaje się odpowiednie powody faktyczne i prawne.

4. Obywateli państw trzecich powiadamia się o każdej decyzji o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, oraz o skutkach nieprzestrzegania tej decyzji, w tym na podstawie art. 29 ust. 3 lit. e), oraz o środkach prawnych, o których mowa w ust. 5 niniejszego artykułu.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzje podjęte zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu były szybko weryfikowane przez organ sądowy na wniosek danej osoby lub z urzędu, najpóźniej w terminie dwóch miesięcy.

Artykuł 32
Okres detencji

1. Detencja trwa jak najkrócej i dopóki spełnione są warunki określone w ust. 29 i jest to konieczne do zapewnienia skutecznego powrotu.

2. Jeżeli okaże się, że warunki określone w art. 29 nie są już spełniane, detencja przestaje być uzasadniona i następuje zwolnienie obywatela państwa trzeciego. Takie zwolnienie nie wyklucza zastosowania środków zapobiegających ryzyku ucieczki, o których mowa w art. 31.

3. Okres detencji w danym państwie członkowskim nie może przekraczać 12 miesięcy. Detencja może ulec przedłużeniu o okres nieprzekraczający kolejnych 12 miesięcy w danym państwie członkowskim, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że procedura powrotu potrwa dłużej ze względu na brak współpracy ze strony danego obywatela państwa trzeciego lub opóźnienia w uzyskiwaniu niezbędnej dokumentacji od państw trzecich.

4. Upływ maksymalnego okresu detencji zgodnie z ust. 3 nie wyklucza zastosowania środków zgodnie z art. 31.

Artykuł 33
Przegląd orzeczeń o zastosowaniu detencji

1. Detencję poddaje się przeglądowi w regularnych odstępach czasu i co najmniej raz na trzy miesiące na wniosek danego obywatela państwa trzeciego albo z urzędu.

2. Detencję zastosowaną wobec małoletnich bez opieki poddaje się przeglądowi z urzędu w regularnych odstępach czasu, co najmniej raz na trzy miesiące.

3. W przypadku gdy decyzję o zastosowaniu lub przedłużeniu detencji wydały organy administracyjne, państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie odpowiednie fakty, dowody i uwagi przedstawione w toku postępowania podlegały kontroli sądowej, przy czym przewiduje się, że:

   a. kontrolę sądową zgodności z prawem detencji kończy się jak najszybciej od rozpoczęcia detencji i nie później niż 15 dni po tej dacie lub

   b. danemu obywatelowi państwa trzeciego przyznaje się prawo do wszczęcia postępowania, w ramach którego zgodność z prawem detencji podlega kontroli sądowej, która to kontrola powinna zakończyć się jak najszybciej po wszczęciu danego postępowania i nie później niż 15 dni po jego wszczęciu. W takich przypadkach państwa członkowskie niezwłocznie po zastosowaniu detencji

informują danego obywatela państwa trzeciego o możliwości wszczęcia takiego postępowania.

Artykuł 34
Warunki stosowania detencji

1. Detencję, co do zasady, stosuje się w specjalnych ośrodkach, w tym w specjalnych oddziałach innych ośrodków. Jeżeli państwo członkowskie nie może zapewnić detencji w takich ośrodkach i jest zmuszone do wykorzystania w tym celu zakładu karnego, obywatele państw trzecich przetrzymywani są oddzielnie od zwykłych więźniów.
2. Obywatele państw trzecich umieszczeni w ośrodku detencyjnym mają dostęp do przestrzeni na wolnym powietrzu.
3. Obywatelom państwa trzeciego umieszczonym w ośrodku detencyjnym należy, na ich wniosek, umożliwić kontakt w odpowiednim czasie z ich pełnomocnikami prawnymi, członkami rodziny i właściwymi organami konsularnymi.
4. Szczególną uwagę zwraca się na szczególne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania umieszczonych w ośrodku detencyjnym oraz zapewnia się takim osobom specjalne zakwaterowanie. Obywatelom państw trzecich umieszczonych w ośrodku detencyjnym zapewnia się opiekę zdrowotną w nagłych wypadkach oraz leczenie chorób w podstawowym zakresie.
5. Przedstawiciele prawni, członkowie rodziny, właściwe organy konsularne oraz odpowiednie i właściwe organizacje i podmioty krajowe, międzynarodowe i pozarządowe mają możliwość wizytowania ośrodków detencyjnych i kontaktowania się z obywatelami państw trzecich oraz odwiedzenia ich w warunkach zapewniających poszanowanie prywatności. Takie wizytacje mogą wymagać zezwolenia.
6. Obywatele państw trzecich umieszczeni w ośrodku detencyjnym są informowani na piśmie o zasadach pobytu w obiekcie oraz o swoich prawach i obowiązkach prostym, zrozumiałym dla nich językiem. Informacje te obejmują również informację o przysługującym im prawie, zgodnie z prawem krajowym, do kontaktowania się z osobami lub podmiotami, o których mowa w ust. 3 i 5.

Artykuł 35
Warunki stosowania detencji wobec małoletnich i rodzin

1. Małoletni bez opieki oraz rodziny z małoletnimi umieszczane są w ośrodku detencyjnym wyłącznie w ostateczności i na jak najkrótszy odpowiedni czas z uwzględnieniem najlepszego interesu dziecka.
2. Rodzinom i małoletnim bez opieki umieszczonym w ośrodku detencyjnym w ramach przygotowań do powrotu zapewnia się oddzielne zakwaterowanie, gwarantujące im odpowiednią prywatność. Infrastruktura musi być dostosowana do potrzeb osób w określonym wieku i w zależności od ich płci, w tym należy zapewnić odpowiednie warunki higieniczne, wyżywienie, usługi zdrowotne i inną infrastrukturę; tamtejszy personel musi być odpowiednio przeszkolony.
3. Małoletni przebywający w ośrodku detencyjnym mają możliwość uczestniczenia w wolnym czasie w zajęciach, w tym w grach i zajęciach rekreacyjnych odpowiednich do ich wieku, oraz mają dostęp do edukacji w formie dostosowanej do okresu detencji.

Rozdział VI
READMISJA

Artykuł 36
Procedura readmisji

1. Po wydaniu wykonalnej decyzji nakazującej powrót i niezależnie od art. 28 właściwe organy, w stosownych przypadkach przy wsparciu Fronteksu, systematycznie i bez zbędnej zwłoki wszczynają procedurę readmisji.
2. Jeżeli konieczne jest uzyskanie dokumentu podróży od organów państwa trzeciego, właściwe organy składają wniosek o readmisję. Taki wniosek o readmisję zawiera, w stosownych przypadkach, wniosek o potwierdzenie obywatelstwa oraz wniosek o wydanie dokumentu podróży. Wnioski o readmisję składa się niezwłocznie i w miarę możliwości przy użyciu standardowego formularza zgodnie z ust. 6.
3. Właściwe organy mogą złożyć wniosek o wydanie dokumentu podróży oddzielnie, jeżeli ze względów prawnych lub operacyjnych, w tym ze względu na okres ważności dokumentu podróży, który ma zostać wydany, oraz ze względu na niedostępność obywatela państwa trzeciego wskazane jest uzyskanie dokumentu podróży niezwłocznie po potwierdzeniu obywatelstwa. W stosownych przypadkach europejski powrotowy dokument podróży wykorzystuje się zgodnie z mającym zastosowanie instrumentem readmisji i rozporządzeniem (UE) 2016/1953[50].
4. Właściwy organ przesyła do Systemu Informacyjnego Schengen uzyskane informacje o wyniku rozpatrzenia wniosku o potwierdzenie obywatelstwa oraz dokument podróży. Takie informacje i dokument podróży udostępnia się na żądanie właściwym organom innych państw członkowskich.
5. Państwa członkowskie mogą dokonać odpowiednich ustaleń w celu ułatwienia organizacji rozmów identyfikacyjnych w innym państwie członkowskim, w tym do celów wykonania art. 44.
6. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktu wykonawczego zgodnie z art. 49 ust. 2 w celu określenia standardowego formularza, który ma być stosowany do składania wniosków o readmisję, o których mowa w ust. 2. W takim standardowym formularzu określa się:
   a. format wniosków o readmisję;
   b. elementy wniosku o readmisję, w tym wniosek o potwierdzenie obywatelstwa i wniosek o wydanie dokumentu podróży.
7. W procedurę readmisji w państwach trzecich zaangażowani są wyspecjalizowani unijni urzędnicy łącznikowi ds. powrotów finansowani przez Unię. Urzędnicy ci należą do struktury delegatur Unii i ściśle współpracują z Komisją w zakresie realizacji odpowiednich priorytetów polityki Unii.

[50] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1953 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie ustanowienia europejskiego dokumentu podróży do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich oraz uchylające zalecenie Rady z dnia 30 listopada 1994 r. (Dz.U. L 311 z 17.11.2016, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj).

Artykuł 37

Kontakty z nieuznanymi podmiotami z państw trzecich

1. Właściwe organy mogą w razie potrzeby kontaktować się z nieuznanymi podmiotami z państw trzecich odpowiedzialnymi za co najmniej jeden etap procedury readmisji.
2. Takie kontakty ograniczają się do czynności niezbędnych do przeprowadzenia procedury readmisji i nie są równoznaczne z dyplomatycznym uznaniem danych podmiotów.

Rozdział VII
UDOSTĘPNIANIE I PRZEKAZYWANIE DANYCH OSOBOWYCH

Artykuł 38

Wymiana informacji między państwami członkowskimi

1. Państwa członkowskie wykorzystują wszelkie odpowiednie sposoby współpracy i wymiany informacji w celu wykonania niniejszego rozporządzenia.
2. Wymiana informacji odbywa się na wniosek państwa członkowskiego i może następować wyłącznie między właściwymi organami państw członkowskich.
3. Państwa członkowskie przekazują sobie wzajemnie, na żądanie, informacje dotyczące osoby objętej zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia do celów przeprowadzenia procedury powrotu, procedury readmisji i udzielenia pomocy w reintegracji.
4. W przypadku gdy informacje, o których mowa w ust. 3, mogą być wymieniane za pośrednictwem systemów informacyjnych UE, o których mowa w art. 4 pkt 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/818[51], lub za pośrednictwem informacji uzupełniających zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1860, informacje takie wymienia się wyłącznie za pomocą tych środków.
5. Dane, których dotyczy wniosek, muszą być adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do osiągnięcia zamierzonego celu oraz należy określić podstawy, na których się opierają.
6. Informacje, o których mowa w ust. 3, obejmują w szczególności:
   a. informacje niezbędne do ustalenia tożsamości obywatela państwa trzeciego oraz, w stosownych przypadkach, tożsamości członków jego rodziny, krewnych i innych osób należących do rodziny, w szczególności informacje takie jak nazwisko (nazwiska); imię (imiona); w stosownych przypadkach, poprzednie imiona i nazwiska i inne nazwy (aliasy i pseudonimy); data, miejsce i kraj urodzenia; płeć,
   b. informacje dotyczące danych biometrycznych pobranych od obywatela państwa trzeciego zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1358, w szczególności wizerunki twarzy; dane daktyloskopijne; data pobrania danych biometrycznych; numer referencyjny Eurodac użyty przez państwo członkowskie pochodzenia;

[51] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/818 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie ustanowienia ram interoperacyjności systemów informacyjnych UE w obszarze współpracy policyjnej i sądowej, azylu i migracji oraz zmieniające rozporządzenia (UE) 2018/1726, (UE) 2018/1862 oraz (UE) 2019/816 (Dz.U. L 135 z 22.5.2019, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj).

c. informacje dotyczące obywatelstwa i dokumentów podróży obywatela państwa trzeciego, w szczególności jego aktualnych i poprzednich obywatelstw; rodzaj, numer i państwo wydania dokumentów podróży; data wydania i data wygaśnięcia dokumentów podróży;

d. informacje dotyczące miejsca zamieszkania obywatela państwa trzeciego, odbyte trasy, języki, którymi dana osoba się posługuje, i dane kontaktowe (adresy poczty elektronicznej i numery telefonów);

e. informacje o dokumentach pobytu lub wizach wydanych przez państwo członkowskie lub państwo trzecie;

f. informacje związane z operacją powrotową obywatela państwa trzeciego, w szczególności dotyczące szczegółów lotu; inne ustalenia dotyczące podróży; określenie, czy obywatel państwa trzeciego jest osobą szczególnie niebezpieczną, w stosunku do której należy poczynić szczególne przygotowania podczas operacji powrotowej; informacje dotyczące eskorty;

g. informacje dotyczące reintegracji obywatela państwa trzeciego, w szczególności skład rodziny, stan cywilny, dane kontaktowe członków rodziny w kraju powrotu, doświadczenie zawodowe, poziom wykształcenia, dyplomy;

h. podstawy wszelkich decyzji nakazujących powrót podjętych wobec obywatela państwa trzeciego;

i. informacje o tym, czy obywatela państwa trzeciego umieszczono w ośrodku detencyjnym, czy też zastosowano wobec niego środki będące alternatywą dla detencji;

j. informacje z rejestrów karnych lub związane z zagrożeniem dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego, które stwarza obywatel państwa trzeciego;

k. informacje na temat konieczności zapewnienia szczególnego traktowania, potrzeb zdrowotnych i medycznych obywatela państwa trzeciego.

7. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, jest zobowiązane do udzielenia odpowiedzi jak najszybciej, jednak nie później niż w ciągu trzech tygodni.

8. Informacje uzyskane w ramach wymiany mogą być wykorzystywane jedynie do celów określonych w ust. 3. W każdym państwie członkowskim takie informacje, w zależności od ich rodzaju i uprawnień organu otrzymującego, mogą być przekazywane wyłącznie organom lub organom sądowym, którym powierzono przeprowadzenie procedury powrotu, procedury readmisji lub udzielanie pomocy w reintegracji.

Artykuł 39

Przekazywanie państwom trzecim danych dotyczących obywateli państw trzecich do celów readmisji i reintegracji

1. Bez uszczerbku dla art. 40 oraz 41, dane, o których mowa w art. 38 ust. 6 lit. a)–h), mogą być przetwarzane i przekazywane przez właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – przez Frontex właściwemu organowi państwa trzeciego, jeżeli obywatel państwa trzeciego, którego dane osobowe są przekazywane, został poinformowany, że jego dane osobowe mogą być udostępniane organom państwa trzeciego, pod warunkiem że jest to niezbędne do celów przeprowadzenia procedury readmisji.

2. Bez uszczerbku dla art. 40 i 41, dane, o których mowa w art. 38 ust. 6 lit. a), c), f) i g), mogą być przetwarzane i przekazywane przez właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – przez Frontex osobom trzecim właściwym w zakresie udzielania pomocy w procedurze reintegracji, jeżeli obywatel państwa trzeciego, którego dane osobowe są przekazywane, został poinformowany, że jego dane osobowe mogą być udostępniane osobom trzecim właściwym w zakresie udzielania pomocy w procedurze reintegracji, pod warunkiem że jest to niezbędne do celów udzielenia pomocy w reintegracji.

3. Państwa członkowskie i Frontex przekazujące dane osobowe na podstawie ust. 1 lub 2 zapewniają, aby takie przekazywanie danych było zgodne odpowiednio z rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2016/679 i rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2018/1725.

4. W przypadku gdy przekazania danych dokonuje się zgodnie z ust. 1 lub 2, takie przekazanie jest dokumentowane, a dokumentacja udostępniana jest na żądanie właściwemu organowi nadzorczemu ustanowionemu zgodnie z art. 51 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/679 i art. 52 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2018/1725, z podaniem daty i godziny przekazania danych oraz informacji o właściwym organie otrzymującym państwa trzeciego.

Artykuł 40

Przekazywanie państwom trzecim danych dotyczących wyroków skazujących wydanych wobec obywateli państw trzecich do celów readmisji i reintegracji

1. Dane dotyczące jednego lub kilku wyroków skazujących wydanych wobec obywatela państwa trzeciego mogą być przetwarzane i przekazywane w indywidualnych przypadkach przez właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – przez Frontex właściwemu organowi państwa trzeciego, jeżeli spełnione są następujące warunki:

   a. obywatel państwa trzeciego, którego dane osobowe są przekazywane, został skazany w ciągu ostatnich 25 lat za przestępstwo terrorystyczne lub w ciągu ostatnich 15 lat za jakiekolwiek inne przestępstwo wymienione w załączniku do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1240[52], jeżeli zgodnie z prawem krajowym państwa członkowskiego wydającego wyrok skazujący przestępstwo takie podlega karze pozbawienia wolności lub wiąże się z nim orzeczenie o zastosowaniu detencji o maksymalnym wymiarze co najmniej trzech lat;

   b. przekazanie danych jest niezbędne do celów przeprowadzenia procedury readmisji, o której mowa w art. 36;

   c. obywatel państwa trzeciego, którego dane osobowe są przekazywane, został poinformowany, że jego dane osobowe mogą być udostępniane organom państwa trzeciego do celów przeprowadzenia procedury readmisji;

   d. przed przekazaniem danych właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – Frontex upewnił się, że przekazanie danych nie stwarza ryzyka naruszenia zasady *non-refoulement*;

[52] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1240 z dnia 12 września 2018 r. ustanawiające europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) i zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1077/2011, (UE) nr 515/2014, (UE) 2016/399, (UE) 2016/1624 i (UE) 2017/2226 (Dz.U. L 236 z 19.9.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

e. przed przekazaniem właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – Frontex upewnił się, że przekazanie danych nie stwarza ryzyka naruszenia art. 50 Karty.

2. Dane dotyczące jednego lub kilku wyroków skazujących wydanych wobec obywatela państwa trzeciego mogą być przetwarzane i przekazywane w indywidualnych przypadkach przez właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – przez Frontex osobie trzeciej właściwej w zakresie udzielania pomocy w reintegracji, jeżeli spełnione są następujące warunki:

   a. obywatel państwa trzeciego, którego dane osobowe są przekazywane, został skazany w ciągu ostatnich 25 lat za przestępstwo terrorystyczne lub w ciągu ostatnich 15 lat za jakiekolwiek inne przestępstwo wymienione w załączniku do rozporządzenia (UE) 2018/1240, jeżeli zgodnie z prawem krajowym państwa członkowskiego wydającego wyrok skazujący przestępstwo takie podlega karze pozbawienia wolności lub wiąże się z nim orzeczenie o zastosowaniu detencji o maksymalnym wymiarze co najmniej trzech lat;

   b. przekazanie danych jest niezbędne do celów zapewnienia dostosowanej do potrzeb i niefinansowej pomocy w reintegracji, o której mowa w art. 46;

   c. obywatel państwa trzeciego, którego dane osobowe są przekazywane, został poinformowany, że jego dane osobowe mogą być udostępniane osobie trzeciej właściwej w zakresie udzielania pomocy w reintegracji do celów zapewnienia dostosowanej do potrzeb i niefinansowej pomocy w reintegracji;

   d. przed przekazaniem danych właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – Frontex upewnił się, że przekazanie danych nie stwarza ryzyka naruszenia zasady *non-refoulement*;

3. Państwa członkowskie i Frontex przekazujące dane osobowe na podstawie ust. 1 lub 2 zapewniają, aby takie przekazywanie danych było zgodne odpowiednio z rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2016/679 i rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2018/1725.

4. W przypadku gdy przekazania danych dokonuje się zgodnie z ust. 1 lub 2, takie przekazanie jest dokumentowane, a dokumentacja udostępniana jest na żądanie właściwemu organowi nadzorczemu ustanowionemu zgodnie z art. 51 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/679 i art. 52 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2018/1725, z podaniem daty i godziny przekazania danych oraz informacji o właściwym organie otrzymującym państwa trzeciego, a także uzasadnienia, że przekazanie danych spełnia warunki określone w ust. 1 lub 2, oraz przekazanych danych osobowych.

Artykuł 41

Przekazywanie danych dotyczących zdrowia obywateli państw trzecich państwom trzecim w celu przeprowadzenia operacji powrotowej i reintegracji

1. Dane dotyczące pomocy medycznej udzielanej obywatelom państw trzecich podczas operacji powrotowej mogą być przetwarzane i przekazywane w indywidualnych przypadkach przez właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – przez Frontex właściwemu organowi państwa trzeciego, jeżeli spełnione są następujące warunki:

   a. przekazanie danych jest niezbędne do celów przeprowadzenia operacji powrotowej;

   b. obywatel państwa trzeciego, którego dane osobowe są przekazywane, został poinformowany, że jego dane osobowe mogą być udostępniane organom państwa trzeciego do celów przeprowadzenia operacji powrotowej;

c. przed przekazaniem danych właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – Frontex upewnił się, że przekazanie danych nie stwarza ryzyka naruszenia zasady *non-refoulement*;

2. Dane dotyczące zdrowia obywateli państw trzecich mogą być przetwarzane i przekazywane w indywidualnych przypadkach przez właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – przez Frontex osobie trzeciej właściwej w zakresie udzielania pomocy w reintegracji, jeżeli spełnione są następujące warunki:

   a. przekazanie danych jest niezbędne do celów zapewnienia pomocy w reintegracji, o której mowa w art. 46, dostosowanej do potrzeb medycznych obywatela państwa trzeciego;

   b. obywatel państwa trzeciego, którego dane osobowe są przekazywane, został poinformowany, że jego dane osobowe mogą być udostępniane osobie trzeciej właściwej w zakresie udzielania pomocy w reintegracji, aby pomoc ta była dostosowana do jego potrzeb medycznych, i wyraził zgodę na takie przekazanie.

3. Państwa członkowskie i Frontex przekazujące dane osobowe na podstawie ust. 1 lub 2 zapewniają, aby takie przekazywanie danych było zgodne odpowiednio z rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2016/679 i rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2018/1725.

4. W przypadku gdy przekazania danych dokonuje się zgodnie z ust. 1 lub 2, takie przekazanie jest dokumentowane, a dokumentacja udostępniana jest na żądanie właściwemu organowi nadzorczemu ustanowionemu zgodnie z art. 51 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/679 i art. 52 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2018/1725, z podaniem daty i godziny przekazania danych oraz informacji o właściwym organie otrzymującym państwa trzeciego, a także uzasadnienia, że przekazanie danych spełnia warunki określone w ust. 1 lub 2, oraz przekazanych danych osobowych.

Rozdział VIII
WSPÓLNY SYSTEM POWROTÓW

Artykuł 42
Elementy wspólnego systemu powrotów

1. Zgodnie z niniejszym rozporządzeniem wspólny system powrotów składa się z następujących elementów:

   a. wspólna procedura powrotu obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu w Unii, w tym wspólna procedura readmisji stanowiąca integralną część tej procedury;

   b. system uznawania i wykonywania decyzji nakazujących powrót w państwach członkowskich;

   c. niezbędne zasoby i wystarczająca liczba kompetentnych pracowników w państwach członkowskich do wdrożenia niniejszego rozporządzenia, w tym do celów detencji;

   d. cyfrowe systemy zarządzania powrotami, readmisją i reintegracją obywateli państw trzecich;

   e. współpraca pomiędzy państwami członkowskimi;

   f. organy i jednostki organizacyjne Unii zapewniające wsparcie zgodnie z art. 43 ust. 4 i zgodnie z ich odpowiednimi uprawnieniami.

2. Unia i państwa członkowskie określają wspólne priorytety w dziedzinie powrotów, readmisji i reintegracji oraz zapewniają niezbędne działania następcze, z uwzględnieniem europejskiej strategii zarządzania azylem i migracją przyjętej na podstawie art. 8 rozporządzenia (UE) 2024/1351, wdrożenia powrotowej procedury granicznej na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1351, oceny poziomu współpracy państw trzecich z państwami członkowskimi w zakresie readmisji zgodnie z art. 25a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009[53] oraz unijnych instrumentów readmisji i wszelkich innych instrumentów unijnych istotnych dla współpracy w zakresie readmisji.

3. Unia i państwa członkowskie zapewniają lojalną współpracę i ścisłą koordynację między właściwymi organami oraz między Unią a państwami członkowskimi, a także synergię między wewnętrznymi i zewnętrznymi elementami i biorą pod uwagę ich wspólny interes w skutecznym funkcjonowaniu unijnych polityk zarządzania azylem i migracją.

Artykuł 43
Właściwe organy i zasoby

1. Każde państwo członkowskie wyznacza, zgodnie z prawem krajowym, właściwe organy odpowiedzialne za wypełnianie obowiązków wynikających z niniejszego rozporządzenia.

2. Każde państwo członkowskie przydziela niezbędne zasoby właściwym organom, w tym odpowiednio przeszkolony personel, który otrzymał wytyczne dotyczące wypełniania obowiązków określonych w niniejszym rozporządzeniu.

3. Państwa członkowskie zapewniają wystarczającą liczbę ośrodków detencyjnych, uwzględniając rzeczywiste potrzeby i oczekiwane powroty w ciągu najbliższych 12 miesięcy, w szczególności do celów dobrze przygotowanych systemów i planowania kryzysowego zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) 2024/1351.

4. Państwa członkowskie mogą korzystać ze wsparcia właściwych organów innego państwa członkowskiego zgodnie z art. 44 oraz odpowiedniego personelu agencji unijnych, w tym zgodnie z art. 45.

Artykuł 44
Współpraca między państwami członkowskimi

1. Współpraca i pomoc między właściwymi organami wyznaczonymi zgodnie z art. 43 ma na celu:

   a. dopuszczenie tranzytu przez terytorium danego państwa w celu udzielenia pomocy w wykonaniu decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie lub uzyskaniu dokumentów podróży;

   b. udzielanie pomocy logistycznej, finansowej lub innej pomocy materialnej lub rzeczowej;

   c. prowadzenie lub wspieranie dialogu merytorycznego i wymiany informacji z władzami państw trzecich w celu ułatwienia readmisji;

[53] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy) (Dz.U. L 243 z 15.9.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/810/oj).

d. kontaktowanie się z właściwymi organami państw trzecich w celu zweryfikowania tożsamości obywateli państw trzecich i uzyskania ważnego dokumentu podróży;

e. organizowanie, w imieniu wnioskującego państwa członkowskiego, praktycznych ustaleń dotyczących wykonania decyzji nakazującej powrót;

f. ułatwienie przekazania, o którym mowa w art. 8 ust. 1 lit. b);

g. udzielanie pomocy przy wyjeździe obywatela państwa trzeciego do państwa członkowskiego, w którym ma on prawo do pobytu zgodnie z art. 8 ust. 1 akapit pierwszy.

Artykuł 45
Wsparcie ze strony Fronteksu

1. Państwa członkowskie mogą zwrócić się z wnioskiem o wsparcie ich właściwych organów przez ekspertów oddelegowanych lub wspieranych przez Frontex, w tym urzędników łącznikowych ds. powrotów i innych urzędników łącznikowych, zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2019/1896.

2. Państwa członkowskie przekazują Fronteksowi odpowiednie informacje na temat przewidywanych potrzeb w zakresie wsparcia ze strony Fronteksu do celów niezbędnego zaplanowania wsparcia, którego ma udzielić Agencja, zgodnie z priorytetami Unii w dziedzinie powrotów, readmisji i reintegracji, wdrożenia powrotowej procedury granicznej zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1349, europejskiej strategii zarządzania azylem i migracją zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) 2024/1351 oraz priorytetów w kontekście regularnej oceny współpracy w zakresie readmisji zgodnie z art. 25a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009.

Artykuł 46
Wsparcie na rzecz powrotów i reintegracji

1. Państwa członkowskie ustanawiają struktury doradztwa w zakresie powrotów i reintegracji w celu zapewnienia obywatelom państw trzecich informacji i wytycznych na temat możliwości powrotu i reintegracji, w tym programów, o których mowa w ust. 3, na jak najwcześniejszym etapie procesu powrotu. Doradztwo w zakresie powrotów i reintegracji można łączyć z innym doradztwem w kontekście innych procedur migracyjnych w danym państwie członkowskim.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje na temat powrotu i reintegracji były również przekazywane przed wydaniem decyzji nakazującej powrót, w szczególności gdy zastosowanie ma art. 37 rozporządzenia (UE) 2024/1348.

3. Państwa członkowskie ustanawiają krajowe programy wsparcia na rzecz powrotów i reintegracji oraz, co do zasady, korzystają z programów zapewnianych przez Unię. Programy krajowe i pomoc w reintegracji zapewniana przez Unię obejmują pomoc logistyczną, finansową i inną pomoc materialną lub rzeczową lub zachęty, w tym pomoc w reintegracji w kraju powrotu, udzielaną obywatelowi państwa trzeciego.

4. Pomoc w reintegracji nie przysługuje w ramach prawa indywidualnego i nie stanowi warunku wstępnego procedury readmisji.

5. Pomoc udzielana w ramach programów na rzecz powrotów i reintegracji odzwierciedla poziom współpracy i przestrzegania przepisów przez obywatela państwa trzeciego i może z czasem ulec zmniejszeniu. W stosownych przypadkach, przy określaniu rodzaju

i zakresu pomocy w zakresie powrotów i reintegracji uwzględnia się następujące kryteria:

a. współpraca danego obywatela państwa trzeciego w trakcie procedury powrotu i readmisji, jak przewidziano w art. 21;

b. czy obywatel państwa trzeciego powraca dobrowolnie lub podlega wydaleniu;

c. czy obywatel państwa trzeciego jest obywatelem państwa trzeciego wymienionego w załączniku II do rozporządzenia (UE) 2018/1806;

d. czy obywatel państwa trzeciego został skazany za przestępstwo;

e. czy obywatel państwa trzeciego ma szczególne potrzeby ze względu na to, że jest osobą wymagającą szczególnego traktowania, małoletnim, małoletnim bez opieki lub członkiem rodziny.

6. Pomocy, o której mowa w niniejszym artykule, nie przyznaje się obywatelom państw trzecich, którzy już korzystali z innego lub takiego samego wsparcia udzielanego przez państwo członkowskie lub Unię. Unia, państwa członkowskie i Frontex zapewniają spójność i koordynację pomocy w reintegracji.

Rozdział IX
PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 47
Sytuacje nadzwyczajne

1. W sytuacjach gdy wyjątkowo duża liczba obywateli państw trzecich podlegających zobowiązaniu do powrotu w sposób nieprzewidziany znacząco obciąża ośrodki detencyjne państwa członkowskiego lub jego personel administracyjny lub sądowy, to państwo członkowskie może, na czas trwania tej wyjątkowej sytuacji, postanowić o dopuszczeniu dłuższych terminów kontroli sądowej niż przewidziane w art. 33 ust. 3, oraz podjąć pilne działania w odniesieniu do warunków pobytu w ośrodku detencyjnym, które to warunki odbiegają od tych przewidzianych w art. 34 ust. 1 i art. 35 ust. 2.

2. Jeżeli państwo członkowskie podejmuje tego typu wyjątkowe działania, niezwłocznie informuje o tym Komisję. Informuje również Komisję gdy tylko ustały powody zastosowania tych wyjątkowych środków.

3. Przepisy niniejszego artykułu nie mogą być interpretowane jako zezwolenie na odstępstwo od ciążącego na nich ogólnego obowiązku podjęcia wszelkich właściwych środków, ogólnych lub szczególnych, aby zapewnić wypełnienie ich obowiązków wynikających z niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 48
Dane statystyczne

1. Bez uszczerbku dla rozporządzenia (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady[54] raz na kwartał państwa członkowskie przekazują Komisji (Eurostatowi) następujące dane:

[54] Rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie statystyk Wspólnoty z zakresu migracji i ochrony międzynarodowej oraz uchylające rozporządzenie

a. liczba obywateli państw trzecich, którzy podlegają uznanym decyzjom nakazującym powrót wydanym przez inne państwo członkowskie;

b. liczba obywateli państw trzecich, wobec których zastosowano środki będące alternatywą dla detencji;

c. liczba obywateli państw trzecich, wobec których zastosowano detencję.

2. Przekazywane dane są zdezagregowane według wieku, płci i obywatelstwa. Dane odnoszą się do okresu odniesienia obejmującego jeden kwartał. Państwa członkowskie dostarczają Komisji (Eurostatowi) dane za trzy miesiące kalendarzowe stanowiące jeden kwartał w ciągu dwóch miesięcy od końca każdego kwartału. Pierwszym okresem odniesienia jest [drugi kwartał po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia].

3. Państwa członkowskie co miesiąc przekazują Fronteksowi następujące dane, a także odpowiednie zbiory danych dotyczące każdego państwa trzeciego:

a. liczba złożonych wniosków o readmisję;

b. liczba wniosków o potwierdzenie obywatelstwa oraz liczba otrzymanych pozytywnych i negatywnych odpowiedzi na wnioski o potwierdzenie obywatelstwa;

c. liczba wniosków o wydanie dokumentów podróży, liczba dokumentów podróży wydanych przez organy państwa trzeciego oraz liczba negatywnych odpowiedzi dotyczących wniosku o wydanie dokumentów podróży;

d. liczba beneficjentów pomocy w reintegracji w podziale na państwa trzecie.

Frontex udziela Komisji dostępu do danych, o których mowa w niniejszym ustępie.

4. Dane, o których mowa w ust. 1 i 3, zdezagregowane według państw członkowskich, mogą być przekazywane państwom trzecim do celów monitorowania wdrażania i przestrzegania zasady readmisji, w tym w ramach unijnych instrumentów readmisji.

Artykuł 49
Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011. W przypadku gdy komitet nie wyda opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 50
Sprawozdawczość

1. Do dnia [data], a następnie co pięć lat Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie ze stosowania niniejszego rozporządzenia w państwach członkowskich i w stosownych przypadkach proponuje zmiany.

Rady (EWG) nr 311/76 w sprawie zestawienia statystyk dotyczących pracowników cudzoziemców (Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/862/oj).

2. Na wniosek Komisji państwa członkowskie przesyłają jej informacje niezbędne do opracowania przez nią sprawozdania nie później niż dziewięć miesięcy przed upływem terminu.

Artykuł 51
Uchylenie

1. Dyrektywa 2008/115/WE traci moc w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszym rozporządzeniem. Dyrektywa 2001/40/WE i decyzja Rady 2004/191/WE tracą moc ze skutkiem od dnia publikacji decyzji wykonawczej, o której mowa w art. 9 ust. 2, w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszym rozporządzeniem.
2. Odesłania do uchylonych dyrektyw odczytuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia zgodnie z tabelą korelacji w załączniku.

Artykuł 52
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego	*W imieniu Rady*
Przewodnicząca	*Przewodniczący*

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH I CYFROWYCH REGULACJI

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY 3
1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy 3
1.2. Obszary polityki, których dotyczy wniosek/inicjatywa 3
1.3 Cel(e) 3
1.3.1. Cel(e) ogólny(-e) 3
1.3.2. Cel(e) szczegółowy(-e) 3
1.3 3. Oczekiwane wyniki i wpływ 3
1.3.4. Wskaźniki dotyczące realizacji celów 3
1.4. Wniosek/inicjatywa dotyczy: 4
1.5. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy 4
1.5.1. Potrzeby, które należy zaspokoić w perspektywie krótko- lub długoterminowej, w tym szczegółowy terminarz przebiegu realizacji inicjatywy 4
1.5.2. Wartość dodana z tytułu zaangażowania Unii Europejskiej (może wynikać z różnych czynników, na przykład korzyści koordynacyjnych, pewności prawa, większej efektywności lub komplementarności). Na potrzeby tej sekcji „wartość dodaną z tytułu zaangażowania Unii Europejskiej" należy rozumieć jako wartość wynikającą z unijnej interwencji, wykraczającą poza wartość, która zostałaby wytworzona przez same państwa członkowskie. 4
1.5.3. Główne wnioski wyciągnięte z podobnych działań 4
1.5.4. Spójność z wieloletnimi ramami finansowymi oraz możliwa synergia z innymi właściwymi instrumentami 5
1.5.5. Ocena różnych dostępnych możliwości finansowania, w tym możliwości przegrupowania środków 5
1.6. Czas trwania wniosku/inicjatywy i jego/jej wpływu finansowego 6
1.7. Planowane metody wykonania budżetu 6
2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA 8
2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości 8
2.2. System zarządzania i kontroli 8
2.2.1. Uzasadnienie dla proponowanych metod wykonania budżetu, mechanizmów finansowania wykonania, sposobów dokonywania płatności i strategii kontroli 8
2.2.2. Informacje dotyczące zidentyfikowanego ryzyka i systemów kontroli wewnętrznej ustanowionych w celu jego ograniczenia 8
2.2.3. Oszacowanie i uzasadnienie efektywności kosztowej kontroli (relacja kosztów kontroli do wartości zarządzanych funduszy powiązanych) oraz ocena prawdopodobnego ryzyka błędu (przy płatności i przy zamykaniu) 8
2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom 9
3. SZACUNKOWY WPŁYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY 10

3.1. Działy wieloletnich ram finansowych i linie budżetowe po stronie wydatków, na które wniosek/inicjatywa ma wpływ 10
3.2. Szacunkowy wpływ finansowy wniosku na środki 12
3.2.1. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki operacyjne 12
3.2.1.1. Środki z uchwalonego budżetu 12
3.2.1.2. Środki z zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel 17
3.2.2. Szacowany produkt finansowany ze środków operacyjnych 22
3.2.3. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki administracyjne 24
3.2.3.1. Środki z uchwalonego budżetu 24
3.2.3.2. Środki z zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel 24
3.2.3.3. Ogółem środki 24
3.2.4. Szacowane zapotrzebowanie na zasoby ludzkie 25
3.2.4.1. Finansowane z uchwalonego budżetu 25
3.2.4.2. Finansowane z zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel 26
3.2.4.3. Zapotrzebowanie na zasoby ludzkie ogółem 26
3.2.5. Przegląd szacowanego wpływu na inwestycje związane z technologiami cyfrowymi28
3.2.6. Zgodność z obowiązującymi wieloletnimi ramami finansowymi 28
3.2.7. Udział osób trzecich w finansowaniu 28
3.3. Szacunkowy wpływ na dochody 29
4. WYMIAR CYFROWY 29
4.1. Wymogi cyfrowe 30
4.2. Dane 30
4.3. Rozwiązania cyfrowe 31
4.4. Ocena interoperacyjności 31
4.5. Środki wspierające cyfrowe wdrażanie 32

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy

Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiającego wspólny system powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w Unii Europejskiej

1.2. Obszary polityki, których dotyczy wniosek/inicjatywa

Migracja

1.3 Cel(e)

1.3.1. Cel(e) ogólny(-e)

Ogólnym celem niniejszego wniosku jest zwiększenie skuteczności procesu powrotu poprzez zapewnienie państwom członkowskim jasnych, nowoczesnych, uproszczonych i wspólnych zasad skutecznego zarządzania powrotami oraz zwiększenie przejrzystości procesu zarówno dla właściwych organów, jak i dla danego obywatela państwa trzeciego.

1.3.2. Cel(e) szczegółowy(-e)

Cel szczegółowy nr 1

Stworzenie bardziej jednolitego podejścia do przepisów państw członkowskich dotyczących powrotów, rozwiązanie problemu rozbieżnych praktyk poprzez ustanowienie wspólnego unijnego systemu powrotów oraz uniknięcie sytuacji, w której przepisy dotyczące powrotów mogą być obchodzone przez obywateli państw trzecich.

Cel szczegółowy nr 2

Usprawnienie procedury powrotu, ułatwienie i zwiększenie skuteczności stosowania przepisów dotyczących powrotów, przy jednoczesnym zwiększeniu jasności, w tym w odniesieniu do gwarancji proceduralnych.

Cel szczegółowy nr 3

Zachęcanie obywateli państw trzecich objętych procedurą powrotu do współpracy przez powoływanie się na obowiązek współpracy, stosowanie zachęt do współpracy i informowanie o skutkach niewywiązywania się ze współpracy.

1.3 3. Oczekiwane wyniki i wpływ

Należy wskazać, jakie efekty przyniesie wniosek/inicjatywa beneficjentom/grupie docelowej.

Udoskonalona struktura prawna mająca na celu przyspieszenie i usprawnienie procesów powrotu przy jednoczesnej ochronie praw podstawowych. Wniosek ma na celu zwiększenie skuteczności proceduralnej dzięki wspólnym przepisom oraz wprowadzeniu uproszczeń proceduralnych, a także ułatwienie uznawania i wykonywania decyzji nakazujących powrót wydanych przez inne państwa członkowskie, co przyczyni się do większej spójności i jasności we wdrażaniu. Oczekuje się, że przyspieszy to proces powrotu, a w rezultacie zwiększy liczbę powrotów.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiające wspólny system powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających

w Unii Europejskiej stanowi odpowiedź na polityczne apele o nowe podejście do zarządzania powrotami w UE.

Zapewni ono spójne uwzględnienie we wszystkich państwach członkowskich kluczowych nowych rozwiązań, takich jak obowiązek współpracy, ocena ryzyka ucieczki, detencja i środki będące alternatywą dla detencji. Chociaż w perspektywie krótkoterminowej będzie to wymagało dostosowania praktyk niektórych państw członkowskich, oczekuje się, że z czasem nastąpi znaczny wzrost wydajności dzięki większej jasności przepisów.

W ramach inicjatywy przewiduje się, że kluczowe elementy decyzji nakazujących powrót państw członkowskich należy umieścić we wspólnym formularzu zatytułowanym „europejski nakaz powrotu", aby ułatwić uznawanie decyzji nakazujących powrót i wysłać wyraźny sygnał obywatelom państw trzecich oraz przyczyniać się do rozwiązania problemu wtórnego przemieszczania się.

Obowiązki nałożone na obywateli państw trzecich będą spójne we wszystkich państwach członkowskich, co pomoże zaradzić niektórym zakłóceniom w obecnym systemie, w ramach którego obywatele państw trzecich wykorzystują różnice między państwami członkowskimi. Oczekuje się, że rozporządzenie będzie stanowić podstawę bardziej skoordynowanego systemu powrotów na szczeblu UE, mającego bezpośrednie zastosowanie i skierowanego do państw członkowskich, Unii, agencji oraz obywateli państw trzecich. Wniosek pozwoli na lepsze oraz bardziej skoordynowane i strategiczne wykorzystanie wsparcia Fronteksu w zakresie powrotów, na przykład w kontekście wspólnych operacji powrotowych. Przedmiotowa inicjatywa ustanawia wspólne podejście proceduralne do składania wniosków o readmisję oraz zwiększa przejrzystość i koordynację podejścia do państw trzecich w zakresie readmisji. Wniosek wprowadza możliwość stosowania standardowego formularza wniosku o readmisję, określając format i istotne elementy wniosku o readmisję, a w szczególności wniosku o potwierdzenie obywatelstwa i wniosku o wydanie dokumentów podróży. Pozwoli to wypracować spójne podejście do współpracy z organami państw trzecich, a tym samym przyczyni się do ułatwienia i poprawy jakości procesu zbierania danych, zapewniając lepsze podstawy do podejmowania decyzji. Rozporządzenie to ma za zadanie wspierać wdrażania paktu. Zapewni ono kompromis między potrzebą wspólnych przepisów UE dotyczących powrotów a przyznaniem państwom członkowskim pewnego stopnia elastyczności. Umożliwi dostosowanie zarządzania migracjami do krajowych realiów i kontekstów, w szczególności w odniesieniu do obowiązku współpracy, skutków niewywiązywania się z obowiązku współpracy, wyboru i rodzajów środków będących alternatywą dla detencji oraz proceduralnych aspektów procesu, w tym odwołania.

Niniejszy wniosek jest w pełni zgodny z zasadą godności ludzkiej, prawem do życia, zakazem tortur i nieludzkiego lub poniżającego traktowania lub karania, prawem do wolności i bezpieczeństwa, prawem do ochrony danych osobowych, prawem do ochrony w przypadku wydalenia, w szczególności z zasadą *non-refoulement*, zasadą niedyskryminacji oraz prawem do skutecznego środka prawnego.

Zapewniono ochronę prawa do wolności i swobodnego przemieszczania się, ponieważ detencja jest uzasadniona wyłącznie szczególnymi względami jasno określonymi w rozporządzeniu. Rozporządzenie reguluje również stosowanie środków będących alternatywą dla detencji, mając na uwadze, że środki takie są mniej inwazyjne niż detencja, wiążą się jednak z ograniczeniem wolności.

W niniejszym rozporządzeniu przewidziano, że w procesie powrotu należy odpowiednio uwzględnić potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania, w tym małoletnich. W niniejszym rozporządzeniu zagwarantowano, że przy jego stosowaniu w pierwszej kolejności uwzględnia się najlepszy interes dziecka. Wobec małoletnich w ramach procesu powrotu obowiązują szczególne zasady, zwłaszcza jeżeli chodzi o warunki detencji. Ponadto niektóre z kluczowych nowych rozwiązań wprowadzonych nowymi przepisami paktu, w szczególności w odniesieniu do oceny wieku małoletnich oraz praktyki wyznaczania przedstawiciela towarzyszącego małoletniemu bez opieki, są obecnie wprowadzane na mocy niniejszego rozporządzenia również w odniesieniu do procedury powrotu.

1.3.4. Wskaźniki dotyczące realizacji celów

Należy wskazać wskaźniki stosowane do monitorowania postępów i osiągnięć.

Do dnia [data], a następnie co pięć lat Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie ze stosowania niniejszego rozporządzenia w państwach członkowskich.

Określone poniżej główne wskaźniki pozwolą na monitorowanie wdrażania i realizacji celów szczegółowych:

Cel szczegółowy 1: Stworzenie bardziej jednolitego podejścia do przepisów państw członkowskich dotyczących powrotów, rozwiązanie problemu rozbieżnych praktyk i konieczności dokonywania wykładni poprzez ustanowienie wspólnego unijnego systemu powrotów oraz uniknięcie sytuacji, w której przepisy dotyczące powrotów mogą być obchodzone przez obywateli państw trzecich.

– liczba obywateli państw trzecich, którzy podlegają uznanym decyzjom nakazującym powrót wydanym przez inne państwo członkowskie;

– roczny udział wspólnych operacji powrotowych we wszystkich powrotach w ramach operacji czarterowych organizowanych przy wsparciu Fronteksu.

Cel szczegółowy nr 2: Usprawnienie procedury powrotu, ułatwienie i zwiększenie skuteczności stosowania przepisów dotyczących powrotów, przy jednoczesnej aktualizacji definicji i zwiększeniu jasności, w tym w odniesieniu do zabezpieczeń proceduralnych.

– dane statystyczne dotyczące zwiększonego odsetka powrotów.

Cel szczegółowy nr 3: Zachęcanie obywateli państw trzecich objętych procedurą powrotu do współpracy przez powoływanie się na obowiązek współpracy, stosowanie zachęt do współpracy i informowanie o skutkach niewywiązywania się ze współpracy.

– roczne dane dotyczące skutecznych powrotów (w podziale na przymusowe i dobrowolne);

– liczba obywateli państw trzecich, wobec których zastosowano środki będące alternatywą dla detencji;

– liczba obywateli państw trzecich, wobec których zastosowano detencję.

1.4. Wniosek/inicjatywa dotyczy:

☒ nowego działania

☐ nowego działania, będącego następstwem projektu pilotażowego/działania przygotowawczego[55]

☐ przedłużenia bieżącego działania

☐ połączenia lub przekształcenia co najmniej jednego działania pod kątem innego/nowego działania

1.5. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy

1.5.1. Potrzeby, które należy zaspokoić w perspektywie krótko- lub długoterminowej, w tym szczegółowy terminarz przebiegu realizacji inicjatywy

Po przyjęciu wniosku przez współprawodawców (potencjalny cel w 2026 r.) wdrożenie inicjatywy ustawodawczej będzie wymagało środków technicznych i proceduralnych na szczeblu unijnym i krajowym, które powinny zostać wprowadzone wraz z wejściem w życie przepisów.

Wdrożenie rozporządzenia będzie wymagało przyjęcia dwóch aktów wykonawczych w terminie 3–6 miesięcy od daty rozpoczęcia stosowania rozporządzenia – jednego w celu ustanowienia wspólnego formularza europejskiego nakazu powrotu, a drugiego w celu ustanowienia standardowego formularza, który ma być stosowany do składania wniosków o readmisję.

Państwa członkowskie przekazują Fronteksowi niezbędne informacje na temat planowanych potrzeb w zakresie wsparcia, aby zapewnić Fronteksowi możliwość strategicznego zaplanowania wsparcia.

Odpowiednie zasoby Fronteksu – w szczególności zasoby ludzkie i finansowe – wraz z upływem czasu należy zwiększyć w miarę rozszerzenia uprawnień i wzrostu zapotrzebowania na wsparcie w zakresie powrotów. Po wejściu w życie działania będą realizowane zgodnie z harmonogramem zakładającym stopniowe wdrażanie, aby odzwierciedlać oczekiwany stopniowy wzrost zapotrzebowania na usługi i działania Fronteksu oraz czas konieczny do absorpcji nowych zasobów.

1.5.2. Wartość dodana z tytułu zaangażowania Unii Europejskiej (może wynikać z różnych czynników, na przykład korzyści koordynacyjnych, pewności prawa, większej efektywności lub komplementarności). Na potrzeby tej sekcji „wartość dodaną z tytułu zaangażowania Unii Europejskiej" należy rozumieć jako wartość wynikającą z unijnej interwencji, wykraczającą poza wartość, która zostałaby wytworzona przez same państwa członkowskie.

Przyczyny działania na poziomie unijnym (*ex ante*)

Zasadniczym elementem kompleksowego podejścia UE do kwestii azylu i migracji jest bezpieczny i godny powrót obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu. Skuteczne powroty mają kluczowe znaczenie dla utrzymania wiarygodności polityki migracyjnej i azylowej. Na szczeblu UE politykę powrotową reguluje dyrektywa 2008/115/WE[56] (zwana dalej „dyrektywą powrotową"). Efektywność i skuteczność przeprowadzania powrotów jest obecnie zbyt niska z powodu szeregu wyzwań, począwszy od nieskutecznych procedur na szczeblu krajowym po

[55] O którym mowa w art. 58 ust. 2 lit. a) lub b) rozporządzenia finansowego.

[56] Dyrektywa 2008/115/WE w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich.

niewystarczającą współpracę ze strony państw trzecich w zakresie readmisji swoich obywateli. Pomimo znacznych starań podejmowanych na szczeblu politycznym i operacyjnym, obecnie poziom realizacji powrotów nie jest zadowalający: jedynie około 20 % obywateli państw trzecich, którym nakazano opuszczenie Unii, faktycznie opuszcza Unię.

Niniejsze rozporządzenie ma na celu zapewnienie wszystkim państwom członkowskim sprawnych i skutecznych procedur oraz uniknięcie sytuacji, w której obywatele państw trzecich przemieszczają się między państwami członkowskimi, aby utrudnić proces powrotu.

Nowe procedury będą regulowane tymi samymi zasadami, bez względu na państwo członkowskie, które je stosuje, aby zapewnić ich skuteczność oraz jasność i pewność prawa.

Państwa członkowskie nie mogą same ustanawiać wspólnych przepisów mających na celu ograniczenie zachęt do niedozwolonego przemieszczania się między państwami. Cele niniejszego wniosku nie mogą zatem zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, a z uwagi na zasięg i skutki niniejszego rozporządzenia możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii. Zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej Unia musi zatem podjąć działania i może wprowadzić środki.

Oczekiwana wygenerowana wartość dodana UE (*ex post*)

Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiającego wspólny system powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w Unii Europejskiej będzie odpowiedzią na polityczne apele o nowe podejście do zarządzania powrotami w UE.

Przedstawiono w nim zmienione ramy prawne, które aktualizują przepisy dotyczące powrotów z 2008 r., dostosowując je do rozwoju sytuacji w dziedzinie migracji, w tym paktu o migracji i azylu, oraz do obecnych potrzeb i wyzwań. Jego celem jest uproszczenie i zwiększenie skuteczności procesu powrotu, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnego przestrzegania praw podstawowych, wzmacniając tym samym zaangażowanie UE w realizację zrównoważonej i wiarygodnej polityki migracyjnej Wniosek ma na celu wyposażenie państw członkowskich w narzędzia niezbędne do zapewnienia skutecznych powrotów obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu w Unii, przy pełnym wykorzystaniu możliwości współpracy na szczeblu UE._Minimalne zabezpieczenia praw obywateli państw trzecich, których dotyczy niniejsze rozporządzenie, również zostaną zharmonizowane, co przyczyni się do zwiększenia wzajemnego zaufania do systemów powrotów państw członkowskich. Prawa podstawowe osób powracających są chronione za pomocą jasnych zabezpieczeń proceduralnych zapewniających, aby decyzje nakazujące powrót podlegały kontroli oraz aby osoby powracające miały prawo do odwołania się, przy zapewnieniu poszanowania zasady *non-refoulement,* z należytym uwzględnieniem potrzeb osób wymagających szczególnego traktowania i najlepszego interesu dziecka. Oczekuje się, że wniosek przyspieszy proces powrotu, a w rezultacie zwiększy liczbę powrotów.

1.5.3. Główne wnioski wyciągnięte z podobnych działań

Od czasu przyjęcia dyrektywy powrotowej w 2008 r. przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz unijna polityka migracyjna przechodzą gruntowną reformę polegającą na odchodzeniu od ustanawiania norm minimalnych na rzecz zwiększania spójności i praktyk operacyjnych w całej UE. W odpowiedzi na tę reformę w 2018 r. przedstawiono wniosek dotyczący zmiany dyrektywy powrotowej[57], który miał na celu aktualizację ram prawnych i poprawę efektywności. Chociaż Rada wypracowała częściowe podejście ogólne w 2019 r.[58], wewnętrzne dyskusje w Parlamencie Europejskim nie doprowadziły do uzgodnienia stanowiska[59], a negocjacje utknęły w martwym punkcie przez większość ostatniej kadencji Komisji.

We wrześniu 2020 r. Komisja zaproponowała nowy pakt o migracji i azylu[60]. Jednym z kluczowych celów paktu jest ustanowienie wspólnego unijnego systemu powrotów, który zapewni skuteczne przeprowadzanie powrotów przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych. Przepisy paktu przyjęto dnia 14 maja 2024 r. Jednym z kluczowych celów paktu jest ustanowienie wspólnego unijnego systemu powrotów, który zapewni skuteczne przeprowadzanie powrotów przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych.

1.5.4. Spójność z wieloletnimi ramami finansowymi oraz możliwa synergia z innymi właściwymi instrumentami

Na posiedzeniu w październiku 2024 r. Rada Europejska wezwała Komisję do pilnego przedstawienia nowego wniosku dotyczącego powrotów.

W wytycznych politycznych przewodniczącej Ursuli von der Leyen na lata 2024–2029 ogłoszono przedstawienie nowego wniosku ustawodawczego dotyczącego powrotów.

Wniosek ten stanowi kontynuację paktu o migracji i azylu, w którym uznano powroty za zasadniczy element kompleksowego podejścia do migracji.

Inwestycje wymagane na szczeblu UE i państw członkowskich są zgodne z wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2021–2027. Inwestycje wymagane na szczeblu UE i państw członkowskich kwalifikują się w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI) w wieloletnich ramach finansowych (WRF) na lata 2021–2027. Finansowanie po 2027 r. będzie przedmiotem negocjacji dotyczących przyszłych WRF.

57 Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (wersja przekształcona), COM/2018/634 final.

58 Rada Unii Europejskiej (2019), Polityka migracyjna: Rada uzgadnia częściowe stanowisko negocjacyjne w sprawie dyrektywy powrotowej, Rada Unii Europejskiej, Bruksela, https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2019/06/07/migration-policy-council-agrees-partial-negotiating-position-on-return-directive/

59 Parlament Europejski, Wniosek dotyczący przekształcenia dyrektywy powrotowej, Legislacyjny rozkład jazdy, Parlament Europejski, Bruksela, https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-new-era-for-european-defence-and-security/file-proposal-for-a-recast-of-the-return-directive.

60 Komisja Europejska (2020), Pakt o migracji i azylu, Komisja Europejska, Bruksela, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_pl.

1.5.5. Ocena różnych dostępnych możliwości finansowania, w tym możliwości przegrupowania środków

W obecnych WRF inwestycje wymagane na szczeblu państw członkowskich można zrealizować poprzez przegrupowanie środków w ramach istniejącego programu FAMI. Koszty w okresie po 2027 r. mają charakter orientacyjny i nie przesądzają o budżecie dostępnym na inicjatywę w przyszłych WRF. Wniosek przyczyni się jednak również do wytworzenia synergii z działaniami agencji UE, w szczególności Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej. W ostatnich latach zaobserwowano tendencję objawiającą się rosnącym zapotrzebowaniem państw członkowskich na pomoc Fronteksu w zakresie powrotów, w wyniku czego poziom zwiększania rocznego budżetu przewyższa wstępnie założone poziomy. Ponieważ we wniosku przewiduje się istotne zwiększenie poziomu działań Fronteksu w dziedzinie powrotów, należy go wesprzeć przy pomocy wzmocnionych zasobów finansowych i ludzkich. Środki niezbędne do sfinansowania takiego zwiększenia działań nie zostały zaplanowane w ramach przydziałów z wieloletnich ram finansowych Fronteksu, ponieważ jest to nowy wniosek, w przypadku którego kwoty nie były znane w momencie składania wniosku. Proponuje się zwiększenie, w razie potrzeby, budżetu Fronteksu w zakresie powrotów w latach 2025, 2026 i 2027 poprzez wewnętrzny przydział zasobów w ramach budżetu Fronteksu w zależności od rzeczywistego wykorzystania środków. Finansowanie po 2027 r. będzie przedmiotem negocjacji dotyczących przyszłych WRF.

1.6 Czas trwania wniosku/inicjatywy i jego/jej wpływu finansowego

☐ **ograniczony czas trwania**

– ☐ Czas trwania wniosku/inicjatywy: od [DD/MM]RRRR r. do [DD/MM]RRRR r.

– ☐ Czas trwania wpływu finansowego: od RRRR r. do RRRR r. w odniesieniu do środków na zobowiązania oraz od RRRR r. do RRRR r. w odniesieniu do środków na płatności.

☒ **Nieograniczony czas trwania**

– Wprowadzenie w życie z okresem rozruchu od RRRR r. do RRRR r.,

– po którym następuje faza operacyjna.

1.7. Planowane metody wykonania budżetu[61]

☒ **Bezpośrednie zarządzanie** przez Komisję

– ☐ w ramach jej służb, w tym za pośrednictwem jej pracowników w delegaturach Unii

– ☐ przez agencje wykonawcze

☒ **Zarządzanie dzielone** z państwami członkowskimi

☒ **Zarządzanie pośrednie** przez przekazanie zadań związanych z wykonaniem budżetu:

[61] Szczegóły dotyczące metod wykonania budżetu oraz odniesienia do rozporządzenia finansowego znajdują się na stronie BUDGpedia: https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx.

– ☐ państwom trzecim lub organom przez nie wyznaczonym

– ☐ organizacjom międzynarodowym i ich agencjom (wyszczególnić)

– ☐ Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu i Europejskiemu Funduszowi Inwestycyjnemu

– ☒ organom, o których mowa w art. 70 i 71 rozporządzenia finansowego

– ☐ organom prawa publicznego

– ☐ podmiotom podlegającym prawu prywatnemu, które świadczą usługi użyteczności publicznej, w zakresie, w jakim są im zapewnione odpowiednie gwarancje finansowe

– ☐ podmiotom podlegającym prawu prywatnemu państwa członkowskiego, którym powierzono realizację partnerstwa publiczno-prywatnego i zapewniono odpowiednie gwarancje finansowe

– ☐ podmiotom lub osobom odpowiedzialnym za wykonanie określonych działań w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na mocy tytułu V Traktatu o Unii Europejskiej oraz określonym we właściwym podstawowym akcie prawnym

– ☐ podmiotom mającym siedzibę w państwie członkowskim, podlegającym prawu prywatnemu państwa członkowskiego lub prawu Unii i kwalifikującym się, zgodnie z przepisami sektorowymi, do powierzenia im wykonywania środków finansowych Unii lub gwarancji budżetowych, w zakresie, w jakim podmioty te są kontrolowane przez podmioty prawa publicznego lub podmioty podlegające prawu prywatnemu świadczące usługi użyteczności publicznej, a także posiadają odpowiednie gwarancje finansowe w formie odpowiedzialności solidarnej organów kontrolnych lub równoważne gwarancje finansowe, które mogą być ograniczone, w odniesieniu do każdego działania, do maksymalnej kwoty wsparcia Unii.

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości

Określić częstotliwość i warunki

Wykonanie i funkcjonowanie rozporządzenia będzie okresowo poddawane przeglądowi i ocenie w ramach sprawozdawczości.

Opierając się na statystykach i informacjach zebranych w ramach zorganizowanych procesów i mechanizmów przejrzystości przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, Komisja powinna przeprowadzić ocenę niniejszego rozporządzenia w ciągu pięciu lat od daty jego wejścia w życie, a następnie co pięć lat. Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące wyników tej oceny.

Finansowanie wdrażane w ramach zarządzania bezpośredniego i pośredniego będzie wdrażane w ramach instrumentu tematycznego FAM, który wchodzi również w zakres ogólnego mechanizmu monitorowania i oceny FAM. Wprowadzone zostaną uproszczone wzory i zasady w celu zebrania wskaźników od beneficjentów umów o udzielenie dotacji i wkładu finansowego w takim samym tempie jak ma to miejsce w przypadku zarządzania dzielonego, aby zapewnić przekazywanie porównywalnych danych. W przypadku gdy wkład Unii będzie przekazywany w ramach zarządzania dzielonego, stosuje się następujące zasady: Finansowanie wdrażane przez państwa członkowskie w ramach zarządzania dzielonego będzie zgodne z zasadami określonymi w rozporządzeniu (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów", w rozporządzeniu (UE) 2018/2016 („rozporządzenie finansowe") i w rozporządzeniu 2021/1147 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiającym Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie FAMI". Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów każde państwo członkowskie ustanowiło już system zarządzania i kontroli dla swojego programu w celu zapewnienia jakości i wiarygodności systemu monitorowania. W związku z tym w przypadku zarządzania dzielonego istnieją spójne i skuteczne ramy sprawozdawczości, monitorowania i oceny. Państwa członkowskie są proszone o powołanie komitetu monitorującego, w którym Komisja będzie mogła uczestniczyć w charakterze doradcy. Komitety monitorujące będą dokonywać przeglądu wszystkich kwestii, które mają wpływ na postępy w zakresie realizacji celów programu. W odniesieniu do funduszy w obszarze spraw wewnętrznych państwa członkowskie przedstawiają Komisji roczne sprawozdania z realizacji programu oraz postępów w osiąganiu jego celów pośrednich i końcowych. W tych sprawozdaniach należy także odnieść się do wszelkich kwestii mających wpływ na wyniki programu i opisać środki wprowadzone w celu zaradzenia tym kwestiom.

Jeżeli chodzi o Frontex, monitorowanie i sprawozdawczość w zakresie realizacji założeń wniosku będą odbywały się zgodne z zasadami określonymi

w rozporządzeniu w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej[62] i rozporządzeniu finansowym[63] oraz zgodnie ze wspólnym podejściem do zdecentralizowanych agencji. W szczególności Europejska Straż Graniczna i Przybrzeżna musi co roku przesyłać Komisji, Parlamentowi Europejskiemu i Radzie jednolity dokument programowy zawierający wieloletni program prac i roczne programy prac oraz dokument programowy dotyczący zasobów. W dokumencie tym określa się cele, oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki wykonania na potrzeby monitorowania osiągania celów i wyników. Frontex musi również przekazywać zarządowi skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności. Sprawozdanie to zawiera w szczególności informacje dotyczące osiągania celów i wyników określonych w jednolitym dokumencie programowym. Sprawozdanie należy również przesłać Komisji, Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

2.2. System zarządzania i kontroli

2.2.1. Uzasadnienie dla proponowanych metod wykonania budżetu, mechanizmów finansowania wykonania, sposobów dokonywania płatności i strategii kontroli

Strategia kontroli będzie się opierała na rozporządzeniu finansowym i na rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów. W przypadku części wdrażanej w drodze zarządzania bezpośredniego i pośredniego w ramach instrumentu tematycznego system zarządzania i kontroli będzie opierał się na doświadczeniach zdobytych w toku wykonania obecnych WRF.

W odniesieniu do zarządzania dzielonego rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów opiera się na strategii zarządzania i kontroli obowiązującej w okresie programowania 2014–2020, ale wprowadza też pewne środki mające na celu uproszczenie wdrażania i zmniejszenie obciążenia związanego z kontrolą zarówno na poziomie beneficjentów, jak i państw członkowskich.

Część wniosku zostanie wdrożona z wykorzystaniem budżetu Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej poprzez zarządzanie pośrednie.

Zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami budżet Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej wykonuje się przy zapewnieniu skutecznej i efektywnej kontroli wewnętrznej. Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej jest zatem zobowiązana do wdrożenia odpowiedniej strategii w zakresie kontroli w koordynacji z odpowiednimi uczestnikami łańcucha kontroli.

Jeżeli chodzi o kontrole *ex post*, Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej – jako agencja zdecentralizowana – jest przedmiotem przede wszystkim:

- audytu wewnętrznego przeprowadzanego przez Służbę Audytu Wewnętrznego Komisji;

[62] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624.

[63] Europol: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/decision_of_the_europol_management_board_on_the_adoption_of_the_financial_regulation_applicable_to_europol_.pdf.

- rocznych sprawozdań Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, w których poświadcza się wiarygodność rocznych sprawozdań finansowych, jak również legalność i prawidłowość operacji leżących u ich podstaw;

- corocznego absolutorium udzielanego przez Parlament Europejski;

- ewentualnych dochodzeń prowadzonych przez OLAF w celu zapewnienia, w szczególności, prawidłowego wykorzystania zasobów przypisanych agencjom.

DG HOME, jako partnerska dyrekcja generalna Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej, wdroży swoją strategię kontroli agencji zdecentralizowanych w celu zapewnienia wiarygodnej sprawozdawczości w ramach swojego rocznego sprawozdania z działalności. Agencje zdecentralizowane ponoszą pełną odpowiedzialność za realizację swojego budżetu, natomiast DG HOME ponosi odpowiedzialność za regularną wypłatę corocznych środków na finansowanie ich działalności, których wysokość określa władza budżetowa UE.

Ponadto Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich zapewnia dodatkową warstwę kontroli i rozliczalności Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej.

2.2.2. Informacje dotyczące zidentyfikowanego ryzyka i systemów kontroli wewnętrznej ustanowionych w celu jego ograniczenia

Jeżeli chodzi o część zarządzania realizowaną w ramach zarządzania dzielonego, ogólne ryzyko związane z realizacją bieżących programów wiąże się z niedostatecznym wykorzystaniem Funduszu przez państwa członkowskie i ewentualnymi błędami wynikającymi ze złożonego charakteru przepisów i słabości systemów zarządzania i kontroli. Projekt RWP upraszcza ramy regulacyjne, ujednolicając przepisy oraz systemy zarządzania i kontroli w poszczególnych funduszach objętych zarządzaniem dzielonym. Projekt upraszcza także wymogi dotyczące kontroli (np. kontrole zarządcze oparte na analizie ryzyka, możliwość proporcjonalnych zasad kontroli opartych na procedurach krajowych, ograniczenia prac audytowych pod względem czasu lub operacji szczególnych).

W przypadku budżetu wykonywanego przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej wymagane są specjalne ramy kontroli wewnętrznej oparte na ramach kontroli wewnętrznej Komisji Europejskiej. Jednolity dokument programowy musi zawierać informacje na temat systemów kontroli wewnętrznej, natomiast skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności – informacje EN 59 EN na temat wydajności i skuteczności systemów kontroli wewnętrznej, w tym na temat oceny ryzyka.

Ponadto Europejski Inspektor Ochrony Danych i inspektor ochrony danych Fronteksu (niezależna funkcja przypisana bezpośrednio do zarządu) nadzorują przetwarzanie danych osobowych przez Frontex.

Co więcej, DG HOME, jako partnerska dyrekcja generalna Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej, przeprowadza coroczne działania w zakresie zarządzania ryzykiem, aby zidentyfikować i ocenić potencjalne czynniki wysokiego ryzyka związane z funkcjonowaniem agencji. Czynniki ryzyka o znaczeniu krytycznym są zgłaszane corocznie w planie zarządzania DG HOME i towarzyszy im plan działania, w którym określane są działania ograniczających ryzyko.

Na poziomie operacyjnym zidentyfikowano następujące czynniki ryzyka:

- ograniczone zasoby operacyjne spowodowane rosnącymi potrzebami operacyjnymi państw członkowskich;

- brak odpowiedniego poziomu zasobów finansowych i ludzkich, aby zaspokoić potrzeby operacyjne.

2.2.3. Oszacowanie i uzasadnienie efektywności kosztowej kontroli (relacja kosztów kontroli do wartości zarządzanych funduszy powiązanych) oraz ocena prawdopodobnego ryzyka błędu (przy płatności i przy zamykaniu)

Jeżeli chodzi o część zarządzania realizowaną w ramach zarządzania dzielonego, przewiduje się, że koszty kontroli ponoszone przez państwa członkowskie potencjalnie wzrosną. Przy opartym na analizie ryzyka podejściu do zarządzania i kontroli przewidzianym w projekcie wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów w połączeniu z większą motywacją do przyjęcia uproszczonych form kosztów, zakłada się obniżenie kosztu kontroli po stronie państw członkowskich. W odniesieniu do Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej Komisja przedstawia sprawozdania dotyczące stosunku „kosztów kontroli do wartości zarządzanych funduszy powiązanych". W rocznym sprawozdaniu z działalności DG HOME za 2023 r. stosunek ten wynosi 0,08 % w odniesieniu do podmiotów, którym powierzono zarządzanie pośrednie, i agencji zdecentralizowanych, w tym Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej.

2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom

DG HOME będzie w dalszym ciągu stosować swoją strategię zwalczania nadużyć finansowych zgodnie ze strategią Komisji w tym zakresie (CAFS) w celu zapewnienia m.in., by jej wewnętrzne kontrole związane ze zwalczaniem nadużyć były w pełni zgodne z CAFS oraz by jej podejście w kwestii zarządzania ryzykiem nadużyć było nastawione na wykrywanie obszarów obciążonych takim ryzykiem oraz na podejmowanie odpowiednich działań.

W odniesieniu do zarządzania dzielonego państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić legalność i prawidłowość wydatków ujętych w sprawozdaniu finansowym przedłożonym Komisji. W tym kontekście państwa członkowskie podejmują wszystkie niezbędne działania mające na celu zapobieganie nieprawidłowościom oraz ich wykrywanie i korygowanie.

Jeżeli chodzi o zarządzanie pośrednie, środki związane ze zwalczaniem nadużyć finansowych, korupcji i innych bezprawnych działań określono m.in. w art. 117 rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej. Frontex uczestniczy w szczególności w działaniach na rzecz zapobiegania nadużyciom finansowym prowadzonym przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych i niezwłocznie informuje Komisję o przypadkach podejrzenia wystąpienia nadużyć finansowych i innych nieprawidłowości finansowych – zgodnie ze swoją wewnętrzną strategią zwalczania nadużyć finansowych.

Ponadto DG HOME, jako partnerska dyrekcja generalna Europolu, opracowała i wdrożyła własną strategię zwalczania nadużyć finansowych, opierając się na metodyce przedstawionej przez OLAF. Zakresem strategii objęte są agencje zdecentralizowane, w tym Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej.

3. SZACUNKOWY WPŁYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY

3.1. Działy wieloletnich ram finansowych i linie budżetowe po stronie wydatków, na które wniosek/inicjatywa ma wpływ

- Istniejące linie budżetowe

Według działów wieloletnich ram finansowych i linii budżetowych

Dział wieloletnich ram finansowych	Linia budżetowa	Rodzaj środków	Wkład			
	Numer	Zróżn. / niezróżn[64].	państw EFTA[65]	krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących[66]	innych państw trzecich	pochodzący z pozostałych dochodów przeznaczonych na określony cel
4	10 01 01 00	Zróżn. / niezróżn.	NIE	NIE	NIE	NIE
4	10 02 01 00	Zróżn. / niezróżn.	NIE	NIE	NIE	NIE
4	11 10 01 00	Zróżn. / niezróżn.	NIE	NIE	NIE	NIE

64 Środki zróżnicowane/środki niezróżnicowane.

65 EFTA: Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu.

66 Kraje kandydujące oraz, w stosownych przypadkach, potencjalne kraje kandydujące Bałkanów Zachodnich.

3.2. Szacunkowy wpływ finansowy wniosku na środki

3.2.1. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki operacyjne

– ☐ Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania środków operacyjnych

– ☒ Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania środków operacyjnych, jak określono poniżej

3.2.1.1. Środki z uchwalonego budżetu

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Dział wieloletnich ram finansowych		4				
DG ds. Migracji i Spraw Wewnętrznych			Rok **2025**	Rok **2026**	Rok **2027**	**OGÓŁEM WRF 2021–2027**
Środki operacyjne						
10 02 01 00	Środki na zobowiązania	(1a)	0,000	75,044	122,240	**197,284**
	Środki na płatności	(2 a)	0,000	8,005	8,514	**16,519**
Środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na określone programy						
10 01 01 00		3)	**0,000**	**0,832**	**1,610**	**2,442**
OGÓŁEM środki dla DG HOME	Środki na zobowiązania	=1a+1b+3	**0,000**	**75,876**	**123,850**	**199,726**
	Środki na płatności	=2 a+2b+3	**0,000**	**8,837**	**10,124**	**18,961**

Agencja: Europejska Straż Graniczna i Przybrzeżna (Frontex)	Rok **2025**	Rok **2026**	Rok **2027**	**OGÓŁEM 2021–2027**
Linia budżetowa 11 10 01 00/Wkład z budżetu UE na rzecz agencji	0,148	0,599	1,124	1,871

Proponuje się zwiększenie, w razie potrzeby, budżetu Fronteksu w zakresie powrotów w latach 2025, 2026 i 2027 poprzez wewnętrzny przydział zasobów w ramach budżetu Fronteksu w zależności od rzeczywistego wykorzystania środków. Wewnętrzne przegrupowanie środków można zrównoważyć zmniejszeniem puli środków finansowych w ramach następującego programu FAMI/linii budżetowej: 10 02 01 00/w latach: s. 2025–2027.

			Rok	Rok	Rok	**OGÓŁEM WRF 2021–2027**
			2025	**2026**	**2027**	
OGÓŁEM środki operacyjne (w tym wkład na rzecz agencji zdecentralizowanej)	Środki na zobowiązania	4)	0,148	75,643	123,364	**199,155**
	Środki na płatności	5)	0,148	8,604	9,637	**18,390**
OGÓŁEM środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na określone programy		6)	0,000	0,832	1,610	**2,442**
OGÓŁEM środki na DZIAŁ 4	Środki na zobowiązania	=4+6	**0,148**	**76,475**	**124,974**	**201,597**
wieloletnich ram finansowych	Środki na płatności	=5+6	**0,148**	**9,436**	**11,247**	**20,832**
OGÓŁEM środki na działy od 1 do 6	Środki na zobowiązania	=4+6	**0,148**	**76,475**	**124,974**	**201,597**
wieloletnich ram finansowych (kwota referencyjna)	Środki na płatności	=5+6	**0,148**	**9,436**	**11,247**	**20,832**

Dział wieloletnich ram finansowych	**7**	„Wydatki administracyjne”

DG ds. Migracji i Spraw Wewnętrznych		Rok **2025**	Rok **2026**	Rok **2027**	**OGÓŁEM WRF 2021–2027**
Zasoby ludzkie		0,958	1,146	1,334	**3,438**
Pozostałe wydatki administracyjne		0,000	0,000	0,000	**0,000**
OGÓŁEM DG HOME	Środki	**0,958**	**1,146**	**1,334**	**3,438**
OGÓŁEM środki na DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych	(Środki na zobowiązania ogółem = środki na płatności ogółem)	**0,958**	**1,146**	**1,334**	**3,438**

		Rok **2025**	Rok **2026**	Rok **2027**	**OGÓŁEM WRF 2021–2027**
OGÓŁEM środki na DZIAŁY od 1 do 7	Środki na zobowiązania	**1,106**	**77,621**	**126,308**	**205,035**
wieloletnich ram finansowych	Środki na płatności	**1,106**	**10,582**	**12,581**	**24,270**

3.2.2. Szacowany produkt finansowany ze środków operacyjnych (nie wypełniać w przypadku agencji zdecentralizowanych)

Środki na zobowiązania w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Określić cele i produkty			**Rok**		**Rok**		**Rok**		**OGÓŁEM 2021–2027**	
.			**2025**		**2026**		**2027**			
	PRODUKT									
	Rodzaj	Średnio Koszt	Liczba	Koszt	Liczba	Koszt	Liczba	Koszt	Liczba	Koszt
CEL SZCZEGÓŁOWY nr 1 *Wzmocnienie* ***europejskiego wymiaru zarządzania powrotami oraz uproszczenie i zwiększenie skuteczności procesu powrotu***										
– Ustanowienie wspólnego formularza europejskiego nakazu powrotu						0,087			**0**	**0,087**
– Ustanowienie standardowego formularza wniosków o readmisję						0,087				**0,087**
Cel szczegółowy nr 1 – suma cząstkowa			**0**	**0,000**	**0**	**0,174**	**0**	**0,000**	**0**	**0,174**
CEL SZCZEGÓŁOWY nr 2 Usprawnienie procedury powrotu										
– Zwiększenie liczby przymusowych powrotów						17,070		34,140	**0**	**51,210**
Cel szczegółowy nr 2 – suma cząstkowa			**0**	**0,000**	**0**	**17,070**	**0**	**34,140**	**0**	**51,210**
CEL SZCZEGÓŁOWY nr 3 Zachęcanie osoby powracającej do współpracy										

– Zachęty do dobrowolnego powrotu				2,800		5,600	**0**	**8,400**
– Liczba miejsc w ośrodkach detencyjnych				55,000		82,500	**0**	**137,500**
Cel szczegółowy nr 3 – suma cząstkowa	**0**	**0,000**	**0**	**57,800**	**0**	**88,100**	**0**	**145,900**
OGÓŁEM	**0**	**0,000**	**0**	**75,044**	**0**	**122,240**	**0**	**197,284**

3.2.3. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki administracyjne

– ☐ Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych

– ☒ Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych, jak określono poniżej

3.2.3.1. Środki z uchwalonego budżetu

ZATWIERDZONE ŚRODKI	Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	OGÓŁEM 2021–2027
DZIAŁ 7				
Zasoby ludzkie	0,958	1,146	1,334	**3,438**
Pozostałe wydatki administracyjne	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Suma cząstkowa DZIAŁ 7	**0,958**	**1,146**	**1,334**	**3,438**
Poza DZIAŁEM 7				
Zasoby ludzkie	0,000	0,805	1,610	**2,415**
Pozostałe wydatki o charakterze administracyjnym	0,000	0,027	0,000	**0,027**
Suma cząstkowa poza DZIAŁEM 7	**0,000**	**0,832**	**1,610**	**2,442**
OGÓŁEM	**0,958**	**1,978**	**2,944**	**5,880**

Potrzeby w zakresie środków na zasoby ludzkie i inne wydatki o charakterze administracyjnym zostaną pokryte ze środków dyrekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyrekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyrekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

3.2.4. Szacowane zapotrzebowanie na zasoby ludzkie

– ☐ Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich

– ☒ Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich, jak określono poniżej

3.2.4.1. Finansowane z uchwalonego budżetu

Wartości szacunkowe należy wyrazić w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC)[67]

ZATWIERDZONE ŚRODKI	Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027
• Stanowiska przewidziane w planie zatrudnienia (stanowiska urzędników i pracowników zatrudnionych na czas określony)			
20 01 02 01 (w centrali i w biurach przedstawicielstw Komisji)	4	5	6
20 01 02 03 (w delegaturach UE)	0	0	0

[67] Proszę określić w tabeli poniżej, ile EPC w ramach wskazanej liczby jest już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub może zostać przesuniętych w ramach Państwa dyrekcji generalnej oraz jakie są Państwa potrzeby netto.

01 01 01 01 (pośrednie badania naukowe)		0	0	0
01 01 01 11 (bezpośrednie badania naukowe)		0	0	0
Inna linia budżetowa (określić)		0	0	0
• Personel zewnętrzny (w EPC)				
20 02 01 (CA, SNE z globalnej koperty finansowej))		2	2	2
20 02 03 (CA, LA, SNE i JPD w delegaturach UE)		0	0	0
Linia budżetowa na wsparcie adm. [XX.01.YY.YY]	- w centrali	0	0	0
	- w delegaturach UE	0	5	10
01 01 01 02 (CA, SNE – pośrednie badania naukowe)		0	0	0
01 01 01 12 (CA, SNE – bezpośrednie badania naukowe)		0	0	0
Inna linia budżetowa (określić) – dział 7		0	0	0
Inna linia budżetowa (określić) – poza działem 7		0	0	0
OGÓŁEM		**6**	**12**	**18**

Zasoby ludzkie niezbędne do realizacji inicjatywy obejmują 6 urzędników AD i 12 członków personelu zewnętrznego (10 CA i 2 SNE).

Obecnie DG HOME zatrudnia 4 urzędników AD i 2 członków personelu zewnętrznego zajmujących się (EPC) niniejszym wnioskiem ustawodawczym dotyczącym powrotów. Jak już wspomniano i wyjaśniono w przedstawionym przez DG HOME projekcie budżetu na 2026 r., do kontynuowania negocjacji i działań następczych w związku z wdrażaniem tej nowej inicjatywy i przyszłego nowego ekosystemu cyfryzacji procesu powrotów, readmisji i reintegracji istnieje zapotrzebowanie na kolejnych 3 urzędników AD. Spośród 3 urzędników AD, o których wnioskowano w projekcie budżetu na 2026 r., 2 urzędników AD jest niezbędnych do wspierania negocjacji/przygotowań przed wejściem w życie rozporządzenia, opracowywania aktów wykonawczych/delegowanych, o czym wspomniano w ocenie skutków finansowych i cyfrowych regulacji bieżącego wniosku. DG HOME wyjaśniła w piśmie DG, dlaczego przeniesienia wewnętrzne nie są obecnie wykonalne (DG Home już skorzystała z nich w miarę możliwości w celu dostosowania priorytetów do zapotrzebowania na pracowników w innych obszarach pracy). W tym wniosku wymaga się również zatrudnienia 10 CA w delegaturach UE w państwach trzecich, których nie można przenieść w ramach DG HOME i których należy przydzielić do DG HOME dodatkowo do rocznego przydziału zasobów ludzkich.

Personel niezbędny do wdrożenia wniosku (w EPC):

	Personel już pracujący w służbach Komisji	**Personel dodatkowy***			
		Finansowany z działu 7 lub ze środków „Badania naukowe”	**Finansowany z linii BA**	**Finansowany z opłat**	**Wyjątkowo z puli przeniesień Komisji po uzyskaniu informacji od CMB***
Stanowiska w planie zatrudnienia	4		Nie dotyczy		2
Personel zewnętrzny (CA, SNE, INT)	2		10 CA		

Opis zadań do wykonania:

Urzędnicy i pracownicy zatrudnieni na czas określony	– 2 pracowników: wsparcie negocjacji w sprawie wniosku ustawodawczego w Parlamencie Europejskim i Radzie – 1 pracownik: opracowywanie aktów delegowanych i wykonawczych + negocjacje – 2 pracowników: wsparcie państw członkowskich i Fronteksu we wdrażaniu – 1 pracownik: opracowanie podręcznika
Personel zewnętrzny	– 1 SNE: wsparcie negocjacji w sprawie wniosku ustawodawczego w Parlamencie Europejskim i Radzie – 1 SNE: opracowywanie aktów delegowanych i wykonawczych + negocjacje, opracowanie podręcznika i wsparcie państw członkowskich i Fronteksu we wdrażaniu – 10 CA: wsparcie państw członkowskich i Fronteksu we wdrażaniu readmisji w państwach trzecich

3.2.5. Przegląd szacowanego wpływu na inwestycje związane z technologiami cyfrowymi

Obowiązkowo w tabeli poniżej: szacowany wpływ wniosku/inicjatywy na inwestycje związane z technologiami cyfrowymi.

W wyjątkowych przypadkach, jeżeli wymaga tego realizacja wniosku/inicjatywy, we wskazanym wierszu należy podać środki z działu 7.

Środki z działów 1–6 należy podać w wierszu „Wydatki na IT wynikające z realizacji polityki tytułem programów operacyjnych”. Wydatki te odnoszą się do budżetu operacyjnego na ponowne wykorzystanie / zakup / rozwój platform / narzędzi informatycznych bezpośrednio związanych z realizacją inicjatywy oraz powiązanych z nimi inwestycji (np. licencje, badania, przechowywanie danych). Informacje podane w tej tabeli powinny zgadzać się z informacjami przedstawionymi w sekcji 4 „Wymiar cyfrowy”.

OGÓŁEM środki na IT i technologie cyfrowe	Rok **2024**	Rok **2025**	Rok **2026**	Rok **2027**	**OGÓŁEM WRF 2021–2027**
DZIAŁ 7					
Wydatki na IT (ponoszone przez organizację)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Suma cząstkowa DZIAŁ 7	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
Poza DZIAŁEM 7					
Wydatki na IT wynikające z realizacji polityki tytułem programów operacyjnych	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Suma cząstkowa poza DZIAŁEM 7	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
OGÓŁEM	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**

3.2.6. Zgodność z obowiązującymi wieloletnimi ramami finansowymi

Wniosek/inicjatywa:

– ☒ może zostać w pełni sfinansowany(-a) przez przegrupowanie środków w ramach odpowiedniego działu wieloletnich ram finansowych (WRF)

Koszty pokrywane z FAMI i przez Frontex będą finansowane w ramach istniejących WRF.

– ☐ wymaga zastosowania nieprzydzielonego marginesu środków w ramach odpowiedniego działu WRF lub zastosowania specjalnych instrumentów zdefiniowanych w rozporządzeniu w sprawie WRF

Należy wyjaśnić, który wariant jest konieczny, określając działy i linie budżetowe, których ma on dotyczyć, odpowiadające im kwoty oraz proponowane instrumenty, które należy zastosować.

– ☐ wymaga rewizji WRF

Należy wyjaśnić, który wariant jest konieczny, określając linie budżetowe, których ma on dotyczyć, oraz podając odpowiednie kwoty.

3.2.7. Udział osób trzecich w finansowaniu

Wniosek/inicjatywa:

– ☒ nie przewiduje współfinansowania ze strony osób trzecich

– ☐ przewiduje współfinansowanie ze strony osób trzecich zgodnie z poniższymi szacunkami:

środki w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

	Rok **2024**	Rok **2025**	Rok **2026**	Rok **2027**	Ogółem
Określić organ współfinansujący					
OGÓŁEM środki objęte współfinansowaniem					

3.2.8 Szacowane zasoby ludzkie i wykorzystanie wymaganych środków w agencji zdecentralizowanej

Niezbędny personel (w EPC)

Agencja: Europejska Straż Graniczna i Przybrzeżna (Frontex)	Rok **2025**	Rok **2026**	Rok **2027**
Pracownicy na czas określony (AD)	2	4	7
Pracownicy na czas określony (AST)	0	1	1
Pracownicy na czas określony (AD+AST) – suma cząstkowa	*2*	*5*	*8*
Personel kontraktowy	0	1	1
Oddelegowani eksperci krajowi	0	1	2
Pracownicy kontraktowi i oddelegowani eksperci krajowi – suma cząstkowa	*0*	*2*	*3*
Personel OGÓŁEM	**2**	**7**	**11**

Środki pokrywane z wkładu z budżetu UE w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Agencja: Europejska Straż Graniczna i Przybrzeżna (Frontex)	Rok **2025**	Rok **2026**	Rok **2027**	**OGÓŁEM 2021–2027**
Tytuł 1: Wydatki na personel	0,148	0,599	1,124	**1,871**
Tytuł 2: Wydatki na infrastrukturę i wydatki operacyjne				**0,000**
Tytuł 3: Wydatki operacyjne				**0,000**
OGÓŁEM środki pokrywane z budżetu UE	**0,148**	**0,599**	**1,124**	**1,871**

Przegląd/podsumowanie zasobów ludzkich i środków (w mln EUR) wymaganych do realizacji wniosku/inicjatywy w agencji zdecentralizowanej

Agencja: Europejska Straż Graniczna i Przybrzeżna (Frontex)	Rok **2025**	Rok **2026**	Rok **2027**	**OGÓŁEM 2021–2027**
Pracownicy na czas określony (AD+AST)	**2**	**5**	**8**	
Pracownicy kontraktowi	**0**	**1**	**1**	
Oddelegowani eksperci krajowi	**0**	**1**	**2**	
Personel ogółem	**2**	**7**	**11**	
Środki pokrywane z budżetu UE	0,148	0,599	1,124	**1,871**
Środki pokrywane z opłat	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Środki objęte współfinansowaniem (w stosownych przypadkach)	0,000	0,000	0,000	**0,000**

OGÓŁEM środki	**0,148**	**0,599**	**1,124**	**1,871**

Proponuje się zwiększenie, w razie potrzeby, budżetu Fronteksu w zakresie powrotów w latach 2025, 2026 i 2027 poprzez wewnętrzny przydział zasobów w ramach budżetu Fronteksu w zależności od rzeczywistego wykorzystania środków. Finansowanie po 2027 r. będzie przedmiotem negocjacji dotyczących przyszłych WRF.

3.3. Szacunkowy wpływ na dochody

- ☒ Wniosek/inicjatywa nie ma wpływu finansowego na dochody
- ☐ Wniosek/inicjatywa ma wpływ finansowy określony poniżej:
  - ☐ wpływ na zasoby własne
  - ☐ wpływ na dochody inne
  - ☐ Wskazać, czy dochody są przypisane do linii budżetowej po stronie wydatków

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Środki zapisane w budżecie na bieżący rok budżetowy	Wpływ wniosku/inicjatywy[68]			
		Rok **2024**	Rok **2025**	Rok **2026**	Rok **2027**
Art. …					

W przypadku wpływu na dochody przeznaczone na określony cel należy wskazać linie budżetowe po stronie wydatków, które ten wpływ obejmie.

[…]

Pozostałe uwagi (np. metoda/wzór użyte do obliczenia wpływu na dochody albo inne informacje).

[…]

4. WYMIAR CYFROWY

4.1. Wymogi cyfrowe

Niniejsza inicjatywa jest ściśle powiązana z inną przyszłą odrębną inicjatywą dotyczącą cyfryzacji zarządzania sprawami w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji (nowe wspólne podejście do powrotów). W ramach tej odrębnej przyszłej inicjatywy dogłębnie zbadana zostanie kwestia cyfryzacji procesów ustanowionych w ramach aktualnej inicjatywy.

Odniesienie do wymogu	**Opis wymogu**	**Podmiot lub podmioty, których dotyczy**	**Procesy ogólne**	**Kategorie**

[68] W przypadku tradycyjnych zasobów własnych (opłaty celne, opłaty wyrównawcze od cukru) należy wskazać kwoty netto, tzn. kwoty brutto po odliczeniu 20 % na poczet kosztów poboru.

		wymóg lub na których wymóg ten ma wpływ		
Art. 42 ust. 1 lit. d)	Wspólny unijny system powrotów musi obejmować cyfrowe systemy zarządzania powrotami, readmisją i reintegracją obywateli państw trzecich.	Państwa członkowskie	Ustanowienie systemów cyfrowych	Rozwiązanie cyfrowe
Art. 7 ust. 7	Obowiązek udostępnienia w Systemie Informacyjnym Schengen europejskiego nakazu powrotu zawierającego główne elementy decyzji nakazującej powrót.	Państwa członkowskie	Zapisywanie danych	Dane
Art. 21 ust. 5	Państwa członkowskie muszą ustanowić w prawie krajowym metodę komunikacji z obywatelami państw trzecich oraz termin, w którym uznaje się wiadomości za dostarczone obywatelowi państwa trzeciego, albo korzystają z systemu cyfrowego opracowanego lub obsługiwanego przez UE do celów takiej komunikacji.	Państwa członkowskie	Powiadomienie	Dane
Art. 36 ust. 4	Właściwy organ musi przesłać do Systemu Informacyjnego Schengen uzyskane informacje o wyniku rozpatrzenia wniosku o potwierdzenie obywatelstwa oraz dokument podróży. Takie informacje i dokument podróży należy udostępnić na wniosek właściwym organom innych państw członkowskich.	Państwa członkowskie	Zapisywanie danych	Dane

4.2. Dane

Typ danych	Odniesienie do wymogu/wymogów	Normy lub specyfikacje (stosownie do przypadku)
Dane niezbędne do zastosowania niniejszej inicjatywy mającej na celu ustanowienie wspólnego unijnego systemu powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w UE.	Art. 42 ust. 1 lit. d)	Nie dotyczy
Wspólny formularz dotyczący powrotu zawierający główne elementy decyzji nakazującej powrót (europejski nakaz powrotu)	Art. 7 ust. 7	Nie dotyczy
Dane przekazywane między właściwymi organami a obywatelami państw trzecich.	Art. 21 ust. 5	Nie dotyczy
Informacje na temat wyniku rozpatrzenia wniosku o potwierdzenie obywatelstwa i dokument podróży.	Art. 36 ust. 4	Nie dotyczy

Powiązanie z europejską strategią w zakresie danych

Ze względu na rodzaj przetwarzanych danych oraz z uwagi na fakt, że dane te będą przetwarzane w bardzo konkretnych celach, proponowana inicjatywa ma bardzo ograniczone znaczenie dla stworzenia prawdziwego jednolitego rynku danych, który jest podstawowym celem europejskiej strategii w zakresie danych.

Powiązanie z europejską strategią w zakresie danych

Ze względu na rodzaj przetwarzanych danych oraz z uwagi na fakt, że dane te będą przetwarzane w bardzo konkretnych celach, proponowana inicjatywa ma bardzo ograniczone znaczenie dla stworzenia prawdziwego jednolitego rynku danych, który jest podstawowym celem europejskiej strategii w zakresie danych.

Powiązanie z zasadą jednorazowości

Zasada jednorazowości zostanie uwzględniona w kontekście odrębnej inicjatywy dotyczącej cyfryzacji zarządzania sprawami w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji. Ta odrębna inicjatywa będzie dotyczyć kwestii automatyzacji tworzenia wiarygodnych i szczegółowych statystyk w celu poprawy kształtowania polityki. W ramach tej inicjatywy zostanie również uwzględniona kwestia interoperacyjności istniejących i przyszłych systemów cyfrowych w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.

Kategorie danych

Typ danych	Odniesienie(-a) do	Podmiot dostarczający	Podmiot otrzymujący	Czynnik uruchamiając	Częstotliwość (jeżeli

	wymogu(-ów)	**dane**	**dane**	**y wymianę danych**	**dotyczy)**
Dane niezbędne do zastosowania niniejszej inicjatywy mającej na celu ustanowienie wspólnego unijnego systemu powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w UE.	Art. 42 ust. 1 lit. d)	Państwa członkowskie	Państwa członkowskie	Obowiązek przestrzegania wymogów proceduralnych	Nie dotyczy
Wspólny formularz dotyczący powrotu zawierający główne elementy decyzji nakazującej powrót (europejski nakaz powrotu).	Art. 7 ust. 7	Państwa członkowskie za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen.	Państwa członkowskie za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen.	Obowiązek przestrzegania wymogów proceduralnych	Nie dotyczy
Dane przekazywane między właściwymi organami a obywatelami państw trzecich.	Art. 21 ust. 5	Państwa członkowskie	Obywatele państw trzecich	Konieczność komunikowania się z obywatelami państw trzecich	Nie dotyczy
Informacje na temat wyniku rozpatrzenia wniosku o potwierdzenie obywatelstwa i dokument	Art. 36 ust. 4	Państwa członkowskie za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen.	Państwa członkowskie za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen.	Obowiązek przestrzegania wymogów proceduralnych	Nie dotyczy

podróży.					

4.3. Rozwiązania cyfrowe

Rozwiązanie cyfrowe	**Odniesienie (-a) do wymogu(-ów)**	**Podstawowa wymagana funkcjonalność**	**Organ odpowiedzialny**	**W jaki sposób zapewniana jest dostępność?**	**W jaki sposób uwzględniono wymóg ponownego wykorzystania?**	**Wykorzystanie technologii sztucznej inteligencji (stosownie do przypadku)**
Cyfrowe systemy zarządzania powrotami, readmisją i reintegracją obywateli państw trzecich.	Art. 42 ust. 1 lit. d)	Takie systemy powinny służyć do zarządzania powrotami, readmisją i reintegracją obywateli państw trzecich.	Państwa członkowskie	Takie systemy powinny być dostępne dla właściwych organów państw członkowskich.	Kwestie dotyczące wymiany i ponownego wykorzystania danych zostaną szczegółowo opisane w odrębnej inicjatywie dotyczącej cyfryzacji procesu zarządzania sprawami w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.	Nie dotyczy

Cyfrowe systemy zarządzania powrotami, readmisją i reintegracją obywateli państw trzecich.

Polityka cyfrowa lub sektorowa (jeżeli mają zastosowanie)	**Wyjaśnienie, w jaki sposób te polityki są zgodne**
Akt w sprawie sztucznej inteligencji	Nie dotyczy – w stosownych przypadkach wyjaśnienie zostanie przedstawione w odrębnej inicjatywie dotyczącej cyfryzacji procesu zarządzania sprawami w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.

Ramy UE dotyczące cyberbezpieczeństwa	Nie dotyczy – w stosownych przypadkach wyjaśnienie zostanie przedstawione w odrębnej inicjatywie dotyczącej cyfryzacji procesu zarządzania sprawami w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.
eIDAS	Nie dotyczy – w stosownych przypadkach wyjaśnienie zostanie przedstawione w odrębnej inicjatywie dotyczącej cyfryzacji procesu zarządzania sprawami w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.
Jednolity portal cyfrowy oraz IMI	Nie dotyczy – w stosownych przypadkach wyjaśnienie zostanie przedstawione w odrębnej inicjatywie dotyczącej cyfryzacji procesu zarządzania sprawami w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.
Pozostałe	Nie dotyczy – w stosownych przypadkach wyjaśnienie zostanie przedstawione w odrębnej inicjatywie dotyczącej cyfryzacji procesu zarządzania sprawami w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.

4.4. Ocena interoperacyjności

Cyfrowa usługa publiczna lub kategoria cyfrowych usług publicznych	**Opis**	**Odniesienie(-a) do wymogu(-ów)**	**Rozwiązania w zakresie Interoperacyjnej Europy (NIE MA ZASTOSOWANIA)**	**Inne rozwiązania w zakresie interoperacyjności**
Służby imigracyjne	Właściwe organy odpowiedzialne za egzekwowanie przepisów dotyczących powrotów.	Art. 42 ust. 1 lit. d), art. 7 ust. 7, art. 21 ust. 5, art. 36 ust. 4	Nie dotyczy	Interoperacyjność cyfrowego systemu zarządzania sprawami, o którym mowa w tej inicjatywie, zostanie szczegółowo opisana w odrębnej inicjatywie dotyczącej cyfryzacji

				zarządzania sprawami w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.

Cyfrowa usługa publiczna #1: cyfrowe systemy zarządzania powrotami, readmisją i reintegracją obywateli państw trzecich.

Ocena	**Środek (środki)**	**Potencjalne utrzymujące się bariery (w stosownych przypadkach)**
Dostosowanie do istniejących polityk cyfrowych i sektorowych. Interoperacyjność cyfrowego systemu zarządzania sprawami, o którym mowa w niniejszej inicjatywie, będzie przedmiotem odrębnej inicjatywy dotyczącej cyfryzacji w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Środki organizacyjne na rzecz sprawnego transgranicznego świadczenia cyfrowych usług publicznych. Administrowanie cyfrowym systemem zarządzania sprawami, o którym mowa w tej inicjatywie, będzie przedmiotem odrębnej inicjatywy dotyczącej cyfryzacji w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Środki zastosowane w celu zapewnienia wspólnego zrozumienia danych. Udostępnianie i ponowne wykorzystywanie danych przetwarzanych w cyfrowym systemie zarządzania sprawami, o którym mowa w niniejszej inicjatywie, będzie przedmiotem odrębnej inicjatywy dotyczącej cyfryzacji w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Stosowanie wspólnie	Nie dotyczy	Nie dotyczy

uzgodnionych otwartych specyfikacji i norm technicznych.		

4.5. Środki wspierające cyfrowe wdrażanie

Rola Komisji i innych podmiotów (np. agencji UE) będzie przedmiotem odrębnej inicjatywy dotyczącej cyfryzacji w obszarze powrotów, readmisji i reintegracji.